

चैत - २

सर्वोच्च अदालत बुलेटिन

पाक्षिक प्रकाशन

वर्ष ३०, अङ्क २४

२०७८ चैत १६-३०

पूर्णाङ्क ७१४

प्रकाशक

सर्वोच्च अदालत

रामशाहपथ, काठमाडौं

फोन नं. ४२००७१२, ४२००७२९, ४२००७५०, Ext. २२६९ (सम्पादक), २२७० (सम्पादन शाखा), २१७० (छापाखाना), २२७४ (बिक्री)

टोल फ्री : १६६०-०१-३३३५५, फ्याक्स: ४२००७४९, पो.ब.नं. २०४३८

Email: info@supremecourt.gov.np, admin@supremecourt.gov.np / Web: www.supremecourt.gov.np

सम्पादन तथा प्रकाशन समिति

माननीय न्यायाधीश श्री सपना प्रधान मल्ल, सर्वोच्च अदालत	- अध्यक्ष
माननीय न्यायाधीश श्री हरिप्रसाद फुयाल, सर्वोच्च अदालत	- सदस्य
मुख्य रजिस्ट्रार श्री लालबहादुर कुँवर, सर्वोच्च अदालत	- सदस्य
नायब महान्यायाधिवक्ता श्री कृष्णजीवी घिमिरे, प्रतिनिधि, महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	- सदस्य
रजिस्ट्रार श्री निर्मला पौडेल, सर्वोच्च अदालत	- सदस्य
अधिवक्ता श्री रुद्रप्रसाद पोखरेल, कोषाध्यक्ष, नेपाल बार एसोसिएसन	- सदस्य
अधिवक्ता श्री ऋषिराम घिमिरे, सचिव, सर्वोच्च अदालत बार एसोसिएसन	- सदस्य
प्रा.डा.विजय सिंह सिजापति, डिन, त्रिभुवन विश्वविद्यालय, कानून संकाय	- सदस्य
सहरजिस्ट्रार श्री हरिराज कार्की, सर्वोच्च अदालत	- सदस्य सचिव

सम्पादक : श्री ध्रुवकुमार ढकाल

सम्पादन तथा प्रकाशन शाखामा कार्यरत्
कर्मचारीहरू

शाखा अधिकृत श्री दिपक पोखरेल
शाखा अधिकृत श्री योमा मुलपती
शाखा अधिकृत श्री नरेश कार्की
नायब सुब्बा श्री निरजकुमार ढुंगाना
नायब सुब्बा श्री भीमराज घिमिरे
सिनियर प्रुफरिडर श्री रेशम शर्मा
कम्प्युटर अपरेटर श्री अर्जुन सुवेदी
कम्प्युटर अपरेटर श्री मञ्जु खडका
कार्यालय सहयोगी श्री अच्युत दाहाल

भाषाविद् : श्री रामचन्द्र फुयाल

बिक्री शाखा

नायब सुब्बा श्री निलदेव रिजाल

मुद्रण शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरू

मुद्रण अधिकृत श्री कान्छा श्रेष्ठ
मुद्रण अधिकृत श्री आनन्दप्रकाश नेपाल
सिनियर हेल्पर श्री तुलसीनारायण महर्जन
नायब सुब्बा श्री शिवहरि अधिकारी
सिनियर प्रेसम्यान श्री योगप्रसाद पोखरेल
सिनियर मेकानिक्स श्री निर्मल बयलकोटी
सिनियर कम्पोजिटर श्री श्यामकृष्ण प्रजापति
सिनियर प्रेसम्यान श्री सविता पोखरेल
कम्पोजिटर श्री प्रमिलाकुमारी लामिछाने
सिनियर प्रेसम्यान श्री अर्जुन घिमिरे
प्रेसम्यान श्री केशवबहादुर सिटौला
बुकबाइन्डर श्री अच्युतप्रसाद सुवेदी
बुकबाइन्डर श्री धनमाया मानन्धर

विभिन्न इजलासहरूबाट सम्पादन शाखामा प्राप्त भई यस अङ्कमा

प्रकाशित निर्णय / आदेशहरू

संयुक्त इजलास	२	इजलास नं. ९	२
इजलास नं. १	७	इजलास नं. १०	३
इजलास नं. २	४	इजलास नं. ११	३
इजलास नं. ४	४	इजलास नं. १२	६
इजलास नं. ५	३	इजलास नं. १३	४
इजलास नं. ६	६	इजलास नं. १४	३
इजलास नं. ७	३	इजलास नं. १७	१
जम्मा	२९	जम्मा	२२

कूल जम्मा २९ + २२ = ५१

नेपाल कानून पत्रिकामा

प्रकाशित भएका फैसलाहरू (२०१५ सालदेखि हालसम्म)
हेर्न, पढ्न तथा सुरक्षित गर्न

www.nkp.gov.np

मा जानुहोला ।

खोज्ने तरिका

सर्वप्रथम www.nkp.gov.np लगइन गरेपश्चात् देखिने पृष्ठमा **शब्दबाट** भन्ने स्थानमा आफूले खोज्न चाहेअनुसारको कुनै शब्द नेपाली युनिकोड फन्टमा टाइप गरी हरियो बटनमा रहेको खोज्नुहोस् भन्ने बटनलाई थिची खोजी गर्न सक्नुहुनेछ । यसबाट खोजेअनुसारको फैसला प्राप्त गर्न नसकेमा मुद्दाको किसिम, मुद्दाको नाम एवं निर्णय नं. तथा ने.का.प. विवरणमा रहेका विविध शीर्षकबाट आफूले चाहेअनुसार फैसला खोज्न सकिनेछ । त्यस अतिरिक्त **नेकाप प्रत्येक वर्ष** र **हाम्रो बारेमा** समेतबाट हेर्न सक्नुहुनेछ ।

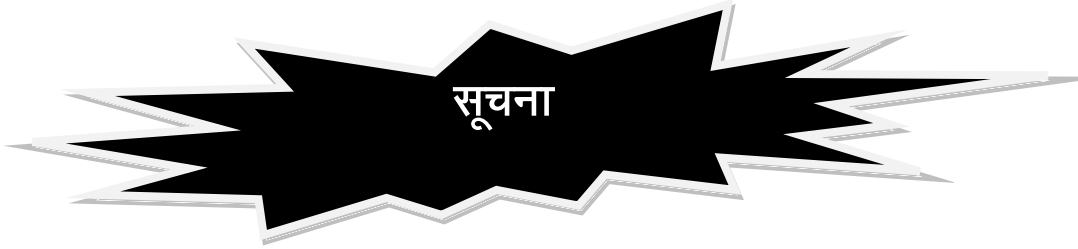
यस पत्रिकाको इजलाससमेतमा उद्धरण गर्नुपर्दा निम्नानुसार गर्नुपर्नेछ:

सअ बुलेटिन, २०७८, – १ वा २, पृष्ठ

(साल) (महिना)

उदाहरणार्थ: सअ बुलेटिन, २०७८, चैत – २, पृष्ठ १

का.जि.द.नं. ३९।०४९।०५०

"नेपाल कानून पत्रिका र सर्वोच्च अदालत बुलेटिन" को "वार्षिक ग्राहक" बन्न चाहनेका लागि २०७६ वैशाख अङ्कदेखि वार्षिक ग्राहक बन्न पाउने गरी सम्पादन तथा प्रकाशन समितिले निर्णय गरेको हुँदा सम्बन्धित सबैको जानकारीका लागि यो सूचना प्रकाशन गरिएको छ ।

समितिको निर्णयानुसार मूल्य समायोजन भई नेपाल कानून पत्रिका रु.७५ र सर्वोच्च अदालत बुलेटिन प्रति अङ्क रु.४० कायम गरिएकोसमेत सबैलाई जानकारी गराइन्छ ।

मूल्य रु.४०।-

मुद्रक: सर्वोच्च अदालत, छापाखाना

विषयसूची

क्र.सं.	विषय	पक्ष / विपक्ष	पृष्ठ
संयुक्त इजलास			१ - ४
१.	मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार	देवोसा कार्कीसमेत वि. नेपाल सरकार, सीता खड्का वि. नेपाल सरकार, सावित्रा भन्ने नेपाल सरकार वि. चेतकला बरालसमेत	१
२.	जबरजस्ती करणी	नेपाल सरकार वि. लोकराज पाण्डे	२
इजलास नं. १			४ - १३
३.	परमादेश	केशवराज पौडेल वि. भूमिसुधार कार्यालय, काठमाडौंसमेत	४
४.	करारबमोजिम ब्याज रकम दिलाइपाऊँ	रोजन कर्माचार्य वि. नेपाल एसबिआई बैङ्क लिमिटेड, का.जि.का.म.न.पा. वडा नं.१ हात्तिसारसमेत	५
५.	अंश चलन	चम्पादेवी कर्माचार्यसमेत वि. इभान कर्माचार्यसमेत	६
६.	कर्तव्य ज्यान	दिपक अग्रवाल भन्ने दीपककुमार अग्रवाल वि. नेपाल सरकार	६
७.	उत्प्रेषण / परमादेश	राजन सिंह भण्डारीसमेत वि. अर्थ मन्त्रालय, सिंहदरबारसमेत	८
८.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. पर्शुराम भण्डारी, पर्शुराम भण्डारी वि. नेपाल सरकार	११
९.	राज्य विरुद्धको अपराध	नेपाल सरकार वि. उपेन्द्र घर्तीमगरसमेत	१२
इजलास नं. २			१३ - १७
१०.	उत्प्रेषण / परमादेश	गोपाल सापकोटा वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबार, काठमाडौंसमेत	१३
११.	उत्प्रेषण / परमादेश	चक्रबहादुर विष्ट वि. रौलेश्वर उच्च माध्यमिक विद्यालय, विद्यालय व्यवस्थापन समितिसमेत	१४
१२.	नागरिकता प्रमाणपत्र बदर	राम एकवाल दास वैरागी वि. नेपाल सरकार	१५

१३.	उत्प्रेषण	टिकाराज कार्की वि. विराटनगर उपमहानगरपालिका कार्यालय, विराटनगर	१६
इजलास नं. ४			१७ - १९
१४.	वैदेशिक रोजगार कसुर	नेपाल सरकार वि. लक्ष्मणप्रसाद पन्त	१७
१५.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	पूर्णबहादुर श्रेष्ठसमेत वि. गृह मन्त्रालयसमेत	१७
१६.	लागु औषध (कोरेक्स)	नेपाल सरकार वि. मनोजकुमार साहसमेत	१८
१७.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	रमेश तामाङ वि. नुवाकोट जिल्ला अदालत	१९
इजलास नं. ५			१९ - २३
१८.	लागु औषध (डाइजेपाम समेत)	दिलिपकुमार साही वि. नेपाल सरकार	१९
१९.	उत्प्रेषण / परमादेश	लक्ष्मण कार्की वि. शिक्षक सेवा आयोगसमेत	२०
२०.	कर्तव्य ज्यान, जबरजस्ती करणी र जबरजस्ती चोरी	रोहिणीबहादुर कार्की वि. नेपाल सरकार	२२

इजलास नं. ६			२३ - २९
२१.	ठगी	नेपाल सरकार वि. अजिता पौडेलसमेत, सन्तोष गौतम वि. नेपाल सरकार	२३
२२.	कर्तव्य ज्यान	खगी सुतपराई मगर वि. नेपाल सरकार	२४
२३.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	सीता लिम्बु खुजुम वि. झापा जिल्ला अदालत, झापासमेत	२५
२४.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	मानसिंह गुरुङ भन्ने आमियल सिंह गुरुङ वि. काठमाडौं जिल्ला अदालत	२७
२५.	जालसाजी	खुशिलाल चौधरी वि. अशोककुमार चौधरी	२७
२६.	लागु औषध (खैरो हिरोइन)	नेपाल सरकार वि. जनक थापा	२८
इजलास नं. ७			२९ - ३२
२७.	अबन्डा घर जग्गा बन्डा	कोशिला देवी वि. विद्यालाल प्रसाद	२९
२८.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	सुन्तली ठोकर वि. काभ्रेपलाञ्चोक जिल्ला अदालत, धुलिखेलसमेत	३०
२९.	उत्प्रेषण	टाटा प्रोजेक्ट्स लिमिटेड वि. उच्च अदालत पाटनसमेत	३१

इजलास नं. ९			३२ - ३४
३०.	ज्यान मार्ने उद्योग	नेपाल सरकार वि. साँढे भन्ने कैलाशकुमार सिंह	३२
३१.	जबरजस्ती करणी	नेपाल सरकार वि. अशोक भन्ने सविन कट्टेल	३२
इजलास नं. १०			३४ - ३७
३२.	परमादेश	भुषण गिरी वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	३४
३३.	उत्प्रेषण / परमादेश	कुमारप्रसाद पोखरेल वि. सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयसमेत	३४
३४.	कर्तव्य ज्यान	रमिता राई वि. नेपाल सरकार, नेपाल सरकार वि. कृष्णप्रसाद राई	३५
इजलास नं. ११			३७ - ३९
३५.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. सालिकराम चलाउने	३७
३६.	अबन्डा जग्गा बन्डा	बच्चा यादवसमेत वि. विन्देश्वर यादवसमेत	३८
३७.	कर्तव्य ज्यान	दावा भन्ने सोमबहादुर तामाङ वि. नेपाल सरकार	३९
इजलास नं. १२			४० - ४५
३८.	निषेधाज्ञा	श्रवणकुमार गोयल वि. कन्साई नेरोलेक पेन्टस लि. मुम्बई ४००१३ भारत (Kansai Nerolac Limited Mumbai, 40013, India) नेपाल ब्रान्च हेड, अरुणकुमार, कमलादी, काठमाडौंसमेत	४०
३९.	जबरजस्ती करणी	नेपाल सरकार वि. राजिव मुखिया	४१
४०.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	सन्तोषप्रसाद तिवारी वि. महानगरीय प्रहरी वृत्त महाराजगन्जसमेत	४२
४१.	वैदेशिक रोजगार कसुर	नेपाल सरकार वि. मिनबहादुर थापासमेत, जोसेफ श्रेष्ठ वि. नेपाल सरकार	४२
४२.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	प्रेम सिजापती वि. जिल्ला प्रहरी कार्यालय, काभ्रेपलाञ्चोकसमेत	४४

४३.	वैदेशिक रोजगार कसुर	नेपाल सरकार वि. प्रेमसिंह भन्ने रामेश्वर सिंह	४५	इजलास नं. १४		४९ - ५२	
इजलास नं. १३			४६ - ४९	४८.	निर्णय बदर दर्ता हक कायम	सूर्यमाया राजथलाको मु.स. गर्ने नेपालमान राजथला वि. अष्टमाया श्रेष्ठको मु.स. गर्ने राजु श्रेष्ठसमेत	४९
४४.	अदालतको अवहेलना	सुरज लामिछाने वि. ऊर्जा मन्त्रालय सिंहदरबारसमेत	४६	४९.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	सन्दिप लिम्बु वि. ईलाम जिल्ला अदालतसमेत	५०
४५.	मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार	राजेश यादव वि. नेपाल सरकार	४६	५०.	अपुताली हक कायम जग्गा दर्ता बदर दर्ता	सुशिलादेवी चौधरी वि. क्षेत्रीय कृषि विकास बैंकको कार्यालय राजविराजसमेत	५१
४६.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	कमानकिरण नकालसमेत वि. गृह मन्त्रालय सिंहदरबारसमेत	४८	इजलास नं. १७		५२	
४७.	ज्यान मार्ने उद्योग	नेपाल सरकार वि. मनिष भन्ने टेकेन्द्र लामगादे	४९	५१.	लिखत तथा दा.खा. दर्ता बदर	नेवबहादुर वली वि. पुष्पा नेपालसमेत, पुष्पा नेपालसमेत वि. नेवबहादुर वली	५२

संयुक्त इजलास

१

स.का.मु.प्र.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या. श्री डम्बरबहादुर शाही, ०७४-CR-१३३७, १३३८, ०७५-CR-००३४, मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार, देवोसा कार्कीसमेत वि. नेपाल सरकार, सीता खड्का वि. नेपाल सरकार, नेपाल सरकार वि. सावित्रा भन्ने चेतकला बरालसमेत

पीडितहरू प्रतिवादी सीता खड्काको होटेलमा केही दिन काम गरेको कुरा प्रतिवादी सीता खड्काको बयान बेहोराबाट पुष्टि भएको छ । पीडितहरूले प्रतिवादी सीता खड्काले निजहरूको इच्छाविपरीत रेष्टुरेन्टमा आउने ग्राहकसँग जबरजस्ती अनैतिक क्रियाकलाप गर्न लगाउने वेश्यावृत्तिमा लगाउने गरेको भने पनि सो कुरालाई पुष्टि हुने गरी मिसिल संलग्न कुनै प्रमाण पेस भएको देखिँदैन । घटना विवरण कागज गर्ने मानिसहरूले सो कुरा लेखाएको भए पनि सो कागज घटना भएको भनिएको स्थानमा गई तयार गरिएको नदेखिएकोले त्यसलाई प्रमाणको रूपमा ग्रहण गर्न मिलेन । पीडितहरू रेष्टुरेन्टमा काम गर्दा निजहरूलाई बाहिर आवत जावत गर्न वा अन्य कुनै मानिससँग कुरा गर्न प्रतिबन्ध लगाएको अवस्था पनि देखिँदैन । प्रतिवादी सीता खड्काले निज पीडितहरूलाई वेश्यावृत्तिमा लगाएको भए सो विरुद्ध तत्कालै उजुर गर्ने अवस्था विद्यमान नै रहेकोमा निज पीडितहरूले सोउपर तत्कालै कहींकतै उजुर गरेको पाइँदैन । अझै पीडितहरूले सीता खड्काको रेष्टुरेन्टमा काम गर्न

छोडेपश्चात् पनि यस सम्बन्धमा कहीं उजुर गरेको नदेखिने ।

पाल्पा जिल्ला, बल्ढेङ्गगढी गा.वि.स. वडा नं. २ स्थित प्रतिवादी देवोसा कार्कीको घरमा मिति २०७२।५।१० मा झै-झगडा भएपश्चात् मात्र जाहेरी परी प्रस्तुत मुद्दाको उठान भएको देखिन्छ । पीडितहरूलाई प्रतिवादीले डर त्रासमा पारेको कारणले तत्कालै उजुर गर्न नसकेका हुन् कि भनी पीडित ४७(उ) कुमारीले प्रतिवादी सीता खड्काले सञ्चालन गरेको होटेलबाट काम छोडेपश्चात् पनि बुटवलमा बसी काम गरेको निजको बयान बेहोराबाट देखिएको हुँदा प्रतिवादीले निज पीडितहरूलाई डर त्रासमा पारेको पनि देखिएन । यसरी प्रतिवादी सीता खड्काले निज पीडितहरूलाई जबरजस्ती वेश्यावृत्ति वा अनैतिक क्रियाकलापमा लगाएको तथ्य मिसिल संलग्न कुनै कागज प्रमाणबाट पुष्टि हुन नसकेको ।

तर यी पीडितहरूको आर्थिक अवस्था कमजोर रहेको र निजहरूसँग आय आर्जन गर्ने कुनै माध्यम नभएकोले निज पीडितहरूको सो नाजुक अवस्थाको फाइदा लिई प्रतिवादी सीता खड्काले निजहरूलाई काममा लगाई आफ्नो शक्तिको दुरुपयोग गरी पीडितहरूले काम गरेकोमा निजहरूलाई भनिएबमोजिमको तलब दिएको मिसिल संलग्न कागजबाट देखिँदैन । पीडितहरूलाई काममा लगाउने तर उचित पारिश्रमिक नदिने गरेको भन्ने देखिँदा प्रतिवादी सीता खड्काले मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार (नियन्त्रण) ऐन, २०६४ को दफा ४(१)(ख) बमोजिमको कसुर गरेको नदेखिई ऐजने ऐनको दफा ४(२)(ख)

बमोजिमको कसुर गरेको देखिन आउने।

प्रतिवादीहरू देवोसा कार्की र सावित्रा भन्ने चेतकला बरालका हकमा हेर्दा पीडित परिवर्तित नाम ४७(उ) कुमारीलाई सीता खड्काले सञ्चालन गरेको होटेलमा पुऱ्याउनको लागि प्रतिवादी देवोसा कार्कीले अर्का प्रतिवादी सावित्रा भन्ने चेतकला बरालकहाँ पुऱ्याएको निज सावित्रा भन्ने चेतकला बरालले पहिला पीडित परिवर्तित नाम ४७(इ) कुमारीलाई देवोसा कार्कीले पीडित परिवर्तित नाम ४७(उ) कुमारीलाई निजको जिम्मा लगाएपछि प्रतिवादी सीता खड्काले सञ्चालन गरेको होटेलमा पुऱ्याएको कुरा निज प्रतिवादीहरूको अनुसन्धानको क्रममा भएको बयान बेहोराबाट देखिन्छ। निज प्रतिवादीहरूको सो बयान बेहोरा पीडितहरूको अनुसन्धानको क्रममा भएको बयान तथा अदालतमा भएको बकपत्रसमेतबाट पुष्टि भएको छ। निज प्रतिवादीहरूले पीडितहरूलाई पठाएको सीता कार्कीको रेष्टुरेन्टमा निजहरूको श्रमशोषण भएको पुष्टि हुन आएकोले निज प्रतिवादीहरूले मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार (नियन्त्रण) ऐन, २०६४ को दफा ४(२)(ख) अनुसारको कसुर गरेको देखिन आउने।

तसर्थ, प्रतिवादी सीता खड्कालाई मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार (नियन्त्रण) ऐन, २०६४ को दफा ४(१)(ख) को कसुरमा ऐजन दफा १५(१) को देहाय (ख) अनुसार १० वर्ष कैद र रु. ५०,०००।- जरिवाना तथा प्रतिवादीहरू सावित्रा भन्ने चेतकला बराल र देवोसा कार्कीलाई सोही ऐनको दफा ४(२)(ख) को कसुरमा ऐजन ऐनको दफा १५(१)(च) अनुसार १ वर्ष कैद सजाय हुने

ठहऱ्याएको पाल्पा जिल्ला अदालतको फैसला प्रतिवादी सीता खड्काको हकमा मिलेको नदेखिँदा केही उल्टी भई निज प्रतिवादी सीता खड्काले मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार (नियन्त्रण) ऐन, २०६४ को दफा ४(२)(ख) बमोजिमको कसुर गरेको देखिएकोले निजलाई सोही ऐनको दफा १५(१)(च) बमोजिम २ वर्ष कैद हुने र प्रतिवादी सावित्रा भन्ने चेतकला बराल र देवोसा कार्कीको हकमा जिल्ला अदालतको फैसला सदर गर्ने गरी उच्च अदालत तुलसीपुर, बुटवल इजलासबाट मिति २०७३।१२।१ मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने।

इजलास अधिकृतः रामु शर्मा

कम्प्युटरः विनोदकुमार बनिया

इति संवत् २०७६ साल जेठ १ गते रोज ४ शुभम्।

२

स.का.मु.प्र.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या. श्री डम्बरबहादुर शाही, ०७५-CR-०९७८, जबरजस्ती करणी, नेपाल सरकार वि. लोकराज पाण्डे

प्रतिवादी लोकराज पाण्डेले घरमा कोही नभएको बेला जबरजस्ती करणी गरेको भनी पीडित स्वयंले महानगरीय वृत्त तीनकुनेमा जाहेरी दिएको देखिन्छ। पीडितलाई जाहेरी दिन लगाउनेलगायतका काममा सहजीकरण गरिरहेको कुमुदिनी संस्थाका अध्यक्ष पुजा महतोले जाहेरी बेहोरालाई समर्थन गर्दै अनुसन्धानको क्रममा कागज लेखाई दिएको देखिन्छ। प्रतिवादी लोकराज पाण्डेले आरोपित कसुरमा इन्कार रही अनुसन्धानको क्रममा र अदालतमा समेत बयान गरेका छन्। पीडितको

कन्याजाली ३ O'clock को Position मा पुरानो च्यालिएको तर निजको शरीरमा कुनै घाउ खत नरहेको पीडितको स्वास्थ्य परीक्षण प्रतिवेदनबाट देखिन्छ। पीडितको स्वास्थ्य परीक्षण गर्ने डाक्टरले अदालतमा बकपत्र गर्दा करणी भएको यकिन भन्न नसक्ने भनी बकपत्र गरेको देखिन्छ। मौकामा कागज गर्ने पीडित पढ्ने स्कुलका प्रधानाध्यापक गणेश राई र शिक्षक दिनेश न्यौपानेसमेतले अदालतमा बकपत्र गर्दा अनुसन्धानको क्रममा प्रहरीले गराएको कागज बेहोरा पढ्दै नपढी सही गराएको हो। उक्त बेहोरा मैले भनेको होइन भनी बकपत्र गरेको देखिन्छ। यसका अतिरिक्त पीडितका बुबाले अदालतमा उपस्थित भई बकपत्र गर्दा पीडितलाई प्रतिवादीले जबरजस्ती करणी गरेको होइन भनी बकपत्र गरेका छन्। त्यस्तै वारदात भएको भनिएको मिति २०७३।१०।२२ का दिन प्रतिवादी लोकराज पाण्डे आफ्नो श्रीमतीसँग रहेको कुरा निजकी श्रीमती पिङ्की भण्डारीले अदालतमा बकपत्र गरेको देखिन्छ। प्रतिवादी लोकराज पाण्डे डेरा लिई बसेको तथा वारदात भएको भनिएको घरधनी सरू खड्काले वारदात भएको भनिएको दिन समयमा उल्लिखित वारदात घरमा नभएको भनी अदालतमा उपस्थित भई बकपत्र गरिदिएकी देखिने।

यसरी पीडितको शारीरिक परीक्षण प्रतिवेदनबाट निजसँग जबरजस्ती करणी भएको कुनै लक्षण देखिएको छैन। वारदात भएको मिति समयमा प्रतिवादी आफ्नो परिवारसँगै रहेको र सो घरमा पीडितले भनेको जस्तो कुनै आपराधिक कार्य भएको भए सो कुरा सोही घरमा बस्ने घरधनी

एवं प्रतिवादीका परिवारका अन्य सदस्यले समेत थाहा पाउन सक्ने नै हुँदा कसैले थाहा पाएका छैनन्। प्रतिवादीले पीडितलाई जबरजस्ती करणी गरेको हो भन्ने अनुसन्धानको क्रममा कागज लेखाउने र बकपत्र गर्ने पुजा महतो, मनिता धरेलसमेतका व्यक्तिहरू प्रत्यक्षदर्शी नभई पीडितले भनेको आधारमा अनुसन्धानको क्रममा कागज लेखाई सोहीअनुसार बकपत्र गरेको देखिएकोले निजहरूको बेहोरालाई विश्वसनीय प्रमाण मान्न सकिन्न। मिसिल संलग्न कुनै ठोस सबुद प्रमाणबाट प्रतिवादी लोकराज पाण्डेले पीडितलाई जबरजस्ती करणी गरेको नदेखिएको अवस्थामा पीडितको भनाइलाई मात्र आधार मानी प्रतिवादीलाई आरोपित कसुरमा सजाय गर्न मिल्दैन। प्रतिवादी निर्दोष रहेको कुरा निजका साक्षीहरू एवं पीडितका बुबा, पीडित अध्ययन गर्ने विद्यालयका प्रधानाध्यापक एवं शिक्षकको बकपत्रसमेतबाट पुष्टि भएकोले प्रतिवादी लोकराज पाण्डेलाई आरोपित कसुरबाट सफाई दिएको उच्च अदालतको फैसलालाई अन्यथा मान्न नमिल्ने।

तसर्थ, प्रतिवादी लोकराज पाण्डेलाई मुलुकी ऐन, जबरजस्ती करणीको १ र ३(४) नं. को कसुरमा सोही महलको ३(४) नं. बमोजिम ५ वर्ष कैद र सोही महलको १० नं. बमोजिम रु. २५,०००।- प्रतिवादीबाट पीडितले क्षतिपूर्ति पाउने ठहर्‍याई काठमाडौं जिल्ला अदालतबाट भएको फैसला उल्टी गरी प्रतिवादी लोकराज पाण्डेले आरोपित कसुरबाट सफाई पाउने ठहर्‍याई उच्च अदालत पाटनबाट मिति २०७५।२।७ मा भएको

फैसला मिलेको देखिँदा सदर हुने ।
इजलास अधिकृत: रामु शर्मा
कम्प्युटर: विकेश गुरागाई
इति संवत् २०७६ साल जेठ १ गते रोज ४ शुभम् ।

इजलास नं. १

१

मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.श्री पुरुषोत्तम भण्डारी, ०७२-CI-०३०१, परमादेश, केशवराज पौडेल वि. भूमिसुधार कार्यालय, काठमाडौंसमेत

निवेदक केशवराज पौडेलले हदबन्दीसम्बन्धी व्यवस्था लागु हुनुभन्दा अगावै मिति २०२१।८।६ मा दाताबाट निवेदनमा उल्लिखित जग्गाहरू हा.ब. बाट आफ्ना पिताले प्राप्त गरेको भनी उल्लेख गरेको भए तापनि उक्त जग्गा दाखिल खारेज गर्नका लागि निवेदकका पिता तथा आफूहरू सम्बन्धित कार्यालय गएको वा के कुन कारणबाट करिब ५० वर्षसम्म दाखिल खारेजको लागि जान नसकेको भन्ने कुरा रिट निवेदनमा उल्लेख गरी प्रस्ट पार्न सकेको देखिँदैन् । निवेदकले आफ्नो हक भोगको जग्गा अर्काको सम्पत्तिको रूपमा गणना भई हदबन्दी छानबिन भएको भन्ने जिकिर लिए तापनि मिति २०५६।२।७ मा भएको छानबिनको फैसलाको जानकारीसमेत करिब १४ वर्षपश्चात् निवेदकले प्राप्त गरेको भन्ने कुरा स्वाभाविक नदेखिने ।

आफ्ना पिताले हा.ब. बाट प्राप्त जग्गा दाखिल खारेजका लागि सम्बन्धित निकायमा

गएको भन्ने निवेदकको भनाइ रहेको देखिँदैन् । निवेदकका पिताले मिति २०२१।८।६ मा हा.ब. बाट प्राप्त जग्गा दाताले नै आफ्नो नाममा नापी गराई दर्ता गराएको भए अन्य कानूनी उपचारको माध्यम अवलम्बन गरी अदालतमा प्रवेश गर्न सक्नेमा फिराद दर्ता गर्दा कानूनबमोजिम रीत, ढाँचा, क्षेत्राधिकार, हकदैया, हदम्यादसमेतको विचार गरी मात्र सम्बन्धित अड्डा अदालतले दर्ता गर्ने कानूनी प्रावधान छ । प्रस्तुत निवेदनमा लामो समयसम्म चुप लागी आफ्नो अधिकारको वास्ता नगरी बस्नेलाई अदालतले सहयोग गर्न सक्ने देखिँदैन् । हा.ब. बाट प्राप्त गरेको भनिएको सम्पत्ति आफ्नो नाममा नामसारी गराउन निवेदकलाई के कस्तो परिबन्दले विलम्ब हुन गएको हो भनी वस्तुनिष्ठ प्रमाणले पुष्टि गर्न सकेको नदेखिने ।

तसर्थ, निवेदकको फिराद लिई दिनु भनी विपक्षी भूमिसुधार कार्यालय काठमाडौंको नाममा परमादेशको आदेश जारी गरिपाउँ भन्ने निवेदन जिकिर न्यायसङ्गत नदेखिँदा निवेदन मागबमोजिमको रिट जारी गर्नुपर्ने अवस्थाको विद्यमानता नहुँदा रिट निवेदन खारेज हुने ठहर्‍याई भएको पुनरावेदन अदालत पाटनको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृत: हिरा डंगोल

इति संवत् २०७५ साल भदौ ३ गते रोज १ शुभम् ।

- यसमा यसै प्रकृतिको ०७२-CI-०३०२, परमादेश, कमलादेवी भट्टराईसमेत वि. भूमिसुधार कार्यालय काठमाडौंसमेत भएको मुद्दामा समेत यसैअनुसारको फैसला भएको छ ।

मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या. श्री डम्बरबहादुर शाही, ०७१-सी-०७४०, करारबमोजिम ब्याज रकम दिलाइपाऊँ, रोजन कर्माचार्य वि. नेपाल एसबिआई बैङ्क लिमिटेड, का.जि.का.म.न.पा. वडा नं. १ हात्तिसारसमेत

वादीले धरौटी रकमको ब्याज पाउने हो वा होइन भन्नेतर्फ विचार गर्दा प्रतिवादी बैङ्कले आफ्नो बैङ्कको हकप्रद सेयर खरिद गर्न जारी गरेको प्रस्तावमा धरौटी रकमको ब्याजसहित फिर्ता गर्ने गरी कुनै सर्त राखेको देखिँदैन। वादीले ब्याज पाउने अपेक्षाले रकम जम्मा गरेको नभई सेयर खरिद प्रयोजनको लागि धरौटी राखेको देखिन्छ। वादीको मुख्य अपेक्षा सेयर खरिद गर्ने नै हो भन्ने कुरा निजले यस अदालतमा दिएको रिट निवेदनबाट समेत पुष्टि हुन्छ। निवेदकले उक्त रिट निवेदन गरेको कारण र समयमै धरौटी रकम फिर्ता लिन नआएको कारण पनि लामो समयसम्म उक्त धरौटी रकम बैङ्कमै रहेको भन्ने बैङ्कको जिकिर अन्यथा देखिएको छैन। प्रत्यर्थी एसबिआई बैङ्कको कारणले मात्र वादीले राखेको धरौटी फिर्ताको प्रक्रिया अवरुद्ध भएको भन्ने स्थिति देखिन आएको छैन। वादीको रकम अन्यत्र लगानी गरी वा पर्याप्त ब्याज प्राप्त हुने खातामा जम्मा गरी बैङ्कले लाभ लिएको भन्ने पुष्टि हुने विश्वसनीय आधार प्रमाण निवेदकले गुजार्न सकेको देखिँदैन। उक्त सेयर खरिदको लागि धरौटी राख्ने अन्य व्यक्तिहरूको रकम पनि विनाब्याज फिर्ता भइसकेको अवस्थामा यी निवेदकको हकमा मात्र ब्याज उपलब्ध गराउनु पर्ने कुनै कानूनी आधार नदेखिने।

प्रस्तुत विवाद पुनरावेदकले दाबी लिएको जस्तो करारीय दायित्वको विषय हो वा होइन भन्ने सन्दर्भमा हेर्दा कुनै पनि करारको सुरुवात पक्षले गरेको प्रस्तावबाट हुने हो। प्रत्यर्थी एसबिआई बैङ्कले हकप्रद सेयर खरिद गर्न जारी गरेको बोलपत्र आह्वान करारीय प्रस्तावको आमन्त्रणको रूपमा रहेको देखिन्छ। निवेदकले सेयर खरिदको लागि धरौटी राखेको कार्य सेयर खरिदको लागि निवेदकको तर्फबाट प्रस्तुत भएको प्रस्तावको रूपमा मात्र रहेको देखिन्छ। उक्त सेयर बिक्रीको सूचनाको सर्त नं. ६ मा "सेयर बिक्री गर्ने वा नगर्ने सम्पूर्ण अधिकार यस बैङ्कमा निहित रहने छ" भनी उल्लेख भएको पाइन्छ। उक्त प्रस्ताव प्रत्यर्थी एसबिआई बैङ्कबाट स्वीकृत नहुँदासम्म स्वतः सेयर खरिद बिक्रीसम्बन्धी करार भएको मान्न सकिने स्थिति देखिँदैन। प्रत्यर्थी एसबिआई बैङ्कले जारी गरेको सूचनामा धरौटी रकम फिर्ता गर्दा ब्याजसमेत पाउने भनी उल्लेख नभएको र सो सर्तविना नै धरौटी रकम जम्मा गरेको अवस्थामा त्यस्तो धरौटी रकम फिर्ता गर्दा ब्याजसमेत भराउनुपर्ने भन्ने दाबी करारको सैद्धान्तिक मूल्य मान्यताअनुकूल नदेखिने।

विवेचित आधार प्रमाणबाट प्रतिवादी बैङ्कले हकप्रद सेयर खरिद गर्ने क्रममा सिलबन्दी बोलपत्र आह्वान गर्दा ब्याजसहित फिर्ता गर्ने गरी प्रस्ताव आह्वान गरेको नदेखिएको, वादी एवं प्रतिवादी नेपाल एसबिआई बैङ्कबिचको करारले पूर्णता पाएको नदेखिएको, प्रतिवादी बैङ्कको गलत नियतको कारण वादीको धरौटी रकम समयमै फिर्ता हुन नसकेको भन्ने नदेखिएको अवस्थामा

क्षतिपूर्तिबापत वादीले सेयर खरिद गर्न बैङ्कमा राखेको धरौटी रकमको ब्याज भराइपाउने अवस्था नदेखिँदा वादीलाई प्रतिवादी नेपाल एसबिआई बैङ्क लि.बाट क्षतिपूर्तिबापत ब्याज रकमसमेत भराइदिने गरी सुरु काठमाडौं जिल्ला अदालतबाट भएको फैसला उल्टी गरी वादी दाबी पुग्न नसक्ने भनी पुनरावेदन अदालत पाटनबाट मिति २०७१।३।१२ मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने।

इजलास अधिकृत : महेश खनाल, शा.अ. अनुजा शर्मा
कम्प्युटर: कृष्णमाया खतिवडा (सुस्मिता)

इति संवत् २०७६ साल पौष १० गते रोज ५ शुभम्।

३

मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.श्री कुमार रेग्मी, ०७३-CI-०५३२, अंश चलन, चम्पादेवी कर्माचार्यसमेत वि. इभान कर्माचार्यसमेत

पुनरावेदक प्रतिवादी चम्पादेवी र सन्जुबाहेकका अन्य प्रतिवादीहरूले वादी प्रतिवादीहरूबिच विधिवत् अंशबन्डा भएको छैन, वादी दाबीबमोजिम अंशबन्डा हुनुपर्छ भनी प्रतिउत्तर पेस गरेका र प्रत्यर्थी वादीहरूका साक्षी एवं प्रतिवादी कृष्णनारायण कर्माचार्यसमेतका साक्षीहरूले समेत वादी प्रतिवादीबिच बन्डा भएको छैन भनी बकपत्र गरिदिएको अवस्था देखिन्छ। यी प्रत्यर्थी वादीहरूका पिता प्रेमनारायण कर्माचार्यले अंशबापत बुझेको घर जग्गाबाट वादीहरूले पनि अंश पाइसकेको भन्न मिल्ने देखिँदैन। उक्त घर जग्गाबाट वादीहरूले के कति अंश पाएको हो भन्ने खुल्न सकेको छैन। यस्तो अवस्थामा वादीका पतिले मिति २०६४/६/६ मा गरेको लिखत अंशबन्डाको

१ र २ नं. विपरीतको देखिन आयो। तसर्थ, सुरुको फैसला केही उल्टी गरी प्रत्यर्थी वादीहरूले वादी दाबीबमोजिम अंश छुट्याई चलन चलाई पाउने ठहराएको पुनरावेदन अदालतको फैसला मिसिल प्रमाणको रोहबाट मनासिब नै देखिन आउने।

अतः वादी दाबीबमोजिम वादी प्रतिवादीले पेस गरेको तायदातीमा उल्लिखित दर्ता स्नेस्ता मिले भिडेका सम्पत्तिलाई ५ भाग लगाई सो ५ भागको १ भाग वादीहरूका पिता प्रेमनारायण कर्माचार्यको अंश भाग छुट्याई सो १ भागको ४ भाग लगाई सोमध्ये २ भाग अंश वादीहरूले प्रतिवादीबाट अंश पाउने ठहराउनुपर्नेमा सो नगरेको हदसम्म सुरु भक्तपुर जिल्ला अदालतको मिति २०७१/१/१७ को फैसला केही उल्टी हुने ठहराएको पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०७२।१२।१० को फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने।

इजलास अधिकृत : तारादत्त बडु

कम्प्युटर: कृष्णमाया खतिवडा (सुस्मिता)

इति संवत् २०७६ साल पौष ४ गते रोज ६ शुभम्।

यसै लगाउका निम्न मुद्दाहरूमा पनि यसैअनुसार फैसला भएको छ :

- ०७३-CI-०५३४, अंश चलन, चम्पादेवी कर्माचार्यसमेत वि. सुभद्रा कर्माचार्य
- ०७३-CI-०५३७, दूषित अंश भर्पाई बदर, चम्पादेवी कर्माचार्यसमेत वि. सुभद्रा कर्माचार्य

४

मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.श्री कुमार रेग्मी, ०७५-CR-१५७३, कर्तव्य ज्यान, दिपक अग्रवाल भन्ने दीपककुमार अग्रवाल वि.

नेपाल सरकार

मृतकलाई मार्ने मनसाय नरहेको र आकस्मिक रूपमा वारदात घट्न गएको हुँदा आवेशप्रेरित हत्या भएको हो भन्ने प्रतिवादीको पुनरावेदन जिकिरका सम्बन्धमा हेर्दा प्रतिवादी र निजकी श्रीमतीको बिचमा झगडा तथा वादविवाद हुँदा प्रतिवादीले निजको घाँटी न्याकी घाँटी दबाएको भन्ने तथ्य प्रतिवादीकै बयानबाट खुलिआएको छ । मृतक श्रीमतीले छोरालाई मारिदिन्छु भनेर अगाडि आएको हुँदा निजको घाँटी न्याकेको हुँ भन्ने साबिती बयान रहेको देखिए तापनि प्रतिवादीले मृतकलाई रोक्नका लागि निजलाई धकेल्ने वा एक दुई पटक हातले हिर्काउनेसम्म गरेको अवस्था छैन । त्यसैगरी छोरालाई बचाउन मृतकको ज्यान नै लिनुपर्ने अवस्थाम्भावी अवस्था पुष्टि हुन सकेको देखिँदैन । छोरालाई बचाउन तथा श्रीमतीलाई शान्त पार्न सकिने अन्य अवस्थाहरू वा विकल्पहरू नै नरहेको भन्ने देखिँदैन । प्रतिवादीले बयानमा खुलाए जस्तो श्रीमती छोरालाई मारिदिन्छु भन्दै अगाडि आएको अवस्था थियो भन्ने तथ्यलाई मान्ने हो भने पनि छोरालाई मार्ने उद्देश्यले कुनै कार्य गरेको वा गरिरहेको भन्नेसमेत पुष्टि हुन सकेको नदेखिने ।

प्रतिवादीले कसुरलाई पूर्ण रूपमा स्वीकार गरेको देखिए तापनि घटनाको प्रत्यक्षदर्शी कोही नभएको अवस्थामा प्रतिवादीले भने जसरी नै घटना भएको भन्नेसमेत पुष्टि भएको अवस्था छैन । मृतकसँग झगडा विवाद भएपछि प्रतिवादीले घाँटी दबाएको हुँदा मृतकको मृत्यु भएको भए तापनि एकै पटक उक्त कार्य भएको देखिँदैन । मृतकको घाँटी दबाएको, त्यसपछि एयरफोनको तारले मृतकको

घाँटी बाँध्न लाग्दा चिप्लिएको र त्यसपछि बेडमा लडाएर घाँटी न्याकेको र त्यसपछि मात्र मृतकको मृत्यु भएको भन्ने तथ्य खुलेको अवस्था देखिन्छ । मृतकको घाँटी पटकपटक दबाइनु तथा एयरफोनले घाँटी बाँध्न लाग्दा चिप्लिएपछि पुनः घाँटी न्याक्ने जस्ता कार्य गरेको देखिएको हुँदा तत्कालको आवेशमा भएको घटना भनी मान्न सकिने अवस्था हुँदैन । प्रतिवादीले अनुसन्धानको क्रममा बयानमा घाँटी न्याकेपछि फेरि घुँडाले घाँटी दबाएको उल्लेख गरेका छन् । यसले एकपटक घाँटी न्याकिसकेपछि पुनः प्रतिवादीले घाँटी थिचेको भन्ने देखिन्छ । एक पटक घाँटी न्याकेपछि छोडिदिएको अवस्थासम्म पनि नभई पुनः घाँटी थिच्नुलाई आवेशप्रेरित हत्या भएको भनी निष्कर्षमा पुग्न सकिने अवस्था नरहने ।

आवेशप्रेरित हत्याका सम्बन्धमा भएको कानूनी व्यवस्था र आवेशप्रेरित हत्यालाई परिभाषित गरिएको बेहोरालाई हेर्दा प्रतिवादीले पटकपटक घाँटी न्याक्ने तथा थिच्ने कार्य गरेको र मृतकको मृत्यु नहुन्जेल घाँटी दबाएको भन्ने प्रस्तुत मुद्दाको तथ्य उक्त व्यवस्था तथा कानूनको परिभाषासँग मेल खान आएको देखिँदैन । यसरी मृतकको मृत्यु प्रतिवादीले घाँटी न्याक्ने तथा थिच्ने जस्ता कार्य गर्दा भएको भन्ने पुष्टि भएको, पटकपटक एकपछि अर्को कार्य गर्दै मृतकको घाँटी न्याकिएको र मृतकको हातगोडा नचल्ने तथा चिसो हुन्जेल अर्थात् नमरून्जेल घाँटी दबाइरहेको अवस्था पुष्टि भएको हुँदा प्रतिवादीको कार्यमा मनसाय तत्त्व नरहेको भन्ने अवस्था नभएको हुँदा घटना वारदात पूर्वरिसइवीको कारणले तथा पूर्वयोजना बनाई घटाइएको भन्ने पुष्टि हुन नआएको

भए तापनि तत्कालको आवेशमा घटना घटित भएको र कसुर गर्ने मनसायसमेत नरहेको भन्ने प्रतिवादीको जिकिर कानूनी प्रावधान तथा तथ्य र प्रमाणको विश्लेषणको रोहमा स्थापित हुन सक्ने देखिन नआउने।

अतः प्रतिवादी दीपककुमार अग्रवालले निजकी श्रीमती मृतक ज्योती अग्रवाललाई घाँटी न्याक्ने तथा दबाउने कार्य गर्दा निज मृतकको मृत्यु भएकोले प्रतिवादीकै कर्तव्यबाट मृतकको मृत्यु भएको पुष्टि भएको हुँदा निज प्रतिवादीलाई मुलुकी ऐन ज्यानसम्बन्धी महलको १३(३) नं. बमोजिम सर्वस्वसहित जन्मकैद हुने गरी सुरु झापा जिल्ला अदालतबाट भएको फैसला सदर गर्ने गरी भएको उच्च अदालत विराटनगर, इलाम इजलासबाट भएको मिति २०७५।०४।१६ को फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ। पुनरावेदक प्रतिवादीको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन। तथापि समग्र घटना परिस्थितिको विवेचना गरी हेर्दा प्रतिवादीको मृतकसँग ज्यान लिनुपर्नेसम्मको पूर्वरिसइवी रहेको देखिँदैन। पूर्वयोजना बनाइ कर्तव्य गरेको भन्ने पुष्टि हुन सकेको पनि छैन। वारदातपछि प्रतिवादी भाग्ने उम्कने प्रयास गरेकोसमेत देखिँदैन। घटनाको बारेमा घरबेटीलाई बताई प्रहरी आउने बेलासम्म वारदात स्थलमा नै रहेको तथा अनुसन्धानको क्रममा र सुरु अदालतमा बयान गर्दासमेत कसुरलाई स्वीकार गरी यथार्थ घटना विवरण बताई अनुसन्धान र न्याय सम्पादनको प्रक्रियालाई सहयोग गरेको अवस्था देखिन्छ। मृतक आफ्नै श्रीमती रहेको र श्रीमतीलाई मारुपर्नेसम्मको पूर्वकारण नदेखिएको। प्रतिवादीको नाबालक छोरा रहेको र निजको पालन

पोषण गर्नुपर्ने दायित्वसमेत यी प्रतिवादीमा रहेको अवस्थालाई दृष्टिगत गर्दा प्रतिवादीलाई मुलुकी ऐन ज्यानसम्बन्धी महलको १३(३) नं. बमोजिम सर्वस्वसहित जन्मकैदको सजाय गर्दा चर्को पर्ने देखिएको हुँदा मुलुकी ऐन अदालती बन्दोबस्तको महलको १८८ नं. बमोजिम प्रतिवादीलाई १० (दश) वर्ष कैद सजाय हुने गरी उच्च अदालत विराटनगर इलाम इजलासबाट व्यक्त गरिएको राय सदर हुने।

इजलास अधिकृत : महेन्द्रप्रसाद पौड्याल
कम्प्युटर: कृष्णमाया खतिवडा (सुस्मिता)

इति संवत् २०७६ साल भाद्र ८ गते रोज १ शुभम्।

५

मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या. श्री कुमार रेग्मी, ०६९-CI-०७६५, उत्प्रेषण / परमादेश, राजन सिंह भण्डारीसमेत वि. अर्थ मन्त्रालय, सिंहदरबारसमेत

धितोमा रहेको जग्गामा दोहोरो रोक्का रहेको सन्दर्भमा कसले प्राथमिकता पाउनुपर्ने हो भन्ने विषयमा विचार गर्दा, आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०३ को कानूनी व्यवस्थाका अतिरिक्त बैङ्क तथा वित्तीय संस्थासम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ५७(१) को कानूनी व्यवस्थासमेतलाई विचार गर्नुपर्ने हुन आउँदछ। बैङ्क तथा वित्तीय संस्थासम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ५७(१) मा “कुनै व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्थाले इजाजत प्राप्त संस्थासँग भएको कर्जाको सम्झौता वा सर्त कबुलियतको पालना नगरेमा वा लिखतको भाखाभिन्न इजाजत प्राप्त संस्थाको कर्जा चुक्ता नगरेमा वा इजाजत प्राप्त संस्थाले जाँचबुझ गर्दा

कर्जा लिएको कर्जा रकम जुन प्रयोजनको लागि लिएको हो सो प्रयोजनमा नलगाएको वा हिनामिना वा दुरुपयोग भएको देखिएमा सम्बन्धित लिखत वा प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरालेखिएको भएतापनि ऋणीले इजाजत प्राप्त संस्थालाई लेखिदिएको वा इजाजत प्राप्त संस्थामा राखेको धितो सुरक्षणलाई इजाजत प्राप्त संस्थाले लिलाम बिक्री गरी वा अन्य कुनै व्यवस्था गरी आफ्नो साँवा ब्याज असुलउपर गर्न सक्ने छ” भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको देखिन्छ। जसबाट अन्य प्रचलित कानूनमा लेखिएको कुरालाई बाहेक गरेर यसै दफाको व्यवस्था लागु हुने अवस्था देखिन्छ। यसै सन्दर्भमा ने.का.प. २०७१, अङ्क ७, नि.नं. ९२०० मा व्याख्या भएको छ। त्यस्तै ने.का.प. २०७४, अङ्क ४, नि.नं. ९७९५ मा व्याख्या भएको देखिन्छ। त्यसैगरी अर्को मुद्दामा ने.का.प. २०७५, अङ्क ९, नि.नं. १०१०६ मा व्याख्या भएको देखिन्छ। उपर्युक्त व्यवस्थाहरूबाट बैंक तथा वित्तीय संस्थासम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ५७ मा भएको कानूनी व्यवस्थाबमोजिम बैंक वा वित्तीय संस्थाले प्रवाह गरेको ऋण साँवा ब्याज आदि तोकिएको समयमा चुक्ता नगरेमा पहिले रोक्का राखिएकोले नै प्राथमिकता पाउने अवस्था देखिने।

निवेदकले कानूनबमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी लिलाम सकार गरेको जग्गा आफ्नो नाउँमा दाखिल खारेज गर्न मालपोत कार्यालयमा लेखी पठाएपछि उक्त कार्यालयले दाखेल खारेज गर्न इन्कार गर्न मिल्छ मिल्दैन भन्ने सम्बन्धमा विचार गर्दा, बैंक तथा वित्तीय संस्थासम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ५६ को उपदफा (३) मा “इजाजत प्राप्त

संस्थाले यस दफाबमोजिम कर्जाको सुरक्षणबाट लिएको सम्पत्ति कुनै पनि बेहोराबाट कसैका नाउँमा रजिस्ट्रेसन वा दाखिल खारेज गर्न रोक्का गरिदिनका लागि सम्बन्धित कार्यालयमा लेखी पठाउनुपर्ने छ” भन्ने व्यवस्था रहेको छ भने ऐ. उपदफा ४ मा “उपदफा (३) बमोजिम रजिस्ट्रेसन वा दाखिल खारेज रोक्का गरिदिनको लागि इजाजत प्राप्त संस्थाबाट लेखी आएमा सम्बन्धित कार्यालयले रजिस्ट्रेसन वा दाखिल खारेज रोक्का गरी दिनुपर्ने छ” भन्ने व्यवस्था रहेको देखिन्छ। त्यसैगरी मालपोत ऐन, २०३४ को दफा ८ख को उपदफा (३) मा “प्रचलित कानूनबमोजिम स्थापित कुनै बैंक, वित्तीय संस्था वा स्थानीय निकायले आफ्नो आर्थिक कारोबारको सिलसिलामा कुनै घर जग्गा रोक्का राख्न वा त्यसरी रोक्का राखिएको घर जग्गा फुकुवा गर्न लेखी पठाएमा मालपोत कार्यालयले तोकिएबमोजिम त्यस्तो घर जग्गा रोक्का राख्नु वा फुकुवा गर्नुपर्ने छ” भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको देखिन्छ। यसबाट अघि कुनै बेहोराले रोक्का नरहेको सम्पत्ति बैंकको अनुरोधमा सम्बन्धित निकायबाट रोक्का रहेपछि ऋण सुरक्षित हुने र तत्पश्चात् मात्र ऋण प्रवाह गरिने हुँदा बैंकको ऋण लगानी सुरक्षित राख्ने प्रयोजनको लागि बैंक तथा वित्तीय संस्थासम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ५६(३) र (४) तथा मालपोत ऐन, २०३४ को दफा ८ख (३) समेतमा रहेको कानूनी व्यवस्थाअनुसार बैंक तथा वित्तीय संस्थाले कुनै व्यक्ति संस्था वा निकायबाट धितो लिई ऋण प्रवाह गरी त्यस्तो धितो कुनै बेहोराले अन्यत्र हक हस्तान्तरण हुन नसक्ने गरी रोक्का राख्न सम्बन्धित कार्यालयमा

लेखी पठाउन सक्ने र बैंक वा वित्तीय संस्थाले त्यसरी रोक्का राख्नका लागि लेखी पठाएपछि त्यस्तो कार्यालयले आदेशबमोजिमको ऋण असुली प्रयोजनको लागि रोक्का राखी दिनुपर्ने बाध्यात्मक कानूनी व्यवस्था रहेको देखिने ।

बैंक तथा वित्तीय संस्थासम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ५६(६)मा “यस दफाबमोजिम इजाजत प्राप्त संस्थाले धितो सुरक्षणमा रहेको चल अचल सम्पत्ति लिलाम बिक्री गर्दा कसैले नसकारेमा त्यस्तो संस्थाले तोकिएबमोजिम आफ्नो स्वामित्वमा लिने छ” त्यसैगरी उपदफा (७) मा “उपदफा (६) बमोजिम इजाजत प्राप्त संस्थाले आफ्नो स्वामित्वमा लिएको सम्पत्ति आफ्नो नाउँमा रजिस्ट्रेसन वा दाखिल खारेज गरिदिनका लागि सम्बन्धित कार्यालयमा लेखी पठाउनुपर्ने छ । यसरी लेखी आएमा प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सम्बन्धित कार्यालयले त्यस्तो इजाजत प्राप्त संस्थाको नाममा त्यस्तो सम्पत्ति रजिस्ट्रेसन वा दाखिल खारेज गरिदिनुपर्ने छ” भन्ने कानूनी व्यवस्थाबमोजिम निवेदक बैंकले युनिटी रियलस्टेट एण्ड हाउजिङ प्रा.लि. लाई दिएको ऋणबापत धितो लिएको जग्गा रोक्का राखेको देखिएबाट एकपटक बैंकले रोक्का गरी आफ्नो ऋण असुल भई सुरक्षित भई नसकेको अवस्थामा विपक्षी आन्तरिक राजस्व विभागको पत्र अनुरोधको आधारमा भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभागको पत्रअनुसारको रोक्काको प्रयोजन रहने अवस्था देखिएन । बैंकबाट धितोको सम्पत्ति लिलामी गरिएको वा आफैँले सकार गरेको

अवस्थामा सो प्रयोजनको लागि दाखिल खारेज गरिदिने कर्तव्य मालपोत कार्यालयको हुने हुँदा कुनै कारणवश बैंकले उपर्युक्त नामसारी दाखिल खारेज प्रयोजनका लागि बाहेक ऋण चुक्ता भएको आदि कारणबाट पूर्णरूपमा आफ्नो हकमा भएको रोक्का फुकुवा गर्न लेखी पठाएमा मात्र कानूनबमोजिमका पछिल्ला रोक्का आदेश कार्यान्वयन हुन सक्ने अवस्था देखिने ।

अतः निवेदकहरूले पहिले रोक्का राखी ऋण प्रवाह गरेको अवस्थामा निवेदकहरूको रोक्काको प्रयोजन नै समाप्त नभएको देखिँदा पछि राजस्व अनुसन्धान विभागको अनुरोधमा भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभागको पत्रानुसार राखिएको रोक्काले प्राथमिकता पाउने देखिँदैन । तसर्थ निवेदक बैंक तथा वित्तीय संस्थाले दाबीको जग्गा आफूले कानूनबमोजिम प्राप्त गरेको अवस्थामा दोहोरो रोक्का नराख्नु फुकुवा गरी दिई दाखिल खारेज नामसारी हुन दिनु, नरोक्नु भनी विपक्षीहरूका नाममा परमादेशलगायत उपयुक्त आदेश जारी गरिपाउँ भन्ने निवेदन माग दाबी खारेज हुने ठहर गरेको उच्च अदालत पाटनको मिति २०६९।५।६ को फैसला मिलेको नदेखिँदा उल्टी हुने ठहर्छ । अब, दोहोरो रोक्का राख्न पठाउने विपक्षी राजस्व अनुसन्धान विभाग र भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभागका पत्रहरू र सोसँग सम्बन्धित आदेश, निर्णय, काम कारबाहीसमेत उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर गरी दिएको छ । निवेदक बैंकको पत्रानुसार रोक्का रहेको जग्गा निवेदकले दाखिल खारेज गर्न लेखी पठाएबमोजिम बैंकका नाउँमा

दाखिल खारेज गरिदिनु भनी विपक्षी मालपोत कार्यालय, कलंकीसमेतका नाउँमा परमादेश जारी हुने ।

इजलास अधिकृत: कुवेर पाण्डे / गेहेन्द्रराज रेग्मी
कम्प्युटर: विष्णुदेवी श्रेष्ठ

इति संवत् २०७६ साल मङ्सिर २२ गते रोज १ शुभम् ।

६

मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.श्री कुमार रेग्मी, ०७५-CR-११३६, १४८६, कर्तव्य ज्यान, नेपाल सरकार वि. पशुराम भण्डारी, पशुराम भण्डारी वि. नेपाल सरकार

प्रतिवादी पशुराम भण्डारीको बयान, प्रत्यक्षदर्शी प्रज्वल भण्डारीको मौकाको कागज र बकपत्र तथा घटनास्थलमा पुग्ने मानिसले मौकामा गरेको कागज एवम् बकपत्रसमेतबाट मिति २०७३।१०।२१ गते बेलुकाको खानासमेत खाई बाहिर गएका पति पशुराम भण्डारीलाई पत्नी लक्ष्मी श्रेष्ठ (भण्डारी) ले पटकपटक फोन गर्दासमेत समयमा नआई ढिला गरेको कारणबाट घरमा आइपुगेपछि मोबाइल खोसी फाली गाली गलौज गर्दै धकेल धाकेलसमेत गरेकी पत्नी लक्ष्मी श्रेष्ठ (भण्डारी) लाई प्रतिवादी पशुराम भण्डारीले हातले प्रहार गर्दा कञ्चटमा लाग्न गई मृत्यु हुन् गएकोसमेतको परिस्थितिबाट मृतक स्वयंले नै निहुँ खोजी विवाद गरेको कारणबाट प्रस्तुत घटना घट्न गई मृत्युसमेत हुन गएको भन्ने देखिन्छ । वारदातका दिन दिउँसोको डिउटी सकी घरमा आई बेलुकाको खानासमेत सँगै बसी बाबु आमा र छोरा प्रज्वल भण्डारीसमेतले खाएको अवस्था

र परिस्थितिसमेतबाट निजहरूबिच ज्यानै मारुपर्नेसम्मको पूर्वरिसइवी र कारण रहे भएको देखिँदैन । वारदातमा घातक हतियारको प्रयोग भएको पनि नदेखिएको, ज्यानै मारुपर्ने कारण र पूर्वरिसइवी नरहेको, सुनियोजित तवरबाट कुटपिट गरेकोसमेत नदेखिएको वारदातको प्रकृतिसमेतबाट प्रतिवादी पशुराम भण्डारी मादक पदार्थ रक्सी सेवन गरी घरमा ढिलो आएको विषयमा पत्नी लक्ष्मी श्रेष्ठ (भण्डारी) सँग विवाद भई झगडा हुँदा आवेशमा आई तत्काल उठेको रिस थाम्न नसकी प्रतिवादी पशुराम भण्डारीले पत्नी लक्ष्मी श्रेष्ठ (भण्डारी) लाई हातले प्रहार गर्दा कञ्चटमा लाग्न गई सोही चोटको कारण मृतक लक्ष्मी श्रेष्ठ (भण्डारी) को मृत्यु भएको भन्ने तथ्य जाहेरी दरखास्त, लास जाँच प्रकृति मुचुल्का, शव परीक्षण प्रतिवेदन, प्रतिवादीले मौका र अदालतमा गरेको बयान, घटनाको प्रत्यक्षदर्शी प्रतिवादी तथा मृतकको छोराले मौकामा गरेको कागज एवम् बकपत्र र घटनास्थलमा तत्काल पुग्ने बुझिएका मानिसहरूले मौकामा गरेको घटना विवरण कागज एवम् बकपत्रसमेतका प्रमाणबाट स्थापित भएको देखिने ।

रक्सीको नसामा रहेका प्रतिवादी पशुराम भण्डारी र निजको पत्नी लक्ष्मी श्रेष्ठ (भण्डारी) बिच घरमा ढिलो आएको विषयमा विवाद भई झगडा गरी धकेलपकेल हुँदा प्रतिवादीले तत्काल उठेको रिस थाम्न नसकी मुक्काले मृतक पत्नीलाई कञ्चटमा प्रहार गरी कुटपिट गर्दा लडी बेहोस भई त्यसैको चोटबाट मृतकको मृत्यु भएको देखिएबाट प्रस्तुत हत्या मनसायप्रेरित नभई आवेश प्रेरित हत्या

भएको अवस्था हुँदा यी प्रतिवादीको हकमा मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १ र १३(३) नं.को कसुरमा सोही १३(३) नं. को कानूनी व्यवस्था आकर्षित हुने नदेखिने।

मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धीको १४ नं.को कानूनी व्यवस्थाअनुसार रक्सीको नशामा रहेका प्रतिवादी पर्शुराम भण्डारी र निजको पत्नी लक्ष्मी श्रेष्ठ (भण्डारी) घरमा ढिलो आएको विषयमा विवाद भई झगडा गर्दा मार्ने मनसाय नराखी प्रतिवादीले तत्काल उठेको रिस थाम्न नसकी मृतक पत्नीलाई मुक्काले कञ्चटमा प्रहार गरी कुटपिट गर्दा लडी बेहोस भई त्यसैको चोटबाट मृतकको मृत्यु भएको वारदात आवेश प्रेरित हत्या भएको देखिँदा यी प्रतिवादी पर्शुराम भण्डारीलाई उक्त कानूनी व्यवस्थाअनुसार सजाय हुने गरी उच्च अदालत दिपायलबाट मिति २०७५।२।२७ मा भएको फैसला मनासिब देखिँदा वादी नेपाल सरकार र प्रतिवादीको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने।

अतः विवेचित आधार कारणसमेतबाट प्रतिवादी पर्शुराम भण्डारी मादक पदार्थ रक्सी सेवन गरी घरमा ढिलो आएको विषयमा पत्नी लक्ष्मी श्रेष्ठ (भण्डारी) सँग विवाद भई झगडा हुँदा आवेशमा आई तत्काल उठेको रिस थाम्न नसकी प्रतिवादीले मृतक पत्नीलाई हातले प्रहार गर्दा कञ्चटमा लाग्न गई सोही चोटको कारण मृतकको मृत्यु भएको देखिन आएको हुँदा निज प्रतिवादी पर्शुराम भण्डारीलाई मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १४ नं. बमोजिम दश वर्ष कैद सजाय

हुने गरी सुरु कैलाली जिल्ला अदालतबाट मिति २०७४।४।२६ मा भएको फैसला सदर हुने ठहर्‍याई उच्च अदालत दिपायलबाट मिति २०७५।२।२७ मा भएको फैसला मिलेको देखिँदा सदर हुने।

इजलास अधिकृत : रामचन्द्र खड्का

कम्प्युटर : रमला पराजुली

इति संवत् २०७७ साल असार २२ गते रोज ३ शुभम्।

७

मान्या.श्री दीपककुमार कार्की र मान्या. डा.श्री मनोजकुमार शर्मा, ०७६-CR-००१२, राज्यविरुद्धको अपराध, नेपाल सरकार वि. उपेन्द्र घर्तीमगरसमेत

प्रतिवादीहरूले विज्ञप्ति र पर्चाद्वारा जनचेतना अभियानमार्फत राज्य व्यवस्थासँगको असन्तुष्टिका आवाजहरू व्यक्त गर्न खोजेको देखिन्छ। यसरी प्रतिवादीहरूले कुनै जातिका नागरिकहरूलाई राज्यबाट समान व्यवहार नगरी विभेदजन्य व्यवहार गरिँदै आएको भन्ने महसुसका साथ उत्पन्न भाव प्रकट गरेको पाइन्छ। राज्यको स्रोत, साधन र शक्तिको प्रयोगमा राज्यद्वारा समान पहुँच, अवसर र अधिकार प्रदान गर्नुपर्ने, राज्यको कानूनको नजरमा सबै नागरिकहरू समान मानिनुपर्ने र कानूनको प्रयोगमा सबै नागरिकहरूका बिच कुनै पनि किसिमको भेदभाव नहुनुपर्नेमा त्यसको विपरीत विभेदपूर्ण र असमान व्यवहार गरिएको छ भन्ने असन्तुष्टिका आवाजहरू उक्त विज्ञप्ति र पर्चाहरूबाट व्यक्त भएको पाइन्छ। राज्य लामो समयसम्म द्वन्द्वको भुमरीमा रहेको परिप्रेक्ष्य र शान्ति वार्ताद्वारा राजनीतिक रूपमा सहमति भई

द्वन्द्व समाप्त भइसकेको अवस्थामा यस किसिमका केही छिटपुट घटना देखिनु स्वाभाविक नै हुन्छ। मूल प्रवाहबाट बाहिर रहेका हतियारयुक्त समूहसँग वार्ता गरेर ती समूहहरूलाई समेत शान्तिपूर्ण तरिकाबाट मूल प्रवाहमा ल्याउने प्रयास निरन्तर चलिरहेको तत्कालीन अवस्थामा केही व्यक्तिहरूसँग सामान्य किसिमका हातहतियार र खरखजाना बरामद भएको विषयलाई राज्य विरुद्धको कसुर ठहर्‍याउन उपयुक्त नदेखिने।

यस अवस्थामा अभियोग दाबीमा उल्लेख गरेबमोजिम प्रतिवादीहरूले नेपालको सार्वभौमसत्ता, अखण्डता वा राष्ट्रिय एकतामा खलल पार्ने नियतले कुनै अव्यवस्था उत्पन्न गर्ने वा सो को उद्योग गरेको भन्न सकिने नदेखिँदा विशेष अदालत काठमाडौंको फैसला नमिलेको भनी वादी नेपाल सरकारले लिएको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने।

तसर्थ, प्रतिवादीहरूले राज्य विरुद्धको अपराध गरेको भन्ने कुरा तथ्ययुक्त किसिमबाट पुष्टि हुन सकेको नपाइएको हुँदा प्रतिवादीहरू उपेन्द्र घर्तीमगर, दावा भन्ने तेम्डी शेर्पा, वनबहादुर स्याङ्वा, अजय तामाङ, सुवास राई भन्ने सुवाशचन्द्र राई, पृथ्वीनारायण लिम्बू, सचिन्द्र पालुङ्वा, रविन श्रेष्ठ र नारायण भन्ने टुल्के श्रेष्ठले अभियोग दाबीबाट सफाई पाउने भनी विशेष अदालत काठमाडौंबाट मिति २०७५।०९।२३ मा भएको फैसला मिलेको देखिँदा सदर हुने।

इजलास अधिकृत: नबिन आचार्य

कम्प्युटर: रमला पराजुली

इति संवत् २०७६ साल पौष २२ गते रोज ३ शुभम्।

इजलास नं.२

१

मा.न्या.श्री केदारप्रसाद चालिसे र मा.न्या.श्री पुरुषोत्तम भण्डारी, ०७३-WO-०९६५, उत्प्रेषण / परमादेश, गोपाल सापकोटा वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबार, काठमाडौंसमेत

निवेदकको एस.एल.सी.को शैक्षिक प्रमाण पत्रमा उल्लेख भएको भनिएको जन्ममिति, नागरिकता प्रमाण पत्र र निजले भरेको वैयक्तिक विवरणमा निजको जन्ममिति फरकफरक रहेको देखिएकोले सोका आधारमा निजको ५८ वर्ष पुग्ने मिति छिटोमा २०७२।१०।२८ नै हुने देखिएकोले निवेदकको जन्ममिति २०१४।१०।२८ लाई नै अनिवार्य अवकाशको लागि जन्ममिति कायम हुन आउने देखिएकोले निजामती किताबखानाले मिति २०७२।१०।२८ देखि लागु हुने गरी अनिवार्य अवकाश दिने गरी गरेको मिति २०७३।११।०१ को निर्णय सो हदसम्म मनासिब नै देखिएकोले सो हदसम्मको निवेदकको निवेदन मागदाबी पुग्न नसक्ने।

निवेदकले मिति २०४६।१०।०१ मा भरेको निजामती कर्मचारीको वैयक्तिक विवरण (सिटरोल) मा निजको जन्ममिति २०१६।१०।२८ र ६० वर्ष उमेर पुग्ने मिति २०७६।१०।२७ भनी उल्लेख भएको, निजले जिल्ला कार्यालय झापाबाट मिति २०३९।५।१४ मा प्राप्त गरेको नागरिकता प्रमाणपत्र नं.११८०५३० मा जन्ममिति २४ वर्ष

उल्लेख भएको र निजको एस.एल.सी.को शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि मिसिल संलग्न रहेको नदेखिए पनि निज निवेदकले आफ्नो एस.एल.सी.को शैक्षिक प्रमाण पत्रमा उल्लेख भएको जन्ममिति २०१४।१०।२८ भनी स्वीकार गरेको देखिएको आधारमा निवेदकको अगाडिको जन्ममिति २०१४।१०।२८ नै भएको देखिएको कारणले सो मितिबाट निवेदकको उमेर ५८ वर्ष मिति २०७२।१०।२८ मा पुगेको देखिएको हुँदा निजामती किताबखानाको मिति २०७३।११।०१ को निर्णयानुसार खरिदार गोपाल सापकोटाको मिति २०७२।१०।२७ मा ५८ वर्ष पूरा भइसकेकोले मिति २०७२।१०।२८ देखि अनिवार्य अवकाश दिनु भनी भएको हदसम्मको निर्णयसम्म मनासिब नै देखिन आयो तर निवेदक गोपाल सापकोटा निजामती किताबखानाको उक्त मिति २०७३।११।०१ को निर्णयभन्दा पछिको मिति सम्म नियमित रूपमा कार्यालयमा हाजिर भई कार्यरत रहेको र निजले आफूले काम गरेको अवधिको तलब भत्तालगायतका सुविधाहरू उपभोग गरेको भन्ने देखिएको हुँदा निजले मिति २०७२।१०।२८ देखि हालसम्म उपभोग गरेको सबै तलब भत्तालगायतका सुविधाहरू यकिन गरी हुन आउने रकम नगदै सरकारी कोषमा दाखिला गरी सक्कल भौचरसहित पठाइदिनुहुन भनी मेची भन्सार कार्यालयलाई भएको मिति २०७३।११।०१, च.नं.४९९२ पत्राचारको हदसम्म यस अदालतबाट प्रतिपादन भएको सिद्धान्तसमेतको आधारमा मिलेको देखिन नआउने।

तसर्थ: मेची भन्सार कार्यालय,

काँकडभिट्टा झापामा कार्यरत खरिदार गोपाल सापकोटाको मिति २०७२।१०।२७ मा ५८ वर्ष पूरा भइसकेकोले मिति २०७२।१०।२८ देखि अनिवार्य अवकाश दिई निजले मिति २०७२।१०।२८ देखि हालसम्म उपभोग गरेको सबै तलब भत्तालगायतका सुविधाहरू यकिन गरी हुन आउने रकम नगदै सरकारी कोषमा दाखिला गरी सक्कल भौचरसहित पठाइदिनुहुन भनी निजामती किताबखानाबाट मिति २०७३।११।०१ मा भएको निर्णयका आधारमा मेची भन्सार कार्यालयलाई मिति २०७३।११।०१, च.नं.४९९२ मा गरेको पत्राचारको हदसम्म उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर गरिदिएको छ। निवेदकले नियमित रूपमा गरेको सेवा अवधिको तलब भत्तालगायतका सुविधाहरू माग नगर्नु, नगराउनु भनी विपक्षीहरूको नाममा परमादेशसमेत जारी हुने।

इजलास अधिकृत : नारदप्रसाद भट्टराई

कम्प्युटर : अमिररत्न महर्जन

इति संवत् २०७५ साल कात्तिक १३ गते रोज ३ शुभम्।

२

मा.न्या.श्री केदारप्रसाद चालिसे र मा.न्या. श्री पुरुषोत्तम भण्डारी, ०७०-WO-०८३४, उत्प्रेषण / परमादेश, चक्रबहादुर विष्ट वि. रौलेश्वर उच्च माध्यमिक विद्यालय, विद्यालय व्यवस्थापन समितिसमेत

निवेदकसमेतले विद्यालय व्यवस्थापन समितिको मिति २०७०।१२।२८ को निर्णयलाई पुनर्विचार गरी हामीले खाइपाइ आएको तलब भत्ता २०७१ साल आषाढ मसान्तसम्म खान पाउँ भनी मिति २०७१।१।४ मा विद्यालयका प्रचार्यलाई

सम्बोधन गरी दिएको निवेदन मागबमोजिम नै विद्यालय व्यवस्थापन समितिको मिति २०७९।३।१८ को बैठकले मिति २०७९।१२।२८ मा भएको निर्णयलाई पुनर्विचार गरी उ.मा.वि. तहमा कार्यरत प्राचार्य, शिक्षक र कर्मचारीको हकमा उच्च मा.वि.तहको शैक्षिक सत्र आषाढ मसान्तमा समाप्त हुने भएकोले निजी स्रोतबाट तलब भत्ता खान पाउने सबैलाई २०७९ साल आषाढ मसान्तसम्मको पारिश्रमिक यथावत् रूपमा आगामी शैक्षिक सत्रमा आर्थिक स्रोत व्यवस्थापन गरी उपलब्ध गराउने भनी निर्णय गरेको देखिएको हुँदा निवेदकले खाँदै आएको तलब भत्ता २०७९ साल आषाढ मसान्तसम्म मागअनुसार नै साबिकबमोजिम नै पाउने भएको देखिएको अवस्थामा निवेदकको निवेदन मागबमोजिमको आदेश जारी गर्नुपर्ने अवस्था देखिन नआउने।

तसर्थ, रौलेश्वर उच्च माध्यमिक विद्यालय, विद्यालय व्यवस्थापन समितिको मिति २०७९।३।१८ को निर्णयबाट निवेदकको तलब भत्ता साबिकबमोजिम नै यथावत राख्ने भन्ने देखिएकोले निवेदकको निवेदनमा माग गरेको विषय सम्बोधन भइसकेको हुनाले प्रस्तुत रिट निवेदनको प्रयोजन नै समाप्त भइसकेको देखिँदा प्रस्तुत रिट निवेदन खारेज हुने।

इजलास अधिकृत : नारदप्रसाद भट्टराई

कम्प्युटर : विनोदकुमार बनिया

इति संवत् २०७५ साल कात्तिक १३ गते रोज ३ शुभम्।

- **यसमा यसै लगाउको ०७०-CI-११३२, उत्प्रेषण / परमादेश, चक्रबहादुर विष्ट वि. रौलेश्वर उच्च माध्यमिक विद्यालय,**

विद्यालय व्यवस्थापन समितिसमेत भएको मुद्दामा पनि यसै प्रकृतिको फैसला भएको छ।

३

मा.न्या.श्री केदारप्रसाद चालिसे र मा.न्या. श्री डम्बरबहादुर शाही, ०७०-CR-०२४२, नागरिकता प्रमाणपत्र बदर, राम एकवाल दास वैरागी वि. नेपाल सरकार

पुनरावेदक प्रतिवादीको बयानसमेतका आधारमा निज राम एकवालको वास्तविक पिताको नाउँ त्रिवेणी दास वैरागी नभई मोहर राय यादव भएको, यी पुनरावेदकको २०४६ सालभन्दा अगावै नेपालको रौतहट जिल्ला सितलपुर बैरगनिया गा.वि.स.मा जन्म भई नेपालमा नै बसोबास गरी आएको भन्ने देखिएको र नेपाल नागरिकता ऐन, २०६३ को दफा ४(१) मा संवत् २०४६ साल चैत्र मसान्तसम्म नेपाल सरहदभित्र जन्म भई नेपालमा स्थायी रूपले बसोबास भई आएको व्यक्ति जन्मको आधारमा नेपालको नागरिक हुने छ भन्ने व्यवस्था रहेको देखिएकोले यी पुनरावेदक प्रतिवादीले नागरिकता ऐन, २०६३ को दफा ४ बमोजिम जन्मसिद्ध नागरिकता प्राप्त गर्न सक्ने अवस्था देखिँदादेखिँदै निजले पिता मोहर राय यादव भनी उल्लेख गर्नुपर्नेमा गुरु पिता त्रिवेणी दास बैरागीलाई पिता उल्लेख गरी मिति २०६३/१२/२६ मा नागरिकता प्राप्त गरेको देखिँदा गुरु पितालाई पिता भनी बेहोरा फरक पारी नागरिकता प्राप्त गरेको मिलेको देखिन नआउने।

गुरुचेलाको नाताबाट नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्र लिन सक्ने कानूनी व्यवस्था रहे भएको

पाइँदैन । गुरुलाई बाबुको नाता देखाइनु र सोही आधारमा नागरिकता लिने कार्यलाई झुट्टा विवरण देखाई नागरिकताको प्रमाणपत्र लिएको मान्नुपर्ने ।

तसर्थ, पुनरावेदक प्रतिवादी रामएकवाल दास बैरागी, त्रिवेणी दासको चेलासम्म भएकोमा झुट्टा विवरण दिई त्रिवेणी दास बैरागीलाई बाबु उल्लेख गरी निज रामएकवाल दास बैरागीले नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्र लिएको देखिएकोले सो नागरिकता बदर गर्ने गरेको जिल्ला प्रशासन कार्यालय रौतहटको मिति २०६८।१।३ को निर्णय सदर गरेको पुनरावेदन अदालत हेटौँडाको मिति २०६९।१।८ को फैसला मनासिब नै देखिएकोले सदर हुने ।

इजलास अधिकृत : नारदप्रसाद भट्टराई

कम्प्युटर : अमिररत्न महर्जन

इति संवत् २०७५ साल कात्तिक १६ गते रोज ६ शुभम् ।

४

मा.न्या.श्री केदारप्रसाद चालिसे र मा.न्या. श्री उम्बरबहादुर शाही, ०७३-WO-११५६, उत्प्रेषण, टिकाराज कार्की वि. विराटनगर उपमहानगरपालिका कार्यालय, विराटनगरसमेत

नगरपरिषद्ले स्वीकृत गरी स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन र नियमावलीले दिएको अधिकार प्रयोग गरी लगाएको सेवा शुल्क कानूनबमोजिम नै लगाइएको हुँदा संविधानको धारा १७ (च), १८ र २५ को प्रतिकूल छैन भनी विपक्षीले जिकिर लिएको भए तापनि स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ को दफा २६५ को उपदफा (२) ले आफ्नो कार्य सञ्चालनका लागि सो ऐन र सोअन्तर्गत बनेको नियमको अधिनमा रही अधिकारको प्रयोग

गर्ने अधिकार स्थानीय निकायहरूलाई प्रदान गरेको पाइन्छ । ऐनले स्थानीय निकायहरूलाई ऐन र नियममा तोकिएभन्दा थप सेवा वा वस्तुमा कर वा सेवा शुल्क लगाउन पाउने अधिकार स्थानीय निकायहरूलाई प्राप्त भएको भन्न मिल्ने नदेखिने ।

सम्बन्धित ऐन र नियमले के कुन वस्तु वा सेवामा के कति दरमा सेवा शुल्क वा कर लगाउन सक्ने भन्ने सम्बन्धमा स्पष्ट व्यवस्था गरिसकेपछि सोभन्दा बाहेकका सेवा वा वस्तुमा कुनै पनि नामबाट कर वा दस्तुर लगाउन सक्ने अधिकार नभएको अवस्था हुँदाहुँदै सम्बन्धित ऐन र नियममा उल्लेख नै नभएको निजी सम्पत्तिमा राखिएको विज्ञापन, प्रचारप्रसारको लागि राखिएको होडिङ बोर्डसमेतमा कर, दस्तुर वा सेवा शुल्क लगाउन सक्ने अधिकार स्थानीय निकायलाई प्राप्त भएको नदेखिने ।

तसर्थ कानूनले दिएको अख्तियारीभन्दा बाहिर गई व्यक्तिगत निजी घर जग्गामा राखेको प्रचार सामग्रीसमेतमा विराटनगर महानगरपालिकाले आ.व.०७२/७३ र आ.व.०७३/७४ को विज्ञापन कर लिने गरी विपक्षी विज्ञापन एजेन्सीहरूसँग गरेको सम्झौताहरू सो हदसम्म उत्प्रेषणको आदेशले बदर गरिदिएको छ । उक्त कानूनविपरीत व्यक्तिगत घर जग्गामा राखिएको प्रचारप्रसार सामग्रीको आ.व. ०७२/७३ र ०७३/७४ को कर लिने कार्य नगर्नु, नगराउनु भनी विपक्षीहरूका नाउँमा परमादेशसमेत जारी हुने ।

इजलास अधिकृत:- जगतबहादुर पौडेल

कम्प्युटर : प्रेमबहादुर थापा

इति संवत् २०७५ साल भदौ १९ गते रोज ३ शुभम् ।

- यसमा यसै लगाउको ०७४-WO-०१५८, उत्प्रेषण, कविता मल्ल वि. सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, सिंहदरबारसमेत भएको मुद्दामा पनि यसै प्रकृतिको फैसला भएको छ ।

इजलास नं.४

१

मा.न्या.श्री मीरा खडका र मा.न्या.श्री पुरुषोत्तम भण्डारी, ०७६-CR-०५९२, वैदेशिक रोजगार कसुर, नेपाल सरकार वि. लक्ष्मणप्रसाद पन्त

प्रस्तुत मुद्दामा यी प्रतिवादी लक्ष्मणप्रसाद पन्तले जाहेरवाला कुशल आलेमगरलाई वैदेशिक रोजगारमा लगाइदिने भनी झुठ्ठा आश्वासन र प्रलोभन देखाई वैदेशिक रोजगारको लागि टर्की तथा दक्षिण अफ्रिका मुलुकमा पठाइदिन्छु भनी जाहेरवालाबाट जम्मा रु.११,००,०००।- लिएको तर भनेबमोजिम वैदेशिक रोजगारमा नपठाएको र रकमसमेत फिर्ता नगरेको भन्नेसम्म देखिन आएको तर भारतसम्म लगी अलपत्र पारेको भन्ने मिसिल संलग्न कागज प्रमाणहरूबाट पुष्टि हुन सकेको नदेखिँदा प्रतिवादी लक्ष्मणप्रसाद पन्तले जाहेरवाला कुशल आलेमगरलाई भारतसम्म पुऱ्याएको देखिन्छ भन्ने वादीको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने ।

अतः प्रतिवादी लक्ष्मणप्रसाद पन्तले वैदेशिक रोजगार ऐन, २०६४ को दफा १० र ४३ विपरीतको कसुर गरेको पुष्टि हुन आएकोले निज

प्रतिवादी लक्ष्मणप्रसाद पन्तलाई ऐ. ऐनको दफा ४३ बमोजिम १।६।० (एक वर्ष छ महिना) कैद तथा रु.१,५०,०००।- (एक लाख पचास हजार रुपैयाँ) जरिवाना हुने ठहऱ्याएको वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरण, काठमाडौंको मिति २०७६।०१।०८ को फैसला मिलेको देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृत : मञ्जु शर्मा

कम्प्युटर: समी नेपाली

इति संवत् २०७७ साल जेठ ७ गते रोज ४ शुभम् ।

२

मा.न्या.श्री मीरा खडका र मा.न्या.श्री पुरुषोत्तम भण्डारी, ०७७-WH-०१७१, बन्दीप्रत्यक्षीकरण, पूर्णबहादुर श्रेष्ठसमेत वि. गृह मन्त्रालयसमेत

बाध्यात्मक रूपले पालना गर्नुपर्ने कार्यविधि पालना भएकोसमेत नदेखिँदा रिट निवेदकलाई काठमाडौं जिल्ला अदालतबाट म्याद थप गरी थुनामा राख्ने गरेको सम्पूर्ण काम कारबाही कानूनअनुरूप भए गरेको देखिएन । बिनाआधार र कारण निवेदकहरूको संविधान प्रदत्त मौलिक हकहरूमाथि अनुचित बन्देज लगाउने गरी प्रवृत्त भावना राखी राजनीतिक आस्थाको कारणबाट पक्राउ गरी विपक्षीहरूले गैरकानूनी रूपमा थुनामा राखेको देखियो । यसरी निवेदकहरूलाई कानूनसङ्गत रूपले कानूनी प्रक्रिया पूरा गरी वा पालना गरी थुनामा राखेको नभई गैरकानूनी तवरले थुनामा राखेको देखिँदा नेपालको संविधानको धारा १३३(२) बमोजिमको असाधारण अधिकार क्षेत्रअन्तर्गत सर्वोच्च अदालतले "बन्दीप्रत्यक्षीकरणलगायत अन्य उपयुक्त आदेश जारी गर्न सक्ने छ ।" भन्ने व्यवस्थाअनुरूप

सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०७४ को नियम ३७ बमोजिम निवेदकहरूलाई थुनाबाट छाड्ने गरी बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी हुने देखियो । अतः निवेदकहरू पूर्णबहादुर श्रेष्ठ र नारायण तोलाङ्गोलाई गैरकानूनी थुनाबाट मुक्त गर्नु भनी विपक्षीहरूका नाउँमा बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी हुने ।

इजलास अधिकृत: डोलनाथ न्यौपाने

कम्प्युटर: समी नेपाली

इतिसंवत् २०७७ साल पौष २७ गते रोज २ शुभम् ।

३

मा.न्या.श्री मीरा खडका र मा.न्या.श्री हरिप्रसाद फुयाल, ०७०-CR-०६११, लागु औषध (कोरेक्स), नेपाल सरकार वि. मनोजकुमार साहसमेत

प्रतिवादी मनोजकुमार साह अदालतसमक्ष आरोपित कसुरमा इन्कार रहे पनि निजले आफ्नो इन्कारी जिकिर प्रमाणित गर्न सकेको छैन । केबल इन्कारी मात्र सजायबाट उन्मुक्ति पाउने आधार हुन नसक्ने ।

अतः यी प्रतिवादी अदालतमा कसुरमा इन्कार रहे तापनि मौकामा अनुसन्धान अधिकारीसमक्ष कसुरमा साबित रहेको र निजको उक्त साबितीलाई बरामदी मुचुल्का, प्रहरी प्रतिवेदन तथा बकपत्रसमेतले पुष्टि गरेको, घटनास्थलबाट मोटरसाइकलसहित प्रहरीले आफूलाई पक्राउ गरेको कुरा अदालतसमक्ष समेत स्वीकारेको समेतका मिसिल संलग्न प्रमाणहरूबाट यी प्रतिवादी मनोजकुमार साहले वादीले लगाएको अभियोगबमोजिमको कसुर गरेको पुष्टि हुन

आएकोले निजलाई सफाइ दिने ठहर्‍याई पुनरावेदन अदालत राजविराजबाट भएको फैसला सो हदसम्म मिलेको नदेखिने ।

प्रतिवादी विजेन्द्र तामाङ र दावाछिरिङ तामाङले मौकामा तथा अदालतसमक्ष बयान गर्दासमेत प्रतिवादी मनोजकुमार साहलाई आफूहरूले नचिनेको र आफूहरू लागु औषधको कारोबारमा संलग्न नभएको भनी कसुरमा पूर्णतः इन्कार रहेको देखिन्छ । साथै अदालतमा हाजिर हुन आएका अर्का प्रतिवादी संजय थापाले समेत अदालतसमक्ष बयान गर्दा कसुर गरेको कुरामा पूर्णतः इन्कार रही बयान गरेको देखिन्छ । यी तीनैजना प्रतिवादीहरू घटनास्थलमा रहेको तथा निजहरूबाट लागु औषध बरामद भएको भन्नेसमेत देखिँदैन । यी प्रतिवादीहरूउपर प्रतिवादी मनोजकुमार साहले अधिकारप्राप्त अधिकारीसमक्ष बयान गर्दा पोल गरे पनि अदालतमा बयान गर्दा यी प्रतिवादीहरूलाई पोल गरेकोसमेत देखिँदैन । प्रतिवादी मनोजकुमार साहले यी प्रतिवादीहरूउपर मौकामा गरेको पोल अन्य स्वतन्त्र सबुत प्रमाणद्वारा पुष्टि हुन नसकेको अवस्थामा यी प्रतिवादीहरू विजेन्द्र तामाङ, दावाछिरिङ तामाङ र संजय थापालाई अभियोग दाबीबाट सफाइ दिने ठहर्‍याएको पुनरावेदन अदालत राजविराजको फैसला सो हदसम्म अन्यथा भन्न मिल्ने नदेखिँदा निज प्रतिवादीहरूलाई अभियोग दाबीबमोजिम सजाय गरिपाउँ भन्ने पुनरावेदक वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने ।

अतः प्रतिवादी मनोजकुमार साहको हकमा सुरु फैसला केही उल्टी गरी आरोपित कसुरबाट

निजलाई सफाइ दिने गरी भएको पुनरावेदन अदालत राजविराजको फैसला सो हदसम्म नमिलेकोले केही उल्टी भई निज प्रतिवादीलाई लागु औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा ४ को (घ), (ङ) र (च) को कसुरमा सोही ऐनको १४(१)(झ) बमोजिम बरामद कोरेक्सको मात्रासमेतलाई दृष्टिगत गरी दुई (२) वर्ष कैद र रु. १,००,०००/- (एक लाख) जरिवाना हुने र सो लागु औषध ओसारपसार गर्दा प्रयोग भएको ज.४ प. १६९२ नं. को मोटरसाइकल सोही ऐनको दफा १८ बमोजिम जफतसमेत हुने ठहर्‍याएको सुरु फैसला सदर हुने र अन्य प्रतिवादीहरू विजेन्द्र तामाङ, दावाछिरिङ तामाङ र संजय थापाका हकमा अभियोग दाबीबाट सफाइ दिने गरी भएको सुरु उदयपुर जिल्ला अदालतबाट मिति २०६९।६।१६ मा भएको फैसला सदर गर्ने गरेको पुनरावेदन अदालत राजविराजको फैसला मिलेकै देखिँदा सो हदसम्म सदर हुने।

इजलास अधिकृत: ध्रुवबहादुर कुँवर
कम्प्युटर: समी नेपाली

इतिसंवत् २०७६ सालमाघ २८ गतेरोज ३ शुभम्।

४

मा.न्या.श्री मीरा खडका र मा.न्या.डा.श्री मनोजकुमार शर्मा, ०७७-WH-०३६९, बन्दीप्रत्यक्षीकरण, रमेश तामाङ वि. नुवाकोट जिल्ला अदालत

बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश मूलतः गैरकानूनी रूपमा बन्दी बनाइएका व्यक्तिलाई थुनाबाट मुक्त गर्न जारी गरिने हुँदा यो प्रत्यक्षतः व्यक्तिको वैयक्तिक स्वतन्त्रता एवं मानव अधिकारको संरक्षणसँग सम्बन्धित रहेको

हुन्छ। कानूनी शासन व्यवस्थामा कानूनबमोजिम बाहेक व्यक्तिको वैयक्तिक स्वतन्त्रतामा अङ्कुश लगाउन सकिँदैन। राज्यले नागरिकका वैयक्तिक स्वतन्त्रतामा अङ्कुश लगाउँदा सारवान् कानून र कार्यविधि कानूनले निर्दिष्ट गरेका कानूनी व्यवस्थाहरूको अक्षरशः पालना गर्नुपर्छ। प्रस्तुत सन्दर्भमा यी निवेदक प्रतिवादी रमेश तामाङले रहजनी चोरी मुद्दामा फैसलाले तोकेको कैदबापत २ (दुई) महिना कैद अवधि मिति २०७७।०९।०९ मा भुक्तान गरी जरिवानाबापत मिति २०७७।०९।१० देखि हालका मितिसम्म करिब ५ (पाँच) महिना २० (बिस) दिन बढी नै कैदमा बसेको देखिँदा निज गैरकानूनी थुनामा रहेको देखिन आउने।

अतः रिट निवेदक रमेश तामाङ मिति २०७७।०९।१० देखि हालका मितिसम्म गैरकानूनी थुनामा रहेको देखिँदा विपक्षी नुवाकोट जिल्ला अदालतको नाउँमा बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी हुने।

इजलास अधिकृत : ध्रुवबहादुर कुँवर
कम्प्युटर : समी नेपाली

इतिसंवत् २०७८ सालअसार १ गतेरोज ३ शुभम्।

इजलास नं. ५

१

मा.न्या.श्री हरिकृष्ण कार्की र मा.न्या.श्री तेजबहादुर के.सी., ०७१-CR-१०७१, लागु औषध (डाइजेपामसमेत), दिलिपकुमार साही वि. नेपाल सरकार

प्रस्तुत मुद्दामा बरामदित बा.१ ज.४५२६

नं.को ट्याक्सी यी प्रतिवादी दिलिपकुमार साहीको नाममा दर्ता भइरहेको अवस्थामा यी प्रतिवादीले धादिङ जिल्ला, गजुरी गा.वि.स. वडा नं.१ बस्ने अर्जुन सापकोटालाई एक लाख रूपैयाँ बुझी बाँकी अरु रकम चुक्ता भएपछि नामसारी गरिदिने सर्तमा बेचेको मिसिल संलग्न प्रमाणबाट देखिन्छ । यसैगरी मुख्य अभियुक्त ट्याक्सी चालक संगम गुरुङले सुरु अदालतमा बयान गर्दा यी प्रतिवादी दिलिपकुमार साहीलाई पोल गरेको अवस्था पनि नदेखिई ट्याक्सी साहु सुरेश प्रजा हुन् भनी खुलाइ लेखाइ दिएको पाइन्छ । यसरी प्रतिवादी दिलिपकुमार साहीले सो ट्याक्सी मुख्य प्रतिवादी संगम गुरुङलाई चलाउन दिएको कहींकतैबाट खुल्न आएको देखिँदैन । यसरी उक्त सवारी अपराध गर्न प्रयोग गरिने वा गरिएको कुरा यी प्रतिवादी दिलिपकुमार साहीलाई थाहा नभएको तथ्य मिसिल संलग्न प्रमाणहरूबाट पुष्टि हुन आएको देखिन्छ । तसर्थ, सुरु मकवानपुर जिल्ला अदालतबाट यी प्रतिवादी दिलिपकुमार साहीको नाउँमा दर्ता भएको बा.१ ज.४५२६ नं.को ट्याक्सी लागु औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा १८ बमोजिम जफत हुने ठहर्‍याई सुरु मकवानपुर जिल्ला अदालतबाट मिति २०६९/०९/२३ मा भएको फैसला सदर हुने ठहर्‍याई तत्कालीन पुनरावेदन अदालत हेटौँडाबाट मिति २०७०/१२/०४ मा भएको फैसला मनासिब नदेखिने ।

प्रतिवादी दिलिपकुमार साहीलाई आफ्नो नाममा दर्ता भएको बा.१ ज.४५२६ नं.को ट्याक्सी कानूनविपरीतको अपराध गर्न प्रयोग गरिने वा गरिएको कुरा थाहा नभएको तथ्य पुष्टि हुन आएको

नदेखिएकोले प्रतिवादी दिलिपकुमार साहीलाई लागु औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा १५ बमोजिमको कसुर गरेको नदेखिएकोले अभियोग मागदाबी पुग्न नसक्ने र लागु औषधसहित बरामद भएको उक्त बा.१ ज.४५२६ नं. को ट्याक्सी लागु औषध ओसार पसार गर्ने कार्यमा प्रयोग भएको आफूलाई थाहा थिएन भनी सोको युक्तिसङ्गत प्रमाण निजले पेस गर्न सकेको नदेखिँदा उक्त ऐनको दफा १८ अनुसार सवारी साधन जफत हुने ठहर्‍याई सुरु मकवानपुर जिल्ला अदालतबाट मिति २०६९/०९/२३ मा भएको फैसला सदर हुने ठहर्‍याई तत्कालीन पुनरावेदन अदालत हेटौँडाबाट मिति २०७०/१२/०४ मा भएको फैसलामा प्रतिवादी दिलिपकुमार साहीउपर सोही ऐनको दफा १५ बमोजिम सजाय गरिपाउँ भन्ने अभियोग मागदाबी पुग्न नसक्ने ठहरी भएको फैसला सो हदसम्म मिलेकै देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृत: लोकबहादुर हमाल

कम्प्युटर: चन्दनकुमार मण्डल

इति संवत् २०७७ साल मङ्सिर २३ गते रोज ३ शुभम्।

२

मा.न्या.श्री हरिकृष्ण कार्की र मा.न्या.श्री बमकुमार श्रेष्ठ, ०७१-WO-०२५४, उत्प्रेषण / परमादेश, लक्ष्मण कार्की वि. शिक्षक सेवा आयोगसमेत

रिट निवेदकले दाबी लिएका रेवन्त बरालको सम्बन्धमा हेर्दा निज मोरङ जिल्लाको विराटनगर स्थित श्री एजेलिया बोर्डिङ स्कूलको माध्यमिक तहको अंग्रेजी विषयका शिक्षकको रूपमा मिति २०६३।८।१ देखि अस्थायी नियुक्ति पाई सेवारत रहेका कारण शिक्षक सेवा आयोगको

मिति २०६६।७।२६ को निर्णयानुसार भएको अध्यापन अनुमतिपत्रको विज्ञापनमा कार्यरत शिक्षकका रूपमा दरखास्त फाराम भरेको देखिन्छ। निजले उक्त विद्यालयमा मिति २०६७।१।१५ सम्म निरन्तर सेवा गरेको भन्ने सम्बन्धित विद्यालयको मिति २०७०।१।२।३० को पत्रबाट देखिएको हुँदा निजले रिट निवेदकले दाबी गरेको जस्तो गैरकानूनी प्रक्रियाबाट झुक्यानमा पारी आवेदन फाराम भरी शिक्षण अनुमतिपत्र प्राप्त गरेको होइन। निजले कार्यरत शिक्षकका नाताले नियमसम्मत रूपमा अध्यापन अनुमतिपत्र प्राप्त गरेको र शिक्षक पदको परीक्षादिन शिक्षक सेवा आयोग नियमावली, २०५७ को नियम १० बमोजिम अयोग्य नदेखिएकोले निज योग्यताक्रमका आधारमा छनौट भई स्थायी नियुक्तिका लागि सिफारिस भएको देखिने।

शिक्षक सेवा आयोग नियमावली, २०५७ को नियम ६घ को उपनियम २क मा उपनियम (१) को खण्ड (च) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सम्बन्धित विषयमा स्नातकोत्तर तह उत्तीर्ण गरेको व्यक्ति माध्यमिक विद्यालयको शिक्षकको अध्यापन अनुमतिपत्रको लागि लिइने परीक्षामा उम्मेदवार हुन सक्ने भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको देखिन्छ। सोही दफा ६घ को उपनियम २ को (क) मा संवत् २०५७ साल कार्तिक चौबिस गतेभन्दा अघि शिक्षक पदमा नियुक्ति पाई यो खण्ड प्रारम्भ हुनुअघि कम्तीमा चौध वर्ष अध्यापन गरेका गैरनेपाली नागरिक शिक्षक सेवा आयोगको परीक्षामा सहभागी हुन सक्ने भनी गैरनेपाली नागरिकलाई अध्यापन अनुमतिपत्र लिनको लागि एक पटकको लागि छुट दिएको अवस्था देखिन्छ। सो व्यवस्था

शिक्षा नियमावलीको नवौं संशोधनबाट थप भएको र उक्त नवौं संशोधन मिति २०७१।१।०।२६ मा भएको देखिएको छ। यसप्रकार निज हेमन्तकुमार सिंह शिक्षक सेवामा प्रवेश गर्दा नेपाली नागरिक हुनुपर्दछ भन्ने बाध्यात्मक कानूनी व्यवस्था नरहेको र यो दरखास्त फाराम भर्दा नेपाली नागरिकता प्राप्त गरिसकेको देखिँदा रिट निवेदन तथ्यमा आधारित भई दायर भएको नपाइने।

यसका अतिरिक्त रिट निवेदक लक्ष्मण कार्की जिल्ला शिक्षा कार्यालय, सुनसरीको च.नं. १०९१ मिति २०७२।१।१४ बाट स्थायी शिक्षकमा सिफारिस भई श्री जनता माध्यमिक विद्यालय गौतमपुरको माध्यमिक तह तृतीय श्रेणीमा स्थायी नियुक्ति भई कामकाज गरिरहेको भनी निवेदकका कानून व्यवसायी अधिवक्ता श्री राजकुमार निरौलाले सो पत्रको प्रतिलिपिसमेत बहसको क्रममा पेस गरेको देखिँदा समान तहमा नियुक्ति पाउँ भनी परेको प्रस्तुत रिट निवेदनको औचित्य समाप्त भइसकेको देखिने।

तसर्थ, दुवै लिखित जवाफ प्रस्तुतकर्ताहरू श्री रेवन्त बराल र श्री हेमन्त कुमार सिंह शिक्षा ऐन, नियमावली तथा शिक्षक सेवा आयोग नियमावलीअनुरूप दरखास्त फाराम भर्न योग्य भई छनौटका लागि सिफारिस भएका र यी रिट निवेदक लक्ष्मण कार्कीले पनि समान तहमा स्थायी नियुक्ति लिई कामकाज गरिरहेको भन्ने देखिँदा प्रस्तुत रिट निवेदनको औचित्य समाप्त भइसकेको देखिँदा रिट निवेदन खारेज हुने।

इजलास अधिकृत: तीर्थराज भट्टराई

इति संवत् २०७६ साल माघ १९ गते रोज १ शुभम्।

३

मा.न्या.श्री हरिकृष्ण कार्की र मा.न्या.श्री सुष्मालता माथेमा, ०७५-CR-०७०६, कर्तव्य ज्यान, जबरजस्ती करणी र जबरजस्ती चोरी, रोहिणीबहादुर कार्की वि. नेपाल सरकार

प्रस्तुत मुद्दामा यी प्रतिवादीले खुकुरी जस्तो धारिलो हतियार प्रयोग गरी घाँटी रेटी हत्या गरेको भन्ने लासजाँच मुचुल्का र शव परीक्षण प्रतिवेदनबाट पुष्टि भएकोबाट यस्तो जोखिमी हतियार प्रयोग गरी हत्या गरेको अवस्था देखिन्छ भने प्रतिवादीले मृतकको हत्यापश्चात् मृतकले लगाएको सुनको औंठी, सिक्री रकम आदिसमेत चोरी गरी लगेको तथ्य यी पुनरावेदक / प्रतिवादीको सँगसाथबाट बरामद भएको बरामदी मुचुल्काबाट पुष्टि भएको देखिन्छ। यसरी यी पुनरावेदक / प्रतिवादीले करणी गर्न नपाएपश्चात् मृतकको साथमा भएका गरगहना र पैसासमेत लाने आसय राखी मार्ने मनसायका साथ घाँटी रेटर हत्या गरेकोसमेत देखिँदा यस्तो मनसायपूर्वक जोखिमी हतियार प्रयोग गरी गरेको हत्यामा ज्यानसम्बन्धी महलको १४ नं.आकर्षित हुन सक्ने नदेखिने।

पुनरावेदक प्रतिवादीलाई मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १३(३) नं. बमोजिम सर्वस्वसहित जन्मकैद भई मुलुकी ऐन, चोरीको १ र ४ नं. को कसुरमा सोही महलको १४ (२) नं. बमोजिम १ (एक) महिना १५(पन्ध्र) दिन थप कैद र बिगो रु.६१,०१०।- (एकसठ्ठी हजार दश) को डेढी बढाई रु ९१,५१५।- (एकानब्बे हजार पाँच सय पन्ध्र) जरिवानासमेत हुने र सो जरिवानाबापत समेत कैद हुने ठहर भएको उच्च अदालत

विराटनगर, अस्थायी इजलास ओखलढुङ्गाको फैसला अन्यथा नदेखिँदा प्रतिवादीको पुनरावेदन जिकिर तथा विद्वान् अधिवक्ताको बहस जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने।

तसर्थ, सुरु खोटाङ जिल्ला अदालतबाट भएको फैसला सदर गर्ने गरी उच्च अदालत विराटनगर, अस्थायी इजलास ओखलढुङ्गाको मिति २०७४।१२।४ को फैसला मिलेको देखिँदा सदर हुने ठहर्छ। मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ को दफा ४०(२) बमोजिम कानूनमा “कुनै कसुरबापत सर्वस्वको सजाय हुने रहेछ भने यो ऐन प्रारम्भ भएपछि त्यस्तो कसुर सजाय गर्दा सर्वस्व हुने गरी सजाय गरिने छैन” भन्ने व्यवस्था भएको पाइन्छ। फौजदारी कसुर (सजाय निर्धारण तथा कार्यान्वयन) ऐन, २०७४ को दफा ५ मा “कुनै कसुर सम्बन्धमा कसुर गर्दाका बखतभन्दा सजाय निर्धारण गर्दाका बखत कानूनबमोजिम घटी सजाय हुने रहेछ भने घटी सजाय हुने गरी सजाय निर्धारण गर्नुपर्ने छ” भन्ने व्यवस्था भएको पाइन्छ। त्यसैगरी केही नेपाल कानूनलाई संशोधन, एकीकरण, समायोजन र खारेज गर्ने ऐन, २०७४ को दफा ३९(२)(क) मा “कुनै कसुरको सजाय साबिक ऐनमा मुलुकी अपराध संहितामा लेखिएकोभन्दा बढी रहेछ भने संहितामा लेखिएको हदसम्म मात्र सजाय हुने छ” भन्ने कानूनी व्यवस्था भएको परिप्रेक्ष्यमा मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ मा सर्वस्वसहित जन्मकैदको कानूनी व्यवस्था नभएको र ऐ. को दफा १७७(२) मा ज्यान मार्ने कसुर गर्ने गराउने व्यक्तिलाई जन्मकैदको सजाय मात्र हुने भनी कानूनी व्यवस्था भएको देखिएकोले प्रस्तुत

मुद्दामा पनि यी पुनरावेदक प्रतिवादी रोहिणीबहादुर कार्कीलाई जन्मकैदको मात्र सजाय हुने ।
इजलास अधिकृत: शोभाकर खरेल
कम्प्युटर: चन्दनकुमार मण्डल
इति संवत् २०७७ आषाढ २३ गते रोज ३ शुभम् ।

इजलास नं.६

१

मा.न्या.श्री विश्वम्भरप्रसाद श्रेष्ठ र मा.न्या.श्री तेजबहादुर के.सी., ०७०-CR-०७४९, ०७१-CR-०३३२, ठगी, नेपाल सरकार वि. अजिता पौडेलसमेत, सन्तोष गौतम वि. नेपाल सरकार

प्रतिवादी सन्तोष गौतमलाई कुनै पनि व्यक्तिलाई संयुक्त राज्य अमेरिका पठाउने कारोबार गर्न पाउने वैध इजाजत पाएको भन्ने नदेखिनुका साथै निजहरूले विभिन्न व्यक्तिहरूबाट रकम लिई निजहरूलाई संयुक्त राज्य अमेरिका पठाउन कुनै आवश्यक कामकारबाही गरेकोसमेत खुलाउन सकेको पाइँदैन । प्रतिवादी सन्तोष गौतमले सो लिखतहरूलाई कुनै वस्तुगत प्रमाणबाट अन्यथा हुने गरी पुष्टि गर्न सकेको अवस्था देखिँदैन । यसरी अमेरिका पुऱ्याइदिन्छु भन्ने झुठ्ठा आश्वासन दिई विभिन्न व्यक्तिहरूबाट रकम लिने प्रतिवादीहरूको उक्त कार्य तत्काल प्रचलित मुलुकी ऐन, ठगीको महलको १ नं. मा रहेको “...जाल परिपञ्च गरी वा जुनसुकै बेहोरासँग धोका दिई गफलतमा पारी आफ्नो हक नपुग्ने अर्काको हकको चल-अचल धनमाल लिए दिए दिलाएमा ठगी गरेको ठहर्छ” भन्ने व्यवस्था रहेको छ । प्रतिवादी सन्तोष गौतमले

जाहेरवालाहरूलाई अमेरिका पठाइदिन्छु भनेर लिखत कागजसमेत गरी रकम लिएर पनि अमेरिका नपठाएको हुँदा सन्तोष गौतमले जाहेरवालाहरूलाई अमेरिका पठाइदिन्छु भनेर जालप्रपञ्च गरी झुठ्ठा आश्वासन दिएको पुष्टि हुन आउँदा प्रतिवादी सन्तोष गौतमको उक्त कार्य ठगीको महल १ नं. अन्तर्गतको ठगीको परिभाषाको दायराभित्र पर्ने भई यी प्रतिवादी सन्तोष गौतमसमेतले ठगी कसुर गरेकै पुष्टि हुन आएको देखिँदा निजले सफाइ दिलाइपाउँ भनी लिएको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने ।

प्रस्तुत मुद्दामा प्रतिवादीहरूले ठगीको कसुर गरेको स्थापित भई रु.५९,३०,०००।- बिगो कायम भएको देखिन्छ । प्रतिवादीहरू तीनजना भए तापनि बिगोको परिमाण रु.५९,३०,०००।- मा कुनै अन्तर आउने अवस्था नरहनुका साथै निज प्रतिवादीहरूमध्ये कसले कति बिगो लिए खाएको देखिन नआएको अवस्थामा दामासाहीले बिगो भराउनु पर्ने दायित्व प्रतिवादीहरूमा निहित रहने नै हुँदा वादी नेपाल सरकारले ठहर भएको बिगो रु.५९,६०,०००।- बमोजिमको जरिवाना जनही हुनुपर्ने भनी लिएको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन सकिएन । तत्कालीन पुनरावेदन अदालत, इलामबाट भएको फैसला मिलेकै देखिन आउने ।

अतः सुरु झापा जिल्ला अदालतबाट प्रतिवादी सन्तोष गौतमलाई सफाइ दिई प्रतिवादीहरू अजिता पौडेल र कृष्णबहादुर कटुवाललाई ५ वर्ष कैद तथा बिगो रु. ५९,६०,०००।- बमोजिम जरिवाना गर्ने गरी भएको फैसलालाई केही उल्टी गरी प्रतिवादी सन्तोष गौतमसमेतले ठगी कसुर

गरेको पुष्टि भएकोले प्रतिवादीहरू अजिता पौडेल, सन्तोष गौतम र कृष्णबहादुर कटुवाललाई मुलुकी ऐन, ठगीको महलको ४ र ५ नं. बमोजिम जनही २ वर्ष कैद हुने, बिगो रू.५९,६०,०००/-को दामासाहीले जरिवाना हुने र पीडितहरूले दामासाहीले बिगोसमेत भरी पाउने भनी मिति २०७०।०३।०९ मा पुनरावेदन अदालत इलामबाट भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने।

इजलास अधिकृत : मनिता गुरुङ

कम्प्युटर: राधिका घोरासाइने

इति संवत् २०७७ साल पौष १६ गते रोज ५ शुभम्।

२

मा.न्या.श्री विश्वम्भरप्रसाद श्रेष्ठ र मा.न्या.श्री टंकबहादुर मोक्तान, ०७५-CR-१२९५, कर्तव्य ज्यान, खगी सुतपराई मगर वि. नेपाल सरकार

प्रतिवादीले शिशुलाई मारी गाडेको भनी निज प्रतिवादीउपर परेको किटानी जाहेरी दरखास्त, घटनास्थल लास जाँच प्रकृति मुचुल्का, मृतक शिशुको शव परीक्षण प्रतिवेदन, घटना विवरण कागज र सो मौकाको कागज गर्ने व्यक्तिहरूले एवं जाहेरवालाले अदालतमा आई गरेको बकपत्रसमेतबाट यी प्रतिवादीले शिशुलाई जन्म दिई शिशुको घाँटीमा पछ्यौराले कसी मारी उक्त लास सोही ठाउँमा खाल्डो खनी गाडेको भन्ने तथ्य पुष्टि हुने।

अतः पुनरावेदक प्रतिवादीले जिउँदो बच्चा जन्माई कर्तव्य गरी मारी साबिक मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १ नं. र १३(३) नं. को कसुर गरेको पुष्टि भएकाले निज प्रतिवादीलाई सोही कसुरमा सोही ऐनको १३(३) नं. बमोजिम

सर्वस्वसहित जन्मकैदको सजाय हुने ठहर गरेको सुरु दैलेख जिल्ला अदालतको फैसलालाई सदर गर्ने गरेको उच्च अदालत सुर्खेतको मिति २०७५।३।३१ को फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने।

केही नेपाल कानूनलाई संशोधन, एकीकरण, समायोजन र खारेज गर्ने ऐन, २०७४ को दफा ३९(२)(क) मा कुनै कसुरको सजाय साबिक ऐनमा मुलुकी अपराध संहितामा लेखिएको भन्दा बढी रहेछ भने संहितामा लेखिएको हदसम्म मात्र सजाय हुनेछ भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको छ। त्यस्तै मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ को दफा ४०(२) मा सर्वस्वसहित जन्मकैदको व्यवस्था नभएको र ऐ. को दफा १७७(२) मा ज्यान मार्ने कसुर गर्ने र गराउने व्यक्तिलाई जन्मकैदको सजाय हुनेछ भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको परिप्रेक्ष्यमा सुरु दैलेख जिल्ला अदालतबाट साबिक मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धीको १३(३) नं. बमोजिम प्रतिवादीलाई सर्वस्वसहित जन्मकैदको सजाय गरेको फैसलालाई उच्च अदालत सुर्खेतबाट सदर गरेकोमा सर्वस्व गरेको हदसम्मको उक्त फैसला कायम नरही प्रस्तुत मुद्दामा प्रतिवादीलाई जन्मकैदको मात्र सजाय हुने।

प्रतिवादीलाई साबिक मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १३(३) नं. बमोजिम जन्मकैदको सजाय हुने ठहरेको भए तापनि आफ्नो श्रीमान् रोजगारको लागि विदेश गएको अवस्थामा प्रतिवादीको परपुरुषसँगको करणीबाट गर्भ रही निज प्रतिवादीले लोक लज्जाको कारण जन्मेको शिशु मारेको भन्ने तथ्य रहेको छ। निज प्रतिवादी

माइतीघर जाने क्रममा आफ्नो गर्भमा रहेको शिशु जन्मने दिन आइसकेको अवस्थामा एकान्त स्थल जंगलमा प्रश्रव वेदना सुरु भई प्रतिवादीले बिच बाटामै शिशुलाई जन्म दिएको देखिन्छ । यसरी जंगलको एकान्त स्थलमा भएको उक्त घटना परिस्थिति र त्यसमा पनि शिशु जन्मदा हुने प्रश्रव वेदनालाई सहनुपर्ने प्रतिवादीको परिबन्ध तथा निज प्रतिवादीको उमेरसमेतलाई दृष्टिगत गरी हेर्दा निज प्रतिवादीलाई ठहर भएको जन्मकैदको सजाय गर्दा चर्को पर्न जाने देखिन आएकोले निज प्रतिवादीलाई कम सजाय गर्दा पनि न्यायको मकसद पूरा हुने देखिँदा निज प्रतिवादीलाई साबिक मुलुकी ऐन, अ.बं. १८८ नं. बमोजिम ३ (तीन) वर्ष कैदको सजाय हुने ।

इजलास अधिकृत: कल्याण खड्का

कम्प्युटर: देवीमाया खतिवडा

इति संवत् २०७७ साल आषाढ १५ गते रोज २ शुभम् ।

३

मा.न्या.श्री विश्वम्भरप्रसाद श्रेष्ठ र मा.न्या. श्री प्रकाशकुमार ढुंगाना, ०७७-WH-०००१, बन्दीप्रत्यक्षीकरण, सीता लिम्बु खुजुम वि. झापा जिल्ला अदालत, झापासमेत

कुनै पनि व्यक्ति थुना वा कैदमा राख्दा कानूनले तोकेबमोजिम मात्र राख्नुपर्ने हुन्छ । कानूनले तोकेभन्दा बढी अवधि थुनामा वा कैदमा राख्नु गैरकानूनी हुन्छ । गैरकानूनी रूपमा कोही कसैलाई थुनामा वा कैदमा राख्न मिल्दैन । त्यसरी बढी समय थुनामा राखिएमा व्यक्तिको वैयक्तिक स्वतन्त्रता र नागरिक अधिकार हनन हुनुको साथै कानूनी व्यवस्था र अवलम्बन गरी आएको

विधिशास्त्र विपरीत हुन जाने ।

दिलमाया राना मगरको जाहेरीले वादी नेपाल सरकार निवेदक प्रतिवादी सीता लिम्बु भएको मु.नं.०७४-CB-००१९ को बैंकिङ कसुर मुद्दामा उच्च अदालत पाटनबाट मिति २०७४।०७।१९ मा फैसला हुँदा निजलाई १ महिना कैद र बिगोबमोजिम रु.२०,००,०००।- जरिवाना भई फैसला अन्तिम भएर बसेको देखिन्छ । तत्कालीन समयमा प्रचलनमा रहेको मुलुकी ऐन, दण्ड सजायको महलको ३८ को देहाय (१) मा फैसला कार्यान्वयन गर्दा कैद वा जरिवाना दुवै सजाय भएकोमा जरिवाना नतिरेबापतको कैद ठेक्नुपर्दा ४ वर्षभन्दा बढी अवधिको कैद ठेक्नु हुँदैन भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको देखिन्छ । तत्कालीन मुलुकी ऐनलाई विस्थापन गरी हाल प्रचलनमा आएको मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ र मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४ मिति २०७५ साल भाद्र १ गतेदेखि मात्र लागु भएको हो । केही नेपाल कानूनलाई संशोधन, एकीकरण, समायोजन र खारेज गर्ने ऐन, २०७४ को दफा ३९(२)(ख) मा स्पष्ट रूपमा "कुनै कानूनअन्तर्गत कुनै अदालतमा दायर भएको कुनै फौजदारी कसुरका मुद्दामा सजाय गर्नु पर्दा सोही कानूनबमोजिम नै गर्नुपर्ने छ । तर कुनै फौजदारी कसुरको सजाय मुलुकी अपराध संहितामा लेखिएभन्दा बढी रहेछ भने मुलुकी अपराध संहितामा लेखिएको हदसम्म मात्र सजाय हुनेछ" र सोही दफा ३९(२)(ग) मा स्पष्ट रूपमा "कुनै कानूनअन्तर्गत कुनै अदालतबाट भइसकेको सजाय सोही कानूनबमोजिम नै कार्यान्वयन हुने छ । तर त्यस्तो सजाय मुलुकी

अपराध संहितामा सोही कसुरमा लेखिएको सजायभन्दा बढी हुने रहेछ भने मुलुकी अपराध संहितामा लेखिएको हदसम्म मात्र सजाय कार्यान्वयन हुने छ" भन्ने कानूनी व्यवस्थाअनुसार पनि फैसला कार्यान्वयन गर्दा सजाय भइसकेको अवस्थामा पनि सोही कानूनबमोजिम नै फैसलाको कार्यान्वयन गर्नुपर्ने हुन्छ । यदि साबिकको कानूनभन्दा प्रचलित कानूनले सजाय हद घटी भएको रहेछ भने पनि घटी सजाय नै कार्यान्वयन हुने स्पष्ट रहेको छ । जरिवानाबापत प्रचलित कानूनले कैद बस्नुपर्ने अवधि बढाई १० वर्षको हद कायम गरेको पाइन्छ । निवेदकउपर दायर भएको बैंकिङ कसुर मुद्दा मिति ०७४।७।१९ मा नै फैसला भई अन्तिम भएको र सो अवधिमा प्रचलनमा रहेको साबिक मुलुकी ऐन, दण्ड सजायको महलको ३८ (१) नं. अनुसार जरिवानाबापत अधिकतम कैद ४ वर्ष मात्र गर्नुपर्ने भन्ने रहेको पाइन्छ । निवेदकउपर दायर भएको अभियोग पत्र र उच्च अदालत पाटनबाट मिति २०७४।७।१९ मा ठहर भएको फैसलापश्चात् मिति २०७५।५।१ देखि प्रारम्भ भएको मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४ मा भएको कानूनी व्यवस्थाअनुसार जरिवानाबापत साबिक कानूनभन्दा बढी कैदको लगत राखी फैसला कार्यान्वयन गर्न कानूनतः मिल्ने नदेखिने ।

प्रस्तुत कसुर अपराधको अभियोग पत्र दायर र फैसला हुँदासमेत उत्पत्ति नै नभएको कानूनी व्यवस्थाअनुसार बढी सजाय हुने गरी फैसला कार्यान्वयन हुन सक्तैन । उक्त मु.नं.०७४-CB-००१९ को बैंकिङ कसुर मुद्दामा निज निवेदक प्रतिवादी सीता लिम्बु खुजुमलाई भएको कैद १

महिना र जरिवाना रु.२०,००,०००।- बापतमा ४ वर्ष कैद गर्दा जम्मा ४।१।० (चार वर्ष एक महिना) मात्र कैद गर्नुपर्ने देखियो । निज प्रतिवादी सीता लिम्बु खुजुम मिति २०७४।४।१८ मा पक्राउ परी सो मितिदेखि हालसम्म निरन्तर रूपमा थुनामा रहनुभएको भन्ने देखिन आएकोले निजलाई सो मिति २०७४।४।१८ देखि ४।१।० (चार वर्ष एक महिना) कैद गर्दा मिति २०७८।०५।१७ मा निजको कैद भुक्तान हुने भई निजलाई मिति २०७८।०५।१८ मा कैदबाट मुक्त गर्नुपर्ने देखिन्छ । तर झापा जिल्ला अदालतबाट कारागार कार्यालय जगन्नाथदेवल, काठमाडौँलाई लेखी निज प्रतिवादी सीता लिम्बु खुजुमलाई बोधार्थ दिइएको च.नं ८/८७८३ मिति २०७६।९।७ को कैदी पुर्जिमा जरिवानाबापतमा मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ को दफा ४६(२) (क) बमोजिम मिति २०७४।५।१८ बाट लागु हुने गरी मिति २०८४।५।१७ सम्म १०(दश) वर्ष कैदमा राख्नु भन्ने उल्लेख भएको देखिएको हुँदा सो कैदी पुर्जिलाई कानूनसङ्गत हो भनी मान्न मिल्ने नदेखिने ।

तसर्थ, निवेदक प्रतिवादी सीता लिम्बु खुजुमलाई केही नेपाल कानूनलाई संशोधन, एकीकरण, समायोजन र खारेज गर्ने ऐन, २०७४ को दफा ३९(२)(ग) मा भएको व्यवस्थाबमोजिम फैसला कार्यान्वयनको सिलसिलामा हाल प्रचलनमा रहेको मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ को दफा ४६(२)(क) ले भन्दा कम सजाय भएको अवस्थामा तत्कालीन मुलुकी ऐन, दण्ड सजायको महलको ३८ को देहाय (१) अनुसार जरिवानाबापत ४ वर्षसम्म कैद गर्नुपर्नेमा उक्त कानूनको विपरीत हाल

प्रचलित कानूनी व्यवस्था अनुसार जरिवाना बापतमा मात्र १० वर्ष कैद असुल गर्ने गरी झापा जिल्ला अदालतबाट कारागार कार्यालय, जगन्नाथदेवल काठमाडौंलाई लेखी निवेदक प्रतिवादी सीता लिम्बु खुजुमलाई बोधार्थ दिइएको च.नं ८/८७८३ मिति २०७६।९।७ को कैदी पुर्जी कानूनबमोजिमको नदेखिँदा उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर गरिदिएको छ। अब निवेदक सीता लिम्बु खुजुमलाई ठहर्‍याएको जरिवाना रु.२०,००,०००।- बापतमा कैद गर्दा तत्कालीन समयमा प्रचलनमा रहेको मुलुकी ऐन, दण्ड सजायको महलको ३८ को देहाय (१) मा र केही नेपाल कानूनलाई संशोधन, एकीकरण, समायोजन र खारेज गर्ने ऐन, २०७४ को दफा ३९(२)(ग) मा भएको व्यवस्थाबमोजिम फैसला कार्यान्वयनको लागि संशोधित कैदी पुर्जी निवेदक र सम्बन्धित कारागार कार्यालयलाई पठाइदिनु भनी प्रत्यर्थी झापा जिल्ला अदालतको नाउँमा परमादेशको आदेश जारी हुने।

इजलास अधिकृत : नारदप्रसाद भट्टराई

कम्प्युटर : राधिका घोरासाइने

इति संवत् २०७७ साल साउन २२ गते रोज ५ शुभम्।

४

मा.न्या.श्री विश्वम्भरप्रसाद श्रेष्ठ र मा.न्या. श्री कुमार रेग्मी, ०७७-WH-०२८५, बन्दीप्रत्यक्षीकरण, मानसिंह गरुड भन्ने आमियल सिंह गरुड वि. काठमाडौं जिल्ला अदालत

निवेदकलाई नकबजनी चोरी मुद्दामा ठहरेको एक महिना कैदको सजाय भुक्तान भइसकेको र जरिवानाको हकमा निवेदकलाई मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ मा

लेखिएबमोजिमको हदसम्म सजाय कार्यान्वयन हुने हुँदा प्रचलित कानूनबमोजिम हुने जरिवाना रु.३०,०००।- को बापत पनि कैद बसी भुक्तान भइसकेकोले निवेदकको थुना कानूनविपरीत देखिन आयो। निवेदकलाई काठमाडौं जिल्ला अदालतबाट मिति २०७५।१।२४ मा भएको फैसलाबमोजिम जरिवाना रु.३,९३,३२६।- नबुझाएबापत कैद गर्नुपर्दा प्रतिदिन रु.२५।- को दरले कट्टा गरी मिति २०७८।१।२।८ सम्म थुनामा राख्ने गरी मिति २०७५।६।१० को च.नं. १२८९ कैदी ढड्डा १३४ को लगत नं. २३१२५ को कैदी पुर्जी त्रुटिपूर्ण भई निवेदकको थुना गैरकानूनी देखिन आएकोले तुरुन्त थुनाबाट मुक्त गरिदिनु भनी विपक्षीहरूको नाउँमा बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी हुने।

इजलास अधिकृत: मनिता गुरुड

कम्प्युटर : देवीमाया खतिवडा

इति संवत् २०७८ साल वैशाख ६ गते रोज २ शुभम्।

५

मा.न्या.श्री विश्वम्भरप्रसाद श्रेष्ठ र मा.न्या. डा.श्री मनोजकुमार शर्मा, ०७०-CR-१५१३, जालसाजी, खुशिलाल चौधरी वि. अशोककुमार चौधरी

प्रस्तुत मुद्दाको तथ्यगत अवस्थालाई विश्लेषण गरी हेर्दा, यी वादीका एकाघरका छोरा अशोककुमार चौधरी दिने र लिने मागीलाल खेतान भई कि.नं.८२ ज.वि. ०-१-१३ को जग्गा र सो मा बनेको घरसमेत मोल बिगो रु.१,४०,५००।- मा मिति २०५८।०९।१७ मा मालपोत कार्यालय सिराहाको रजिस्ट्रेसन नं.१९२९ बाट खरिद बिक्री भएको देखिन्छ। यी वादीले सो जग्गा

खरिद बिक्री भएको कुरा मिति २०६७।३।१४ मा मालपोत कार्यालय लहानबाट नक्कल सारी लिँदा थाहा पाएको भन्ने दाबी लिई निजले आफू जागिरमा बाहिर रहेकोले सो कारोबार थाहा नभएकोमा पछि नक्कल सारी थाहा पाएको भनी जिकिर लिएका छन् । तर यसरी लिनुदिनु भएको उक्त घरजग्गा निज खरिदकर्ता मागीलाल खेतानले सुक्रीबिक्री भएकै मितिदेखि भोगचलन गरी आएको देखिन्छ । कारोबार हुँदाका बखत आफू अन्यत्र रहेको र स्वाभाविक रूपमा आफूले जानकारी पाउन सक्ने अवस्था नरहेको देखिने तथ्य प्रमाण निज वादीले पेस गर्न सकेको पनि देखिँदैन । घरको मुख्य व्यक्तिले आफ्नो छोराले गरेको उक्त कारोबार के कसरी जालसाज गरी गरे भन्ने कुरा स्पष्ट गर्न सकेको देखिँदैन । जालसाजीपूर्ण क्रिया हो भन्ने पक्षले के कसरी जालसाजी भएर आफ्नो हक मेटिन पुगेको छ र यति लामो समयसम्म आफूलाई जानकारी हुन नसकेको भन्ने औचित्यपूर्ण कारण पनि पेस गर्न सकेको नदेखिने ।

निज वादीका छोरा मुकेश चौधरीले समेत यसै विषयमा लगाउको जालसाजी मुद्दामा समेत यी वादीले फिराद दिएको करिब एक वर्षअघि आफूले पनि नक्कल सारी लिँदा उक्त कारोबारको बारेमा थाहा जानकारी पाएको भन्ने फिराद दाबी लिएको देखिन्छ । यसरी एकाघरका छोराले फिराद दिएको एक वर्षपछि यी वादीले प्रस्तुत फिराद दिएको देखिन्छ । एकाघरका दुवै बाबु छोराले आफ्ना दाजु तथा छोराले गरेको कारोबारको बारेमा यति लामो समयपछि थाहा जानकारी पाएको भन्नु विश्वासप्रद पनि देखिएन । आफ्नो हक भोगको सगोलको घर

जग्गाको बिक्री वितरणको बारेमा २०५८ सालमा भएको कारोबारको यति लामो अन्तरालपछि सो घरजग्गाका हकदार बाबुछोराले थाहा जानकारी पाएको भन्ने कुरा विश्वसनीय नदेखिने ।

तसर्थ, प्रस्तुत फिराद हदम्यादभित्रको देखिन नआएकोले प्रस्तुत फिरादपत्र खारेज गर्ने गरेको पुनरावेदन अदालत राजविराजको मिति २०७०।०३।२५ को फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृत: इन्द्रबहादुर कठायत / मनिता गुरुङ

कम्प्युटर : राधिका घोरासाइने

इति संवत् २०७८ साल वैशाख १० गते रोज ६ शुभम् ।

■ यसै लगाउको ०७०-CR-१५३७, जालसाजी, मुकेश चौधरी वि. अशोककुमार चौधरी भएको मुद्दामा पनि यसैअनुसार फैसला भएको ।

६

मा.न्या.श्री विश्वम्भरप्रसाद श्रेष्ठ र मा.न्या.डा.श्री कुमार चुडाल, ०७६-CR-१७००, लागु औषध (खैरो हिरोइन), नेपाल सरकार वि. जनक थापा

प्रतिवादीले मौकामा अनुसन्धानको सिलिसलामा र अदालतमा समेत बयान गर्दा बरामद भएको लागु औषध सेवन प्रयोजनको लागि राखेको भनी बयान गरेको देखिन्छ । निज प्रतिवादीले बरामद भएको लागु औषध बिक्री गर्ने प्रयोजनको लागि पनि राखेको हो भन्ने पुष्टि हुने प्रमाण वादी पक्षबाट पेस छैन । सेवन गरेकै अवस्थामा पक्राउ परेको र स्वास्थ्य जाँचबाट पनि लामो समयदेखि सेवन कर्ता भएको भन्ने विशेषज्ञको रिपोर्टमा

उल्लेख भएको हुँदा सेवनतर्फ सजाय गर्ने गरी उच्च अदालत तुलसीपुर, बुटवल इजलासबाट भएको फैसला मिलेकै देखिने।

तसर्थ, प्रतिवादी जनक थापालाई लागु औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा ४ को खण्ड (घ) र (च) ले निषेधित कसुर अपराधमा सोही ऐनको दफा १४ (१) (छ) (१) बमोजिम सुरु कपिलवस्तु जिल्ला अदालतबाट ६(छ) वर्ष ६(छ) महिना कैद र रु.६,५००/- (छ हजार पाँच सय) रूपैयाँ जरिवानासमेत हुने भनी कपिलवस्तु जिल्ला अदालतबाट मिति २०७५/१२/०४ मा गरेको फैसलालाई केही उल्टी गरी निज प्रतिवादीलाई लागुऔषध नियन्त्रण ऐन, २०३३ को दफा १४(१) (ड) बमोजिम सेवनमा १ (एक) वर्ष कैद सजाय हुने गरी उच्च अदालत तुलसीपुर, बुटवल इजलासबाट मिति २०७६/६/१ मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने।

इजलास अधिकृत: दिव्यराज घिमिरे

कम्प्युटर: राधिका घोरासाइने

इतिसंवत् २०७८ साल असार १४ गते रोज २ शुभम्।

इजलास नं.७

१

मा.न्या.श्री ईश्वरप्रसाद खतिवडा र मा.न्या.श्री तेजबहादुर के.सी., ०७३-CI-०३३६, अबन्डा घर जग्गा बन्डा, कोशिला देवी वि. विद्यालाल प्रसाद

पुनरावेदकले वादी विद्यालाल प्रसाद रामकलीदेवी र देवनारायण साह कलवारको धर्मपुत्र भएर गइसकेको अवस्थामा सो जग्गाबाट

१ खण्ड दिनुपर्ने होइन भनी जिकिर लिनुभएकोमा धर्मपुत्रको लिखत मिति २०६३/१०/१० मा पारित भएको पाइन्छ भने मिति २०६६/१२/२२ गते सो धर्मपुत्रको लिखत बदर हुने गरी मिलापत्र भएको देखिन्छ। मिति २०६९/१२/२४ मा अंशबन्डा भएपश्चात् मिति २०६३/१०/१० मा मात्र धर्मपुत्र हुनगएको हुँदा अंशबन्डाको लिखत धर्मपुत्र बस्ने कार्यभन्दा अघि पारित भएको देखिन्छ। कानूनी रूपमा पहिले भए गरेको कार्यलाई पछि भएको कार्यले विस्थापित गराउन नसक्ने हुँदा प्रतिवादी कौशिलादेवीले दाबीको कि.नं. ४ को जग्गा वादी धर्मपुत्र बस्न जानुभन्दा र वादी र प्रतिवादी आमाबिच मिति २०५९/१०/४/२० मा बन्डापत्र हुनुभन्दा अगाडि खरिद गरेकोमा सो जग्गा मिति २०६९/१२/२४ मा अंशबन्डा हुँदा बन्डा भएको नदेखिने।

यस मुद्दाका वादी प्रतिवादीहरूबिच मिति २०६९/१२/२४ मा बन्डापत्र हुँदा निजको आफ्नो जन्म भएको घरको पैतृक सम्पत्तिमा अंश हक लागेको देखिँदा सोभन्दा अगावै मिति २०५९/१०/४/२० मा प्रतिवादीले खरिद गरेको तर उक्त बन्डापत्रमा समावेश नभएको दाबीको कि.नं. ४ को जग्गामा समेत वादीको अंश हक स्वतः अन्तरसम्बन्धित रहेको देखिन आउँछ। उक्त जग्गा प्रतिवादीले आफ्नो निजी आर्जनबाट खरिद गरेको भन्ने जिकिर रहेको सम्बन्धमा निजको आय आर्जन हुने कुनै पेसा व्यवसाय भएको देखिँदैन। उक्त कि. नं. को जग्गा आफ्नो घर माइती एवम् मावलीबाट कुनै दाइजोबाट प्राप्त गरेको भनी त्यससम्बन्धी कुनै लिखत पास भएको स्थिति देखिँदैन। उक्त

जग्गा निजको माइती मावलीतर्फबाट पारित भएर आएकोसमेत देखिँदैन । सो नदेखिँदा पुनरावेदिका प्रतिवादीले उक्त जग्गा निजी आर्जनबाट खरिद गरेको हो भन्ने जिकिरसमेत अन्य कुनै पनि वैधानिक स्रोत एवम् लिखत प्रमाणहरूबाट समेत पुष्टि हुन सकेको देखिँदैन । सगोलमा रहँदा मिति २०५९।०४।२० मा किनेको उक्त कि. नं. ४ को जग्गा पछि मिति २०६१।१२।२४ मा अंशबन्डा गर्दा अबन्डासरह रहेको देखिएकोले पुनरावेदकले खरिद गरेको जग्गा निजी तवरले किनेको हो भनी प्रमाणित हुन नसकेको अवस्थामा सो जग्गा तत्काल कायम रहेका सबै अंशियारको बराबर हक लाग्ने सम्पत्ति मान्नुपर्ने देखिन आएबाट उक्त जग्गा बन्डा हुनुपर्ने होइन भन्ने पुनरावेदकको पुनरावेदन जिकिर, यस अदालतको प्रत्यर्थी झिकाउने आदेश तथा पुनरावेदकका कानून व्यवसायीको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने ।

तसर्थ, सुरु पर्सा जिल्ला अदालतबाट विवादित जग्गा सगोलको सम्पत्ति मानी वादी दाबीअनुसार विवादित जग्गाबाट ३ खण्डको १ खण्ड बन्डा छुट्याई लिन पाउने ठहर गरी भएको मिति २०६८।२।२ गतेको फैसला सदर गर्ने गरी पुनरावेदन अदालत हेटाँडाबाट भएको मिति २०६९।०३।०१ को फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृत: अम्बिकाप्रसाद दाहाल

कम्प्युटर : मन्दिरा रानाभाट

इति संवत् २०७६ साल पौष २७ गते रोज १ शुभम् ।

यसमा यसै लगाउको निम्नानुसारका मुद्दामा पनि यसैअनुसार फैसला भएको छ ।

- ०७३-CI-०३३७, लिखत दर्ता बदर दर्ता, रामकलीदेवी कलवारीन वि. विद्यालाल प्रसाद
- ०७३-CI-०३३८, दृष्टिबन्धक लिखत बदर रोक्का फुकुवा गरिपाउँ, रामकला देवी कलवारीन वि. नेपाल एस.वि. आई बैंक लिमिटेड शाखा कार्यालय, आदर्शनगर पर्सासमेत
- ०७३-CI-०३३९, मिलापत्रको वाक्यांश बदर, रामकलीदेवी कलवारीन वि. विद्यालाल प्रसादसमेत

२

मा.न्या.श्री ईश्वरप्रसाद खतिवडा र मा.न्या. श्री बमकुमार श्रेष्ठ, ०७६-WH-०३७९, बन्दीप्रत्यक्षीकरण, सुन्तली ठोकर वि. काभ्रेपलाञ्चोक जिल्ला अदालत, धुलिखेलसमेत

निवेदक सुन्तली ठोकरउपर चलेका ०७६-CI-००८२, ०७६-CI-००८३ र ०७६-CI-००१८ समेतका मुद्दामा निजसँग धरौटी माग भएकोमा तत्काल धरौटी दाखेल नभएकोले निजलाई कारागारमा थुनामा राखिएको र पछि धरौटी दाखेल भएपछि निजलाई अन्य कुनै कारणले थुनामा राख्न नपर्ने भए उल्लिखित ३ थान मुद्दाबाट कैदमुक्त गरिदिनु भनी काभ्रेपलाञ्चोक जिल्ला अदालतबाट आदेश र पत्राचार भएको र निज थुनामुक्त भइसकेको भन्ने उक्त अदालतको लिखित जवाफ रहेको पाइयो । इजलाससमक्ष पेस हुन आएका सक्कल मिसिलको अवलोकनबाट समेत निज थुनामुक्त भइसकेको (तारिखमा रहेको) भन्ने देखियो । स्वयम् निवेदिकाको तर्फबाट उपस्थित

विद्वान् वरिष्ठ अधिवक्ता श्री एकराज भण्डारीले समेत इजलाससमक्ष रिट निवेदिका थुनामुक्त भइसकेको भनी छलफलको क्रममा उल्लेख गर्नुभएको पाइयो । यसबाट हाल निवेदिकालाई थुनामा राखिएको अवस्था देखिन आएन । निज अदालतको आदेशानुसार तारेखमा छुटिसकेको भन्ने तथ्यमा विवाद नदेखिएको हुँदा अब निवेदन निष्प्रयोजन भएकाले खारेज हुने ।

इजलास अधिकृत: मुकुन्द निरौला

कम्प्युटर: मन्दिरा रानाभाट

इति संवत् २०७७ साल असार २६ गते रोज ६ शुभम् ।

३

मा.न्या.श्री ईश्वरप्रसाद खतिवडा र मा.न्या.

श्री बमकुमार श्रेष्ठ, ०७६-WO-०६६२,

उत्प्रेषणसमेत, टाटा प्रोजेक्ट्स लिमिटेड वि. उच्च

अदालत पाटनसमेत

मुलुकी देवानी संहिता, २०७४ को दफा ५४९ बमोजिम आदेश जारी गर्नुपूर्व प्रतिपक्षलाई सुनुवाइको मौका प्रदान गर्नेलगायतका केही आधारभूत प्रक्रिया पूरा गर्नुपर्ने हुन्छ । यी कार्य सम्पन्न गर्दा केही समय स्वाभाविक रूपमा लाग्ने भएबाट करारको कुनै पक्षले त्यस्तो करारको प्रकृतिअनुसार गर्न नहुने कुनै काम कारबाही वा व्यवहार गर्न लागेको कारणबाट करारको परिपालना सम्भव नहुने अवस्था भएमा त्यसलाई तत्काल रोकी करारको परिपालना हुने अवस्थाको सुनिश्चितता कायम गर्न मुलुकी देवानी कार्यविधि संहिता, २०७४ को १५६ बमोजिम अन्तर्कालीन आदेश जारी गर्न सकिने नै हुन्छ । मुलुकी देवानी संहिता, २०७४ को दफा ५४९ बमोजिम आदेश

जारी गर्न लामो समय लगाउने र मुलुकी देवानी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा १५६ बमोजिम आदेश गर्न प्रक्रियागत रूपमा नै इन्कार गर्ने हो भने तत्काल उपचार प्रदान गर्ने भनी मुलुकी देवानी संहिता, २०७४ को दफा ५४९ मा अभिव्यक्त विधायिकाको मनसाय परास्त हुने अवस्था रहन्छ । त्यसैले “मुद्दाको सुनुवाइ हुँदा नै निरूपण हुनुपर्ने प्रकृतिको देखिएको” भनी प्रक्रियागत रूपमा नै निवेदकले माग गरेको उपचार प्रक्रियामा प्रवेश गरी विचार गर्न इन्कार गर्नु उचित हुँदैन । तसर्थ, “तत्काल” आदेश गर्नुपर्ने विषयमा आदेश गर्न इन्कार गरेको काठमाडौं जिल्ला अदालत र उच्च अदालत पाटनको विवादित आदेश मुलुकी देवानी संहिता, २०७४ को दफा ५४९ तथा मुलुकी देवानी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा १५६ को भावना र मर्म प्रतिकूल देखिन आउने ।

अतः निवेदन मागअनुसारको तथ्यमा प्रवेश गरी आदेश गर्न इन्कार गरेको काठमाडौं जिल्ला अदालतको मिति २०७६/०७/२० को आदेश र उच्च अदालत पाटनको मिति २०७६/०८/२६ को आदेश मुलुकी देवानी संहिता, २०७४ को दफा ५४९ तथा मुलुकी देवानी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा १५६ समेत प्रतिकूल देखिँदा सो आदेश उत्प्रेषणको आदेशले बदर गरिएको छ । अब यसमा निवेदन मागबमोजिम मुलुकी देवानी संहिता, २०७४ को दफा ५४९, तथा मुलुकी देवानी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा १५६ अनुसार आदेश जारी हुनेसम्मको पूर्वावस्था विद्यमान रहेको वा नरहेको कुराको मूल्याङ्कन गरी; विवादित तथ्य; पक्षहरूको जिकिर; करारका सर्त; तथा

प्रचलित नेपाल कानूनसमेतका आधारमा जे जो आदेश गर्नुपर्ने हो, तत्काल कानूनबमोजिम आदेश गर्नु भनी काठमाडौं जिल्ला अदालतका नाउँमा परमादेश जारी हुने।

इजलास अधिकृत: मोहनप्रसाद बेलबासे

कम्प्युटर: मन्दिरा रानाभाट

इति संवत् २०७७ साल कार्तिक २७ गते रोज ५ शुभम्।

- यसै प्रकृतिको ०७६-WO-०६६३, ०६६४, उत्प्रेषणसमेत, टाटा प्रोजेक्ट्स लिमिटेड र चिन्ट इलेक्ट्रिक कम्पनी वि. उच्च अदालत पाटनसमेत, टाटा प्रोजेक्ट्स लिमिटेड वि. उच्च अदालत पाटनसमेत भएको मुद्दामा पनि यसै अनुसार फैसला भएको छ।

इजलास नं. ९

१

मा.न्या.श्री अनिलकुमार सिन्हा र मा.न्या. श्री सुष्मालता माथेमा, ०७०-CR-०१४१, ज्यान मार्ने उद्योग, नेपाल सरकार वि. साँढे भन्ने कैलाशकुमार सिंह

प्रस्तुत मुद्दाको सन्दर्भमा पनि प्रतिवादीले आफू प्रहरीको पक्राउबाट जसरी पनि उम्कने र भाग्ने मनसायबाट प्रेरित भई घटनास्थलमा उपस्थित प्रहरीहरूलाई नै लक्षित गरी हतियार चलाएका अवस्थामा पूर्वसेनामा समेत रही जागिर छाडेका प्रतिवादीले मानिस मर्न सक्छ भन्ने जानी जानी फायरिङ गरेको मान्नुपर्ने अवस्था छ। पीडित प्रहरी कर्मचारीलाई शरीरका संवेदनशील अङ्गमा

लाग्नुबाट जोगिन पुगी संयोगवश हातमा लागी घाइते भएबाट सम्म निजको ज्यान मर्न नपाएको देखिन्छ। यस्तो अवस्थामा कुनै तेस्रो पक्ष वा तत्त्वको प्रत्यक्ष अवरोध सिर्जना हुनु नहुनुले कुनै तात्त्विक फरक पर्दैन। गोली प्रहार गर्नु नै कसैलाई मार्ने मनसायले गरिने कार्य भएकोले निजको आपराधिक मनसाय पुष्टि हुने भई निजले ज्यान मार्ने उद्योगको कसुर अपराध गरेको प्रमाणित हुन आएको।

प्रतिवादी साँढे भन्ने कैलाशकुमार सिंहले पीडित राजु भण्डारीलाई गोली प्रहार गरी ज्यान मार्ने उद्योगको कसुर गरेको अवस्थामा सुरु काठमाडौं जिल्ला अदालतबाट निजलाई अभियोग दाबीबाट सफाइ दिने गरी मिति २०६८/०२/३१ मा भएको फैसला र सो फैसला सदर हुने गरी भएको पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०६९/१०/०२ को फैसला मिलेको नदेखिँदा सो फैसला उल्टी भई निज प्रतिवादीले तत्कालीन मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १५ नं. बमोजिम ज्यान मार्ने उद्योग गरेको ठहर्छ। सो ठहरेबापत निज प्रत्यर्थी प्रतिवादीलाई सोही महलको १५ नं. बमोजिम ५ (पाँच) वर्ष कैदको सजाय हुने।

इजलास अधिकृत: रविना फुयाल, लालसिंह थापा
कम्प्युटर: शान्ति तामाङ

इति संवत् २०७७ साल श्रावण १३ गते रोज ३ शुभम्।

२

मा.न्या.श्री अनिलकुमार सिन्हा र मा.न्या. श्री सुष्मालता माथेमा, ०७१-CR-१११५, जबरजस्ती करणी, नेपाल सरकार वि. अशोक भन्ने सविन कट्टेल

प्रतिवादी अशोक भन्ने सविन कट्टेलले वर्ष

३ की नाबालक परिवर्तित नाम ७१D लाई आफ्नो घर कोठामा लगी ढोका बन्द गरी जबरजस्ती करणी गर्ने उद्देश्यले खटियामा सुताई निज नाबालकको तल्लो शरीरमा लगाएको लुगा (पेन्टी तथा कट्टु) खोली निज पीडित नाबालकको गुप्ताङ्ग हातले चलाई आफ्नो पाइन्टको चेन खोली उत्तेजित लिङ्ग निकाल्ने क्रममा अचानक पीडित नाबालककी आमा जाहेरवाला लक्ष्मीदेवी ऐरले देखेको हुँदा निज पीडितलाई प्रतिवादीले सोही स्थानमा छोडी भागी गएको तथ्य मिसिल संलग्न सम्पूर्ण कागज प्रमाणहरूबाट पुष्टि हुन आएको देखिँदा, निज प्रतिवादीले अभियोग मागदाबीबमोजिम मुलुकी ऐन, जबरजस्ती करणी महलको १ नं. विपरीत ३(१) नं. बमोजिम कसुर अपराध गरेको नभई सोही ऐनको सोही महलको ५ नं. बमोजिम जबरजस्ती करणी गर्ने उद्योगको कसुर अपराध गरेको पुष्टि हुन आएको अवस्थामा पुनरावेदन अदालत दिपायलले सुरु जिल्ला अदालतबाट भएको फैसलालाई उल्टी गरी यी प्रतिवादीलाई सफाइ दिने गरी भएको पुनरावेदन अदालत दिपायलको फैसला कानून र न्यायको रोहमा मिलेको देखिन नआउने।

निज प्रतिवादीले अभियोगपत्र मागदाबीबमोजिम साबिक मुलुकी ऐन, जबरजस्ती करणी महलको १ नं. विपरीत ३(१) नं. बमोजिम कसुर अपराध गरेको नदेखिँदै सोही ऐनको सोही महलको ५ नं. बमोजिम जबरजस्ती करणी गर्ने उद्योगको कसुर अपराध गरेको स्पष्ट देखिएको अवस्थामा कसुरबाट सफाइ दिने गरेको तत्कालीन पुनरावेदन अदालत दिपायलको मिति २०७१।८।१४ को फैसला नमिलेकोले उल्टी

भई निज प्रतिवादीले अभियोग मागदाबीबमोजिम साबिक मुलुकी ऐन, जबरजस्ती करणी महलको १ नं. विपरीत ३(१) नं. बमोजिम कसुर अपराध गरेको नदेखिँदै सोही ऐनको सोही महलको ५ नं. बमोजिम जबरजस्ती करणी गर्ने उद्योगको कसुर अपराध हुने ठहर्‍याएको कैलाली जिल्ला अदालतको मिति २०७०।१०।२८ गतेको फैसला मनासिब नै देखिन आउने।

प्रस्तुत मुद्दामा प्रतिवादी १६ वर्षदेखि १८ वर्षबिचको देखिएकोमा तत्कालीन मुलुकी ऐन, जबरजस्ती करणी महलको ५ नं. बमोजिम ऐ.३(१) नं. बमोजिम हुने न्यूनतम १० वर्ष कैद सजायको आधा अर्थात् ५(पाँच) वर्ष कैदसमेत हुनेमा फौजदारी कसुर (सजाय निर्धारण तथा कार्यान्वयन) ऐन, २०७४ को दफा ५ को व्यवस्था तथा उक्त ऐन, २०७५ साल भाद्र १ गतेदेखि र बालबालिकासम्बन्धी ऐन, २०७५ पनि मिति २०७५।६।२ गतेदेखि लागु भइसकेको सन्दर्भमा प्रस्तुत मुद्दामा पनि बालबालिकासम्बन्धी ऐन, २०७५ को प्रावधान लागु हुने अवस्था देखिने।

सुरु जिल्ला अदालतको फैसला उल्टी गरी यी प्रतिवादीलाई सफाइ दिने गरी भएको पुनरावेदन अदालत दिपायलको मिति २०७१।८।१४ गते भएको फैसला उल्टी भई निज प्रतिवादी अशोक भन्ने सविन कट्टेललाई मुलुकी ऐन जबरजस्ती करणी महलको ५ नं. बमोजिम ऐ.३(१) नं. बमोजिम हुने न्यूनतम १० वर्ष कैद सजायको आधा अर्थात् ५(पाँच) वर्ष कैदसमेत हुनेमा निज प्रतिवादी १६ वर्षदेखि १८ वर्षबिचको नाबालक देखिएकोले बालबालिकासम्बन्धी ऐन, २०७५

को दफा ३६(४) बमोजिम निजलाई उमेर पुगेको व्यक्तिलाई हुने सजायको दुई तिहाई अर्थात् तीन वर्ष चार महिना कैद सजाय हुने।

इजलास अधिकृत: लालसिंह थापा

कम्प्युटर: शान्ति तामाङ

इति संवत् २०७७ साल श्रावण १३ गते रोज ३ शुभम्।

इजलास नं. १०

१

मा.न्या.श्री प्रकाशमान सिंह राउत र मा.न्या. श्री सुष्मालता माथेमा, ०६७-WO-०५७७, परमादेश, भुषण गिरी वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत

निवेदकले डाबर नेपालको रियल जुसको सम्बन्धमा जानकारी नगराएको, उत्पादनको गुणस्तरमा कारबाही गर्ने क्षेत्राधिकार नभएको भन्ने जिल्ला प्रहरी कार्यालय, बाराको लिखित जवाफ, निवेदकले उठाएको विषयको जानकारी यस कार्यालयमा नगराएको र सो विषयमा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगमा उजुरी परी कामकारबाही सुरु भइसकेकोले सोही विषयमा यस कार्यालयबाट कुनै कार्य गर्न मनासिब देखिँदैन भन्ने जिल्ला प्रशासन कार्यालय, बाराको लिखित जवाफ, डाबर नेपालको रियल जुसको सम्बन्धमा यस आयोगमा उजुरी पर्न आएकोले आवश्यक अनुसन्धानको कार्य भइरहेको, अनुसन्धानको कार्य पूरा भएपछि उपयुक्त निर्णय हुने भनी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगसमेतको लिखित जवाफबाट खुल्न आएको देखिँदा निवेदकले माग

गरेको विषयमा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट अनुसन्धानको कार्य भइरहेको र अनुसन्धानको प्रक्रिया पूरा भएपछि निर्णय हुने कुरा स्पष्ट हुन आएको देखिन्छ। साथै अन्य विपक्षी नेपाल सरकार, प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, उद्योग मन्त्रालय र वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयको लिखित जवाफमा पनि जनताको स्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर पुऱ्याउनेलाई आवश्यक कदम चाल्न सरकार प्रयत्नशील छ, दूषित तथा गुणस्तरहीन उत्पादन गर्ने बिक्री गर्ने उद्योग वा व्यक्तिको सम्बन्धमा उजुरी जानकारी प्राप्त हुन आएमा आफू मन्त्रालय तथा मातहतका निकायबाट आवश्यक काम कारबाही हुँदै आएको भनी उल्लेख भएको पाइएबाट सम्बन्धित निकायहरू आफ्नो जिम्मेवारी पूरा गर्न प्रयत्नशील र तत्पर रहेको नै देखिएबाट उक्त निकायहरूलाई थप आदेश गरिरहन नपर्ने।

विपक्षीहरूको नाममा परमादेशलगायत उपयुक्त आदेश जारी गर्नुपर्ने अवस्था नहुँदा निवेदकको रिट निवेदन खारेज हुने।

इजलास अधिकृत: नवराज कार्की

कम्प्युटर: सुप्रभा अर्याल

इति संवत् २०७६ साल असोज १ गते रोज ४ शुभम्।

२

मा.न्या.श्री प्रकाशमान सिंह राउत र मा.न्या. श्री कुमार रेग्मी, ०७६-WO-०५०५, उत्प्रेषण / परमादेश, कुमारप्रसाद पोखरेल वि. सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयसमेत

निवेदकले समायोजन गर्दा मलाई मेरो सेवा स्वास्थ्य समूह हे.ई.को पद "भेक्टर कन्ट्रोल

निरीक्षक" अधिकृत छैठौँ तहसमेतको उपहास एवं घटुवा गर्दै "भेक्टर कन्ट्रोल सुपरभाइजर निरीक्षक" पद अधिकृत छैठौँ तहमा समायोजन गरी स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले गुनासो सुनुवाइसमेत नगरी अन्याय गरेको भन्ने कुरा उठाउनुभएको छ। विपक्षी सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको जवाफमा कर्मचारी समायोजन ऐन, २०७५ बमोजिम कर्मचारी समायोजन गर्दा श्रेणीगत व्यवस्थाअन्तर्गतका कर्मचारीको तहगत पदमा र तहगत पदलाई सोहीबमोजिम तहगत पदमा नै समायोजन गरिएको हो। निज विपक्षी स्वास्थ्य सेवाको कर्मचारी भएकोले निजको समायोजन पनि विद्यमान तहबाटै सोही तहमा नै गरिएको हो। कर्मचारी समायोजन भएको विवरण हेर्दा निज छैठौँ तहको कर्मचारी भएको र समायोजन गर्दा पनि छैठौँ तहमा नै समायोजन गरिएको देखिन्छ भन्ने उल्लेख गरिएको तथा विपक्षी स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले नेपाल स्वास्थ्य सेवा नियमावली, २०५५ को अनुसूची ३ मा रहेको भेक्टर कन्ट्रोल सुपरभाइजर निरीक्षक छैठौँ तहमा निजको समायोजन गरिएको हुँदा घटुवा गरियो भन्ने जिकिर निराधार रहेको भनी लिखित जवाफमा उल्लेख गरेको पाइन्छ। नेपाल स्वास्थ्य सेवा नियमावली, २०५५ को अनुसूची ३ मा हेल्थ इन्सपेक्सन समूहअन्तर्गत भेक्टर कन्ट्रोल सुपरभाइजर निरीक्षक, छैठौँ तह भन्ने पद उल्लेख गरिएको पाइँदा रिट निवेदकलाई सो पदमा समायोजन गर्दा घटुवा गरेको भन्न मिल्ने देखिएन। यसरी कानूनमा नै भेक्टर कन्ट्रोल सुपरभाइजर निरीक्षक छैठौँ तह भन्ने पद रहेको सन्दर्भमा निवेदकको सेवा,

वृत्ति विकास, पद प्रतिष्ठा मानमर्यादामा समेत आँच पुगेको भन्ने निवेदकको जिकिर न्यायोचित नदेखिने।

निवेदकको हकमा सम्म विपक्षी नेपाल सरकार सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको च.नं. ५७९ मिति २०७६।३।१९ को पत्रानुसार विपक्षी स्वास्थ्य मन्त्रालय सचिवस्तरको मिति २०७६।५।९ को कर्मचारी समायोजन निर्णय तथा मिति २०७६।५।९ को पत्रलगायतका सम्पूर्ण कामकारबाही त्रुटिपूर्ण भएको देखिँदा उल्लिखित निर्णय, पत्र तथा कामकारबाहीहरू उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर गरिदिएको छ। अब निवेदकलाई समायोजन गर्दा समायोजन ऐन, २०७५ बमोजिम निजलाई संघको दरबन्दीमा समायोजन गरी निजको सेवा, समूहअनुसार पदस्थापन गर्नु, गराउनु भनी विपक्षीहरूको नाममा परमादेशको आदेश जारी हुने।

इजलास अधिकृत: ताराप्रसाद जोशी

कम्प्युटर: मन्जिता ढुंगाना

इति संवत् २०७७ साल चैत ५ गते रोज ५ शुभम्।

३

मा.न्या.श्री प्रकाशमान सिंह राउत र मा.न्या.श्री हरिप्रसाद फुयाल, ०७५-CR-२२२४, ०७५-CR-२२३२, कर्तव्य ज्यान, रमिता राई वि. नेपाल सरकार, नेपाल सरकार वि. कृष्णप्रसाद राईसमेत

प्रतिवादी रमिता राईले कृष्णप्रसाद राईको अवैध गर्भलाई जन्म दिने क्रममा छोरी जन्मिएको र त्यसलाई मारेर प्लास्टिकमा पोको पारेको भनी परेको जाहेरी दरखास्तलाई घटना विवरण कागज, मौकामा गरेको कागज, वस्तुस्थिति मुचुल्का र स्वयं

प्रतिवादीहरू कृष्णप्रसाद राई र रमिता राईको बयान तथा निजको साक्षीहरूको बकपत्रसमेतबाट निज प्रतिवादी रमिता राईले नै कृष्णप्रसाद राईको अवैध गर्भलाई जन्म दिएको कुरा पुष्टि भइरहेको देखिन्छ । अब रमिता राईले जन्म दिएको बच्चा जिउँदै जन्मेको हो कि मरेको जन्मेको हो भनी प्रमाण कागजहरू अध्ययन गर्दा, प्रतिवादी रमिता राईले जिउँदै बच्चा जन्माई कर्तव्य गरी मारेको भनी परेको जाहेरी, प्रतिवादी रमिता राईले अनुसन्धानकै क्रममा बच्चा जन्माई मारेको भनी गरेको साबिती बयान तथा मेरै दबाबमा प्रतिवादी रमिता राईले बच्चा जन्माई मारेको हुँदा सजाय भोग्न तयार छु भनी प्रतिवादी कृष्णप्रसाद राईले समेत अनुसन्धानको क्रममा गरेको साबिती बयान, माथि उल्लिखित विभिन्न व्यक्तिले प्रतिवादी रमिता राईले बच्चा जन्माई मारेको हो भनी गरेको मौकाको कागज, घटना विवरण कागज र वस्तुस्थिति मुचुल्का तथा नवजात शिशु नाबालिकाको जन्म हुँदा करिब ९ महिनाको भएको, जन्म हुँदा जीवितै रहेको भन्ने बेहोराको वी.पि. कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान, धरानको मिति २०७४।५।७ गतेको पत्रसाथ प्राप्त शव परीक्षण प्रतिवेदनसमेतले प्रतिवादी रमिता राईले प्रतिवादी कृष्णप्रसाद राईको अवैध गर्भ बोकी जिउँदो बच्चा जन्माई मारेको बेहोरा प्रमाणित भइरहेको देखिँदा सफाई पाउँ भन्ने पुनरावेदक प्रतिवादीको जिकिर तथा प्रतिवादीहरूतर्फका विद्वान् अधिवक्ताको बहस जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने ।

यसमा पुनरावेदनसहितको मिसिल संलग्न कागजात हेर्दा नवजात शिशु जन्माई मारेकोमा प्रतिवादी रमिता राईलाई मुलुकी ऐन,

ज्यानसम्बन्धी महलको १ नं. र १३(३) नं. बमोजिमको कसुरमा सोही महलको १३(३) नं. बमोजिम जन्म कैद हुने ठहर गरी अपराध हुँदाका अवस्था र परिस्थितिलाई मध्यनजर गरी मुलुकी ऐन, अ.बं. १८८ नं. बमोजिम १०(दश) वर्ष कैदको राय व्यक्त गरी सुरु भोजपुर अदालतबाट मिति २०७५।१।२४ मा भएको फैसलाउपर उच्च अदालत विराटनगर, धनकुटा इजलासमा प्रतिवादी रमिता राईको हकमा सुरु फैसला सदर गरी व्यक्त भएको कैद १०(दश) वर्ष हुने रायसम्म चर्को पर्ने देखिएकोले मुलुकी ऐन, अ.बं. १८८ नं. बमोजिम निज प्रतिवादी रमिता राईलाई ३(तीन) वर्ष कैद सजाय हुने गरी राय व्यक्त भएकोमा निज प्रतिवादी रमिता राईलाई गर्भ बोकाउने प्रतिवादी कृष्णप्रसाद राईले सो गर्भ मेरो होइन, म गर्भ स्वीकार्दिन, कस्को पेट बोकेको हो ? DNA गराउनुपर्छ भनी गर्भपतन गराउन मानसिक दबाब दिइरहेको अवस्थामा सामाजिक लोकलाजबाट बच्न सकिन्छ कि भन्ने विचार गरी अविवाहित प्रतिवादीले बच्चा जन्माई मारी फालेको देखिएकोमा अपराध गरेको अवस्था र परिस्थितिलाई विचार गर्दा प्रतिवादी रमिता राईको हकमा उच्च अदालत विराटनगर, धनकुटा इजलासको मिति २०७५।१।२२ गतेको फैसला मिलेकै देखिएको तथा जातक मार्नमा अरु किसिमका मतलबी देखिएका अर्का प्रतिवादी कृष्णप्रसाद राईलाई समेत सुरु जिल्ला अदालतबाट साबिक मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १७(३) नं. बमोजिम अधिकतम सजाय गरेको हदसम्मको फैसला चर्को पर्ने देखिएको र निजलाई २(दुई) वर्ष कैद सजाय गर्दा पनि फौजदारी

न्यायको मक्सद पूरा हुने देखिएकोले निजलाई साबिक मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १७(३) नं. बमोजिम २(दुई) वर्ष कैद सजाय हुने ठहर्नाई उच्च अदालत विराटनगर, धनकुटा इजलासबाट मिति २०७५।११।२२ मा प्रतिवादी कृष्णप्रसाद राईको हकमा भएको फैसलासमेत मिलेकै देखिँदा प्रतिवादीहरूलाई कम सजाय भयो भन्ने वादी नेपाल सरकारको तर्फबाट उपस्थित विद्वान् सहन्यायाधिवक्ताको बहस जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने।

यसमा कृष्णप्रसाद राईलाई साबिक मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १७(३) नं. बमोजिम २(दुई) वर्ष कैद सजाय भएको र पुनरावेदक प्रतिवादी रमिता राईलाई मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १ नं. र १३(३) नं. बमोजिमको कसुरमा सोही महलको १३(३) नं. बमोजिम जन्मकैदको सजाय हुने ठहर्नाई अविवाहित महिलाले सामाजिक लाञ्छना र लोकलाजबाट बच्न बच्चा जन्माई मारेको प्रस्तुत मुद्दामा अन्तरनिहित तथ्यको विशिष्टतामा मुलुकी ऐन, अ.बं. १८८ नं. बमोजिम ३(तीन) वर्ष कैदको राय व्यक्त गरी उच्च अदालत विराटनगर धनकुटा, इजलासबाट मिति २०७५।११।२२ मा भएको फैसला न्यायोचित नै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ। पुनरावेदक वादी नेपाल सरकार र पुनरावेदक प्रतिवादी रमिता राई दुवैको पुनरावेदन जिकिर पुग्न नसक्ने।

इजलास अधिकृत: टिकेन्द्रवीर जङ्ग राणा
कम्प्युटर: मन्जिता ढुंगाना

इति संवत् २०७७ साल माघ २५ गते रोज १ शुभम्।

इजलास नं. ११

१

मा.न्या.श्री सपना प्रधान मल्ल र मा.न्या.श्री बमकुमार श्रेष्ठ, ०७८-RC-०००५, कर्तव्य ज्यान, नेपाल सरकार वि. सालिकराम चलाउने

प्रतिवादी सालिकराम चलाउनेले जोखिमी वस्तु फलामको हतौडोले मृतकको संवेदनशील अङ्ग टाउकोमा २ पटक प्रहार गरेपछि निजकी छोरी रस्मिला चलाउनेले प्रतिवादीको हातबाट सो हतौडो खोसेको अवस्थाले मृतकले प्रतिवादीको ज्यानै लिने मनसायका साथ प्रहार गरेको भन्ने देखिन्छ। हतौडो प्रहार गरिसकेपछि पनि प्रतिवादीले कुनै किसिमको पश्चाताप नगरी त्यहाँबाट भागी सिद्धकुमाख स्थित कुमाख लेकको जङ्गलमा लुकीछिपी बसेको अवस्थामा प्रहरीले पक्राउ गरेको देखिएबाट निजले तत्काल उठेको रिसको आवेगमा आई प्रतिवादीलाई मारेको भन्ने देखिन नआएको हुँदा निजलाई मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ को दफा १७७(१) को कसुरमा ऐ. १७७(२) बमोजिम सजाय गर्ने गरी सुरू सल्यान जिल्ला अदालतबाट मिति २०७६।०३।०१ मा भएको फैसला सदर हुने ठहर्नाई उच्च अदालत सुर्खेतबाट भएको फैसलालाई अन्यथा मान्न नमिल्ने।

प्रतिवादी सालिकराम चलाउनेलाई अभियोग माग दाबीबमोजिम फौजदारी अपराध संहिता, २०७४ को दफा १७७(१) को कसुरमा ऐ. ऐनको दफा १७७(२) बमोजिम जन्मकैदको सजाय ठहर गरी सुरू सल्यान जिल्ला अदालतबाट

मिति २०७६।०३।०१ मा भएको फैसला साधक सदर हुने र प्रतिवादी सालिकराम चलाउनेले मृतकलाई मारुको कारण (Cause of action) आफ्नो पत्नीसँग जिस्कई गरेका अन्य व्यवहारबाट सिर्जित भएको, प्रतिवादीले अनुसन्धान तहकिकात तथा अदालतसमेतमा वारदात सम्बन्धमा साबित रही बयान गरेकाले न्यायिक प्रक्रियामा सहयोग पुगेको, निज प्रतिवादीको पूर्व चालचलन र निजको अन्य परिस्थितिका सम्बन्धमा पेस हुन आएको प्रतिवेदनसमेतका आधार, कारण एवं मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ को दफा ३९ को कानूनी व्यवस्थासमेतका रोहबाट निज प्रतिवादीलाई फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा १४५(१क) एवं फौजदारी कसुर (सजाय निर्धारण तथा कार्यान्वयन) ऐन, २०७४ को दफा १७ क(१) बमोजिम १५ (पन्ध्र) वर्ष कैद सजाय हुने राय व्यक्त गरी उच्च अदालत सुर्खेतबाट मिति २०७६।११।०५ मा कसुर कायम गरी मिति २०७६।११।१९ मा सजाय निर्धारण भएको फैसला मिलेकै देखिँदा साधक सदर हुने।

इजलास अधिकृत: इन्द्रकुमार श्रेष्ठ

कम्प्युटर : चन्द्रा तिमल्सेना

इतिसंवत् २०७८ साल असोज ४ गते रोज २ शुभम्।

२

मा.न्या.श्री सपना प्रधान मल्ल र मा.न्या.श्री टंकबहादुर मोक्तान, ०६७-CI-१५१४, अबन्डा जग्गा बन्डा, बच्चा यादवसमेत वि. विन्देश्वर यादवसमेत

वादीहरूका बिचमा मिति २०४३।३।३० मा र मिति २०६२।३।८ मा भएको बन्डापत्रमा पनि

विवादित कि.नं. ११८ र ११९ को जग्गाको बारेमा केही उल्लेख नभएको, उक्त विवादित जग्गा बन्डा भएको पनि नदेखिएको र उक्त जग्गाको स्थिति पनि पैतृक देखिएको हुँदा प्रत्यर्थी / वादीहरूको अंश हक लाग्दैन भन्न मिल्ने नदेखिँदा पुनरावेदक / प्रतिवादीहरूको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने।

पुनरावेदन अदालतले मुद्दा गर्ने हदम्याद नघाएर फिराद गरेका कारण फिराद दाबीलाई खारेजसम्म गरेको देखिँदा सो फैसलाले समेत दाबीको जग्गाहरू बच्चा यादवको एक्लो हकाधिकारको रहेको भनी निक्कै गर्न सकेको पाइँदैन। अंशजस्तो नैसर्गिक हकमा कानूनी तवरबाट हक हस्तान्तरण नभएसम्म विबन्धन लाग्छ भन्ने तर्कसँग सहमत हुन सकिँदैन। यसर्थ, फैसलाको अन्तिमताको सिद्धान्तविपरीत विवादित जग्गाहरूमा प्रतिवादीको जिकिर रहेको भन्ने प्रत्यर्थी झिकाउँदाको आदेशमा लिइएको आधारमा समेत सहमत हुन नसकिने।

तसर्थ, वादी दाबी पुग्न नसक्ने ठहर्‍याएको सप्तरी जिल्ला अदालतको फैसला उल्टी गरी फिराद दाबीबमोजिम कि.नं. ११९ र कि.नं. ११८ को जग्गा कित्ताकाट गरी कायम रहेको कि.नं. १८३, १८४, १८५ र १८६ मध्ये प्रत्येक कित्ताबाट ३ भागको १ भाग वादीमध्येका महेन्द्रप्रसाद यादव र देवेन्द्रप्रसाद यादवको तथा विवादित सोही कित्ताहरूबाट ३ भागको अर्को १ भाग वादीमध्येका विन्देश्वर र लखिन्दर यादवको आ-आफ्नो अंश हक कायम भई निजहरूका नाउँमा दर्तासमेत हुने ठहर्‍याएको पुनरावेदन अदालत राजविराजको

फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ।
इजलास अधिकृत: सूर्यप्रसाद भण्डारी /
विकाशकुमार रजक
कम्प्युटर : चन्द्रावती तिमल्सेना
इति संवत् २०७६ साल भाद्र २५ गते रोज ४ शुभम् ।

३

मा.न्या.श्री सपना प्रधान मल्ल र मा.न्या.श्री सुष्मालता माथेमा, ०७५-CR-१४८५, कर्तव्य ज्यान, दावा भन्ने सोमबहादुर तामाङ वि. नेपाल सरकार

आफैले अधिकारप्राप्त अधिकारी र अदालतसमक्ष बयान गर्दा ठेस लाग्दा मसमेत हुत्तिई मेरो हातले मृतकलाई लाग्न पुगी मृतक हुत्तिर भिरतिर लड्न पुगेको हो भनी बयान गरेको तर सो घटनाको सत्य तथ्य जानकारी निजले कोही कसैलाई पनि उपलब्ध गरेको देखिँदैन । बरु निज पुनरावेदक उल्टै काठमाडौंमा लुकेर बसेको पाइयो । कुनै पनि कसुरमा कसुर हुँदाका बखत निज अभियुक्तको मनसाय के थियो भन्ने मात्र आधारमा निजलाई हुने सजाय तय गरिँदैन, कसुर घटिसकेपछि निजले देखाउने व्यवहारले पनि निजलाई हुने सजायमा धेरै महत्त्व राख्ने हुन्छ । अन्जानमा घटना घटिसकेपछि त्यसको जानकारी गराउने कर्तव्य पुनरावेदक प्रतिवादीले पूरा गरेको पाइँदैन । निर्दोष व्यक्तिले आफ्नो निर्दोषिता पुष्टि गर्ने पहिलो कडी नै उसले आफूले गरेको कसुर वा घटेको घटनाको यथार्थ जानकारी सफा हृदयबाट सम्बन्धित व्यक्ति र निकायलाई गराउनु हो जुन पुनरावेदक प्रतिवादीले गरेको पाइँदैन । यसरी आफ्नै कारणले भिरबाट खसेका व्यक्तिको उद्धार नगरी

निजको घर गाउँमा गएसमेत कसैलाई घटनाको जानकारी नदिई भागेकोसमेतबाट परिस्थितिजन्य प्रमाणबाट यी पुनरावेदक प्रतिवादी दावा भन्ने सोमबहादुर तामाङकै कर्तव्यबाट मृतक गोपाल पराजुलीको मृत्यु भएको प्रमाणित हुन आएको छ । यस्तो अवस्थामा अभियोग कसुरबाट पूर्णरूपमा सफाइ पाउनुपर्छ भन्ने पुनरावेदक प्रतिवादीको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने ।

यस अवस्थामा यी प्रतिवादी दावा भन्ने सोमबहादुर तामाङलाई तत्कालीन मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १३(३) नं. एवं मुलुकी फौजदारी अपराध (संहिता) ऐन, २०७४ को दफा ४०(२) बमोजिम जन्मकैद हुने भनी ठहर्‍याएको उच्च अदालत पाटनको फैसला मिलेको देखिए पनि यी प्रतिवादी र मृतकसमेतले मादक पदार्थ सेवन गरी हिँडिरहेको भन्ने मिसिल संलग्न प्रमाण कागजात तथा प्रतिवादीहरूको बयानसमेतबाट देखिनुका साथै मृतक र यी प्रतिवादीबिच पूर्वरिसइवीसमेत रहेको भन्ने नदेखिँदा निज प्रतिवादीलाई जन्मकैदको सजाय गर्दा चर्को पर्ने भनी साबिक मुलुकी ऐन, अ.बं.१८८ नं. बमोजिम ८ (आठ) वर्ष कैद गर्न उपयुक्त हुने राय व्यक्त गरिएको उच्च अदालत पाटनको फैसलासमेत मनासिब नै देखिएकोले निजलाई ८ वर्ष मात्र कैद गर्ने रायसहितको उच्च अदालत पाटनको मिति ०७४।३।५ को फैसला सदर हुने ।

इजलास अधिकृत : हिरा डंगोल

कम्प्युटर : सरस्वती दाहाल

इति संवत् २०७८ साल असोज १० गते रोज १ शुभम् ।

इजलास नं. १२

१

मा.न्या.श्री तेजबहादुर के.सी. र मा.न्या.श्री बमकुमार श्रेष्ठ, ०६९-CI-०८७२, निषेधाज्ञा, श्रवणकुमार गोयल वि. कन्साई नेरोलेक पेन्ट्स लि. मुम्बई ४००१३ भारत (Kansai Nerolac Limited Mumbai, 40013, India) नेपाल ब्रान्च हेड, अरूणकुमार, कमलादी, काठमाडौंसमेत रुक्मिणी इन्डस्ट्रिज प्रा.लि. ले मिति २०६८।३।१९ मा नाम लोगो र आकारको नमुनासहित ट्रेडमार्क दर्ताको लागि उद्योग विभागमा निवेदन दिएकोमा मिति २०६८।४।१७ मा विपक्षी कन्साई नेरोलेक पेन्ट्स लि. लाई पहिला दर्ता भएको निवेदनभन्दा निकै पछि उस्तै उस्तै खालको नाम, लोगो अङ्कित ट्रेडमार्क एकै प्रकृतिको वस्तु Paint मा औद्योगिक सम्पत्तिको हकाधिकार रहने गरी विपक्षी उद्योग विभागले प्रमाण-पत्र जारी गरेको कार्यले जनमानसमा कुन कम्पनीको कुन रंग हो भन्ने भ्रम सिर्जना भई निवेदक कम्पनीलाई व्यापारिक क्षेत्रमा अपूरणीय क्षतिसमेत पुग्ने भएकोले पुनरावेदन अदालत पाटनको आदेश बदर गरी निषेधाज्ञा जारी गरिपाउँ भनी मुख्य जिकिर लिएतर्फ विचार गर्दा निवेदक कम्पनीले उद्योग विभागबाट प्रमाणपत्र नं.३११७१ मा RCI NEROLAC ULTRA EX-CEL र प्रमाणपत्र नं.३११७२ मा RCI NEROLAC शब्दको ट्रेडमार्क मा RCI शब्दमा मात्र एकाधिकार रहने गरी ट्रेडमार्क दर्ताको प्रमाणपत्र प्राप्त गरेकोमा

सो कुरालाई स्वीकार गरी बसी करिब एक वर्षपछि आएर रिट निवेदनको माध्यमबाट अदालत प्रवेश गरेको देखिने।

निवेदक कम्पनीले ट्रेडमार्क दर्ताको लागि निवेदन दिएपश्चात् विपक्षी कन्साई लि. ले ट्रेडमार्क दर्ताको लागि पेटेन्ट डिजाइन र ट्रेडमार्क ऐन, २०२२ को दफा १८(१) मा “दफा १७ बमोजिम ट्रेडमार्कको दर्ताको निमित्त कसैको दरखास्त परेमा सो ट्रेडमार्कका सम्बन्धमा आवश्यक जाँचबुझ गरी कसैको दाबी विरोध भए त्यस्तो दाबी विरोध गर्न मनासिब मौका दिई कसैको दाबी विरोध पर्न आएमा सोउपर समेत छानबिन गरी दर्ता गर्न उपयुक्त ठहरिएमा सो ट्रेडमार्क दरखास्तवालाको नाममा दर्ता गरी अनुसूची - २(ग) बमोजिमको प्रमाणपत्र दिनुपर्छ।” भन्ने कानूनी व्यवस्थाअनुसार विपक्षी कन्साई नेरोलेक पेन्ट्स लि. लाई ट्रेडमार्कको प्रमाण-पत्र दिनुपूर्व विपक्षी उद्योग विभागले वर्ष ६ अङ्क १ मिति २०६८।९।२९ मा औद्योगिक सम्पत्ति बुलेटिनमा दाबी विरोधको लागि प्रकाशन गरिएको ९० दिनको म्यादभित्र यी पुनरावेदक निवेदक कम्पनीले उक्त ट्रेडमार्कको दर्ताबाट आफ्नो व्यापारमा असर पुग्ने र कम्पनी साखमा आँच आउने छ भनी कुनै दाबी विरोध लिई उजुर बाजुर गरेको मिसिल संलग्न कागजातहरूबाट देखिन आएन। आफ्नो हक अधिकारमा आघात पुग्न जाने भए कानूनबमोजिमको समयवधिभित्र दाबी विरोध गर्नुपर्नेमा सोअनुरूप दाबी विरोध गरेको देखिँदैन। पुनरावेदक निवेदक कम्पनीको निवेदनानुसार औद्योगिक सम्पत्तिअन्तर्गत ट्रेडमार्क

दर्ता गर्ने र सोको आवश्यक कानूनी प्रक्रिया पूरा गरी प्रमाण-पत्र प्रदान गर्ने कार्य उद्योग विभागको हो भने यसमा आवश्यक कानूनी प्रक्रिया र विधिसमेत अवलम्बन गरी विपक्षी कम्पनी ट्रेडमार्क दर्ता भइसकेको अवस्था छ । निवेदकले, विपक्षीले तोकिएको समयभन्दा ढिलो गरी ट्रेडमार्क दर्ता गराएकोले सोले मान्यता पाउन हुँदैन भन्ने जिकिरको सम्बन्धमा निवेदकले आफ्नो ट्रेडमार्क दर्ताको लागि गरेको कारबाही प्रथमतः कानूनी हद म्यादभित्रै रहेको छ साथै निवेदक कम्पनीले विपक्षीको ट्रेडमार्क आफ्नो कम्पनीको ट्रेडमार्क भनी दर्ता गरिएको सबै काम कारबाही प्रारम्भदेखि नै जालसाजी र बदनियतपूर्ण रहे भएको तथ्यहरू पुष्टि हुँदा त्यस्तो ट्रेडमार्कउपर दर्ता बदरको लागि नालेस गर्न र आफ्नो ट्रेडमार्क दर्ता गराउनको लागि कुनै हद म्यादको सीमिततामा रहनु नपर्ने भनी आज यसै इजलासबाट यिनै विपक्षी निवेदक कन्साई नेरोलेक पेन्ट्स लिमिटेड, मुम्बई, भारत र प्रत्यर्थी यिनै निवेदक रुकमनी केमिकल्स इन्डस्ट्रिज प्रा. लि., भएको ०७४-RB-०१३५ को ट्रेडमार्क दर्ता बदर मुद्दामा विस्तृत रूपमा व्याख्या विवेचनासमेत भइसकेको हुँदा तोकिएको समयवाधिभन्दा ढिला गरी प्रक्रिया पूरा गरी निवेदन दर्ता गराएको भन्ने कथित आधार देखाएर निवेदनमा उल्लिखित ट्रेडमार्कमा औद्योगिक सम्पत्तिको एकाधिकार प्राप्त भइहाल्छ भन्न मिल्ने नदेखिने ।

तसर्थ, विपक्षी कन्साई नेरोलेक लिमिटेड, मुम्बई, भारतले ट्रेडमार्कको लोगो अङ्कित उद्योग विभागबाट प्रमाणपत्र प्राप्त गरिसकेको र सो प्रमाणपत्रको आधारमा निजलाई आफ्नो

सम्पत्तिको संरक्षण गर्ने हकाधिकार रहेको अवस्थामा निवेदकको मागबमोजिम आदेश जारी गर्नुपर्ने अवस्थाको विद्यमानता नदेखिँदा निवेदन खारेज हुने ठहर्‍याई पुनरावेदन अदालत पाटनबाट मिति २०६९।९।१ मा भएको फैसला मनासिब नै देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृत : मुकुन्द आचार्य र माधव भण्डारी

कम्प्युटर : अमिररत्न महर्जन

इतिसंवत् २०७६ सालफागुन ७ गतेरोज ४ शुभम् ।

■ **यसै लगाउको ०७०-MS-००२९, अदालतको अवहेलना, श्रवणकुमार गोयल वि. सत्य प्रकाशसमेत भएको मुद्दामा पनि यसैअनुसार फैसला भएको छ ।**

२

मा.न्या.श्री तेजबहादुर के.सी. र मा.न्या.श्री बमकुमार श्रेष्ठ, ०७५-CR-२२६८, जबरजस्ती करणी, नेपाल सरकार वि. राजिव मुखिया

स्वास्थ्य जाँचबाट देखिएको चिकित्सकको राय र निजले उपस्थित भई गरिदिएको बकपत्रसमेतबाट जबरजस्ती करणीको वारदात स्थापित भएको देखिने अवस्था विद्यमान नरहेको यस्तो स्थिति र अवस्थामा केवल पीडितको एक्लो अपत्यारिलो भनाइ मात्र आरोपित कसुर पुष्टि हुने आधार हुन नसक्ने ।

घटना देख्ने व्यक्ति कोही नभएपछि पीडितको भनाइ र निजको शारीरिक जाँचबाट देखिएको कुराको बिचमा स्पष्ट तालमेल र सम्बन्ध देखिनुपर्ने । प्रतिवादीको शरीरमा पनि

त्यस्तो जबरजस्ती करणीको लक्षण चिह्न पनि भेटिनुपर्छ । पीडितको भनाइ नै अन्तिम प्रमाण निरपेक्ष होइन । पीडितको बकपत्र परिस्थितिसँग मेल पनि खानुपर्छ । पीडितमाथि लगातार सहउमेरका प्रतिवादीले ३ घण्टा करणी गरेमा जबरजस्ती करणी भए प्रतिकारका कुनै न कुनै लक्षण वा चिह्न अवश्य नै देखिन्छ । पीडितले एकआध पटक अवश्य पनि रोए चिच्याइएको हुनुपर्ने हुन्थ्यो । यी कुनै पनि प्रमाण फेला नपरेकोले प्रतिवादीलाई आरोपित कसुरबाट सफाइ दिने गरी उच्च अदालत जनकपुर, राजविराज इजलासबाट भएको मिति २०७५।५।२० को फैसला मनासिब भई मिलेको देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृत : रामाकान्त यादव

कम्प्युटर: अमिररत्न महर्जन

इति संवत् २०७६ साल माघ १५ गते रोज ४ शुभम् ।

३

मा.न्या.श्री तेजबहादुर के.सी. र मा.न्या. श्री सुष्मालता माथेमा, ०७७-WH-०१४०, बन्दीप्रत्यक्षीकरण, सन्तोषप्रसाद तिवारी वि. महानगरीय प्रहरी वृत्त महाराजगन्जसमेत

कुनै फौजदारी कानून प्रतिकूलको कार्यको अभियोगमा आवश्यक अनुसन्धान एवं तहकिकात गरी दोषीलाई कानूनको दायरामा ल्याउनु सम्बद्ध निकायहरूको कानूनी कर्तव्य हुन्छ भन्ने कुरामा विवाद छैन । यसका लागि शुद्ध एवं निष्पक्ष रूपले कानूनका सबै प्रक्रियाहरू चरणबद्ध रूपमा अपनाएर अभियुक्तलाई नियन्त्रणमा लिई अनुसन्धान तहकिकात प्रक्रिया अगाडि बढाउनु आवश्यक पनि हुन्छ । कानूनबमोजिम पक्राउ गरी अनुसन्धान

तहकिकात गर्दा पनि कानूनबमोजिमको उचित प्रक्रियाको समुचित अनुशरण गर्नु अनिवार्य हुने ।

प्रस्तुत निवेदकलाई अभद्र व्यवहारको आरोपमा पक्राउ गरी पर्याप्त आधार र कारणबिना प्रवृत्त धारणा राखी थुनामा राखिएको देखिन्छ । निजले कसलाई के कस्तो किसिमको अभद्र व्यवहार गरेको भनी कुनै अनुसन्धानसम्म पनि भएको देखिँदैन । केवल प्रहरीको प्रतिवेदनको आधारमा पटकपटक म्याद थप गरी थुनामा राखेको देखिएबाट निवेदकलाई तथ्यपरक एवं ठोस प्रमाणबिना अभद्र व्यवहार कसुरको आरोप लगाई बदनियत तथा प्रवृत्त भावना राखी जसरी पनि थुनामा राखिरहने गलत प्रवृत्ति रहेको देखिँदा, यस्तो कार्यलाई कानूनी मान्यता दिन मिल्ने देखिन नआउने ।

तसर्थ, रिट निवेदक सन्तोषप्रसाद तिवारीले सुरक्षाकर्मीलाई के कस्तो पृष्ठभूमि र प्रकृतिबाट अभद्र व्यवहार गरेको भन्ने स्पष्ट आरोपबेगर केवल वैचारिक आस्थाका आधारमा मात्र प्रवृत्त धारणा राखी पक्राउ गरी थुनामा राख्ने गरेको कार्य गैरकानूनी देखिँदा निवेदकलाई गैरकानूनी थुनाबाट मुक्त गरिदिनु भनी बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी हुने ।

इजलास अधिकृत: सदिक्षा नेपाल

कम्प्युटर: प्रेमबहादुर थापा

इति संवत् २०७७ साल मङ्सिर २४ गते रोज ४ शुभम् ।

४

मा.न्या.श्री तेजबहादुर के.सी. र मा.न्या.श्री कुमार रेग्मी, ०७५-CR-२५८२, ०७६-CR-११२८, वैदेशिक रोजगार कसुर, नेपाल सरकार

वि. मिनबहादुर थापासमेत, जोसेफ श्रेष्ठ वि. नेपाल सरकार

प्रतिवादी मिनबहादुर थापाले जाहेरवालाहरूबाट रकम लिएको भन्ने मिसिल संलग्न आई.एम.ई. रसिदहरू, जाहेरवालालाई काटिदिएको आफ्नो खाता रहेको कृषि विकास बैंकको चेक एवं यी प्रतिवादीले मिति २०७४।१२।२९ मा गरिदिएको लिखतसमेतबाट उक्त कसुरमा निजको संलग्नता प्रस्ट देखिन आउँछ । अर्का प्रतिवादी जोसेफ श्रेष्ठ जे.एस. इन्टरप्राइजेजका सि.ई.ओ. रहेको यी प्रतिवादीको भिजिटिङ कार्डसमेतबाट देखिएको छ भने प्रतिवादी मिनबहादुर थापाले सोही जे.एस. इन्टरप्राइजेजलाई पटकपटक गरी रकम बुझाएको मिसिल संलग्न रहेको सो इन्टरप्राइजेजको रसिदबाट देखिनुका साथै यी प्रतिवादी जोसेफ श्रेष्ठको नाममा रहेको लोटस कन्सल्टेन्सीले जाहेरवालाहरू रमेश महर्जन र दिपक थापाको नाममा क्रमशः रु.९,५०,०००।- र रु.५,००,०००।- को चेक काटी दिएको मिसिलबाट देखिएको हुँदा यी प्रतिवादी जोसेफ श्रेष्ठसमेतको संलग्नतामा उक्त कसुर भए गरेको पुष्टि हुने ।

जाहेरवालहरूले वैदेशिक रोजगारको लागि कोरिया जान भनी यी प्रतिवादी मिनबहादुर थापाले बुझाएको रकममध्ये जाहेरवालाहरू हिराबहादुर बुढाले रु.७०,०००।-, मधुसुदन श्रेष्ठले रु.१०,०००।-, अमित वि.क.ले रु.६०,०००।- कपिलदेव वि.सी.ले रु.७५,८००।- र मनोहर सुनारले रु.१०,०००।- प्रतिवादी मिनबहादुर थापाबाट फिर्ता पाइसकेका छन् भनी

न्यायाधिकरणमा गरेको बकपत्रसमेतबाट बिगो रकम घट्न गएको स्वाभाविक नै देखिन्छ भने यी प्रतिवादीहरू मिनबहादुर थापा र जोसेफ श्रेष्ठलाई वैदेशिक रोजगार ऐन, २०६४ को दफा १० र ४३ विपरीतको कसुरमा सोही ऐनको दफा ४३ बमोजिम १ वर्ष ६ महिना कैद र जनही रु.१,५०,०००।- जरिवाना तथा बिगो र बिगोको पचास प्रतिशतले हुने हर्जाना रकमसमेत जाहेरवालाहरूले प्रतिवादीहरूबाट भराइपाउने गरी वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरणबाट भएको फैसला मनासिब नै देखिँदा यी प्रतिवादीहरूलाई अभियोग माग दाबीभन्दा घटी सजाय गर्ने गरेको न्यायाधिकरणको फैसला बदर गरी सुरु अभियोग माग दाबीबमोजिम नै सजाय हुनुपर्दछ भन्ने पुनरावेदक वादी नेपाल सरकार तथा अभियोग दाबीबाट सफाइ पाउनुपर्दछ भन्ने पुनरावेदक प्रतिवादी जोसेफ श्रेष्ठको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने ।

तसर्थ, प्रतिवादीहरू मिनबहादुर थापा र जोसेफ श्रेष्ठलाई वैदेशिक रोजगार ऐन, २०६४ को दफा १० र ४३ विपरीतको कसुरमा सोही ऐनको दफा ४३ बमोजिम जनही १ वर्ष ६ महिना कैद र रु.१,५०,०००।- (एक लाख पचास हजार) जरिवाना तथा बिगोको हकमा जाहेरवाला हिराबहादुर बुढाको रु.१०,७०,०००।- (दश लाख सत्तरी हजार), मधुसुदन श्रेष्ठको रु.३,५०,०००।- (तीन लाख पचास हजार), भिमबहादुर बोहोराको रु.१०,८०,०००।- (दश लाख असी हजार), दिलिप वि.क. को रु.५,७५,०००।- (पाच लाख पचहत्तर हजार), अमित वि.क.को रु.७,४०,०००।- (सात लाख चालिस हजार), कपिलदेव वि.सि.

को रु.१०,१०,०००।- (दश लाख दश हजार), मनोहर सुनारको रु.९,५०,०००।- (नौ लाख पचास हजार), दिपक थापाको रु.५,७५,०००।- (पाँच लाख पचहत्तर हजार) र रमेश महर्जनको रु.४,००,०००।- (चार लाख रुपैयाँ) र उक्त बिगोहरूको पचास प्रतिशतले हुने हर्जाना रकमसमेत जाहेरवालाहरूले यी प्रतिवादीहरूबाट भराइपाउने ठहर्‍याई वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरण काठमाडौँबाट मिति २०७५।१२।१८ मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने।

इजलास अधिकृत : माधव भण्डारी र गोविन्द आचार्य

कम्प्युटर: प्रेमबहादुर थापा

इति संवत् २०७७ साल पौष १५ गते रोज ४ शुभम्।

५

मा.न्या.श्री तेजबहादुर के.सी. र मा.न्या. श्री हरिप्रसाद फुयाल, ०७६-WH-०३५३, बन्दीप्रत्यक्षीकरण, प्रेम सिजापती वि. जिल्ला प्रहरी कार्यालय, काभ्रेपलाञ्चोकसमेत

कानूनको उचित प्रक्रिया अवलम्बन नगरी तथा कानूनबमोजिमको औचित्यपूर्ण कारण र आधारबाहेक नागरिकको स्वतन्त्रताको हक अपहरण गर्न मिल्दैन। संविधानद्वारा प्रत्याभूत गरेको अधिकारको उपभोग गर्नबाट वञ्चित गर्न कानूनद्वारा निषेधित कार्य गरेको तथ्यगत आधार देखिनुपर्ने हुन्छ। कानूनद्वारा निषेधित कसुर गरेको देखिने भरपर्दो र विश्वसनीय आधारबिना व्यक्तिलाई स्वतन्त्रताको हक उपभोग गर्नबाट वञ्चित गर्नु कानूनी राज्यको अवधारणाविपरीत हुन जान्छ। यसरी उचित र पर्याप्त आधारबिना

गैरकानूनी थुनाबाट नागरिकको संविधान प्रदत्त मौलिक हकको संरक्षण गर्नु यस अदालतको कर्तव्य र दायित्वसमेत हुन आउने।

रिट निवेदक लेखराज गजमेरलाई केबल फरक आस्था र विचारकै आधारमा निजलाई एकपछि अर्को गर्दै विभिन्न जिल्लाहरूमा अभद्र व्यवहारको कसुरमा पटकपटक पक्री फरकफरक मुद्दा लगाई म्याद थप गरी केवल दुःख र हैरानी दिने नियतले धरोटी तथा साधारण तारेखमा छाड्दै पक्राउ गरी मुद्दा चलाएको तथ्य मिसिल संलग्न कागजहरूबाट देखिन आएको छ। यी निवेदकलाई पछिल्लोपटक काभ्रेपलाञ्चोक जिल्ला अदालतमा विष्फोटक पदार्थ तथा सङ्गठित अपराधको कसुरमा मुद्दा चलाइएको र सो मुद्दा चलाउनु मूलतः प्रवृत्त धारणा राखी निवेदकउपर राजनीतिक पूर्वाग्रही तथा प्रतिशोधको भावनाबाट प्रेरित भई मुद्दा चलाइएको तथ्य मिसिल संलग्न कागजहरूबाट देखिन आएकोले यी निवेदकलाई विपक्षीहरूले गैरकानूनीरूपमा थुनामा राखेको देखिँदा निवेदकको निवेदन मागबमोजिम बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी हुने नै देखिन आउने।

अतः निवेदक लेखराज गजमेरलाई विभिन्न जिल्लाहरूमा भएका वारदातहरूमा मुद्दा चलाई पटकपटक पक्रने र छाड्ने कार्य भएको तथा निवेदकलाई पछिल्लोपटक काभ्रेपलाञ्चोक जिल्ला अदालतमा विष्फोटक पदार्थ तथा सङ्गठित अपराधको कसुरमा थुनुवा पुर्जो दिई अनुसन्धान गर्ने प्रयोजनका लागि थुनामा राख्ने गरेको कार्य गैरकानूनी देखिन आएकोले सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०७४ को नियम ३७(क) र

(ख) बमोजिम निवेदक / बन्दी लेखराज गजमेरलाई थुनामुक्त गरिदिनु भनी बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी हुने ।

इजलास अधिकृत : मिनबहादुर कुँवर

कम्प्युटर: अमिररत्न महर्जन

इति संवत् २०७७ साल जेठ १४ गते रोज ४ शुभम् ।

६

मा.न्या.श्री तेजबहादुर के.सी. र मा.न्या.डा.श्री मनोजकुमार शर्मा, ०७५-CR-२५७५, वैदेशिक रोजगार कसुर, नेपाल सरकार वि. प्रेमसिंह भन्ने रामेश्वर सिंह

प्रतिवादीले अनुसन्धानका क्रममा जाहेरवाला बासुदेव साहलाई निजले काम गर्ने बजाज ओभरसिज प्रा.लि.बाट वैदेशिक रोजगारमा कुवेत मुलुक पठाउँछु भनी रकम लिई प्रोसेस गर्दागर्दै कम्पनी खारेज भएको कारणले पठाउन नसकेको र IME बाट पठाएको रकम बुझिलिनुका साथै वैदेशिक रोजगार व्यवसाय गर्ने इजाजत अनुमतिपत्र नलिएको भनी गरेको साबिती बयान बेहोरालाई किटानी जाहेरी, जाहेरवालाको बकपत्र र जाहेरी साथ पेस भएको IME रसिदसमेतका प्रमाणहरूबाट प्रतिवादीले जाहेरवालालाई कुवेतमा हेवी ड्राइभरको पदमा १८० KD मासिक तलब पाउने गरी कुवेत वैदेशिक रोजगारमा पठाइदिन्छु भनी झुठ्ठा आश्वासन दिई प्रलोभनमा पारी रकम लिई आरोपित कसुर गरेकोमा विवाद नदेखिने ।

प्रतिवादीले वैदेशिक रोजगार व्यवसाय सञ्चालन गर्ने इजाजत अनुमतिपत्र नलिई जाहेरवालालाई वैदेशिक रोजगारमा कुवेत मुलुक पठाउन भनी रु.४००००।- IME मार्फत

जाहेरवालाबाट लिई दिल्लीबाट सेटिङ मिलाएर वैदेशिक रोजगारमा कुवेत पठाउने भनी भारतको दिल्लीसम्म पुऱ्याएकोमा जाहेरवाला त्यहाँबाट नेपाल फर्की आएको भन्ने जाहेरी बेहोरा र जाहेरवालाले न्यायाधिकरणमा गरेको बकपत्रबाट देखियो । यसरी वैदेशिक रोजगारीको लागि भारत हुँदै रोजगारको गन्तव्य मुलुक कुवेत लैजाने क्रममा जाहेरवालालाई भारतसम्म पुऱ्याई भनेबमोजिम कुवेत पठाउन नसकेको अवस्था कुवेतको Entry Visa प्राइम लाइफबाट वैदेशिक रोजगारको लागि जीवन बिमा गराएको बिमाको कागज, कुवेतको पब्लिक ट्रान्सपोर्ट कम्पनीसँग मासिक १८० KD तलब पाउने गरी हेवी ड्राइभरको काम गर्ने गरी भएको इम्प्लवाइमेन्ट कन्ट्रायक्ट पेपर, सन् २०१८।७।१५ मा दिल्ली र मुम्बई २०१८।७।१७ तारेख कुवेत जाने हवाई टिकटसमेतका मिसिल संलग्न कागजातहरूबाट देखिने ।

प्रतिवादीले जाहेरवालालाई वैदेशिक रोजगारका लागि भारतको दिल्ली हुँदै कुवेत पठाउन दिल्लीसम्म पुऱ्याई भनेबमोजिमको रोजगारको लागि कुवेत मुलुक पठाउन नसकेकोले जाहेरवाला भारतबाटै नेपाल फर्की आएको अवस्थाले भारतको दिल्लीलाई कुवेत जाने माध्यमको रूपमा प्रयोग गरी वैदेशिक रोजगारको लागि पठाउने भनेको मुलुक कुवेत पठाइ नसकेको अवस्था दिन आएबाट “विदेश पठाइ नसकेको भए सो सजायको आधा सजाय हुने छ” भन्ने कानूनी प्रावधानअनुसार प्रतिवादी रामेश्वर सिंहलाई वैदेशिक रोजगार ऐन, २०६४ को दफा ४३ बमोजिम १ वर्ष ६ महिना कैद र रु.१५००००।- जरिवाना गरी माग दाबीअनुसारको जाहेरवालाको

बिगो रु.४००००१- र सोको पचास प्रतिशतले हुने हर्जानासमेत जाहेरवालाले प्रतिवादीबाट भराई लिन पाउने गरी भएको फैसला मनासिब नै देखिने।

प्रतिवादी प्रेम सिंह भन्ने रामेश्वर सिंहलाई वैदेशिक रोजगार ऐन, २०६४ को दफा १० र ४३ बमोजिमको कसुर अपराधमा सोही ऐनको दफा ४३ बमोजिम १ वर्ष ६ महिना कैद र रु.१५००००१- जरिवाना हुनुका साथै माग दाबीअनुसारको जाहेरवालाको बिगो रु.४००००१- र सोको पचास प्रतिशतले हुने हर्जानासमेत जाहेरवालाले प्रतिवादीबाट भराइपाउने ठहर्न्याई वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरण काठमाडौँबाट मिति २०७६।१।८ मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने।

इजलास अधिकृत : माधव भण्डारी

कम्प्युटर : प्रेमबहादुर थापा

इति संवत् २०७७ साल जेठ २२ गते रोज ५ शुभम्।

इजलास नं. १३

१

मा.न्या.श्री पुरुषोत्तम भण्डारी र मा.न्या. श्री सुष्मालता माथेमा, ०७३-MS-०००३, अदालतको अवहेलना, सुरज लामिछाने वि. ऊर्जा मन्त्रालय सिंहदरबारसमेत

यस अदालतबाट मिति २०७२।१२।३ मा भएको आदेश कार्यान्वयनका लागि निवेदकलाई साबिक पदमा कामकाज गर्ने व्यवस्था गर्नु भनी पत्राचार गरिसकेको र अदालतबाट भएको आदेशको कार्यान्वयन गर्न प्रतिबद्ध रहेको भनी विपक्षीहरूबाट प्रतिबद्धतासमेत जनाइसकेको

परिप्रेक्ष्यमा विपक्षीहरूले आदेश कार्यान्वयन नगर्नका लागि दुरासय राखेको नदेखिई प्राविधिक कारणबाट केही समय ढिलाइसम्म भएको देखियो। यसरी अदालतको उक्त आदेश हाल विपक्षीहरूबाट कार्यान्वयन भइसकेको देखिँदा विपक्षीहरूबाट अदालतको आदेश कार्यान्वयन नगरी अदालतको अवहेलना गरेको भन्न नमिल्ने।

अतः यस सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट मिति २०७२।१२।३ मा भएको आदेश विपक्षीहरूको तर्फबाट कार्यान्वयन भइसकेकोले निवेदकको मागबमोजिम अदालतको अवहेलनामा सजाय गर्न मिलेन। निवेदन दाबी पुग्न नसक्ने।

इजलास अधिकृत: मिलनचन्द्र महत

कम्प्युटर: सुप्रभा अर्याल

इति संवत् २०७६ साल फागुन १६ गते रोज ६ शुभम्।

२

मा.न्या.श्री पुरुषोत्तम भण्डारी र मा.न्या.श्री सुष्मालता माथेमा, ०७४-CR-०७४६, मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार, राजेश यादव वि. नेपाल सरकार

पीडित "क" कुमारी (परिवर्तित नाम) ले आफूलाई घरमा सुतिरहेको अवस्थामा राजेश यादवले बोलाई अन्य व्यक्तिहरूको सहयोगसमेत लिई भारतको विभिन्न ठाउँमा स्थानान्तरण गरी राखी सो ठाउँबाट नेपाल आउँदाको अवस्थामा भए गरेका घटनालाई सिलसिलेवार रूपमा उल्लेख गरी अदालतमा गरेको बकपत्रलाई मौकाको किटानी जाहेरी दरखास्त बेहोराको, पीडितको मौकाको कागज, प्रतिवादीहरूलाई हेरी देखी गरिदिएको पीडितको सनाखत कागज,

वस्तुस्थिति मुचुल्काका राम सकल पासी, घटना विवरण कागजका चिरन्जीवि यादवले गरिदिएको मौकाका कागजसमेतबाट समर्थित भएबाट पीडित "क" कुमारी (परिवर्तित नाम) लाई निजको घरबाट राजेश यादवले बोलाई सहप्रतिवादी राजदेव हरिजनसमेतका साथ मोटरसाइकलमा राखी भारत पठाइ गुल्ली यादव र प्रेम चौहानको जिम्मा लगाइ आएको र उक्त घटनाको मुख्य योजनाकार यी पुनरावेदक / प्रतिवादी राजेश यादव भएको देखिन आएको तथा मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार (नियन्त्रण) ऐन, २०६४ को दफा ९ नं. मा **“प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै व्यक्तिलाई यस ऐनअन्तर्गतको कसुर गरेको अभियोग लागेकोमा सो कसुर आफूले गरेको छैन भन्ने कुराको प्रमाण निजले नै पुन्याउनुपर्ने छ”** भन्ने व्यवस्था गरी प्रमाणको भार प्रतिवादीमा रहने स्पष्ट गरेको सन्दर्भमा प्रस्तुत मुद्दामा न त यी प्रतिवादीउपर परेको किटानी जाहेरी तथा सोलाई समर्थित गर्ने गरी पीडित "क" कुमारी (परिवर्तित नाम) ले मौकामा गरेको कागज तथा अदालतमा गरेको बकपत्रलाई अन्यथा हो भनी यी पुनरावेदक / प्रतिवादी राजेश यादवसमेतले प्रमाणित गर्न सकेको अवस्था छ, न त आफ्नो मौका तथा अदालतमा समेत भएको इन्कारी बयानलाई ठोस एवं वस्तुनिष्ठ प्रमाणबाट पुष्टि गर्न नै सकेको अवस्था छ । यसबाट यी पुनरावेदक / प्रतिवादी राजेश यादवसमेतले पीडित "क" कुमारी (परिवर्तित नाम) लाई वेश्यावृत्तिमा लगाउने वा शोषण गर्ने उद्देश्यले झुक्याई, जालसाज गरी प्रपञ्च मिलाई बसिरहेको

आफ्नै घरबाट छुटाई विदेश भारतमा लगी अरु कसैलाई दिने कार्य गरेको पुष्टि हुन आएको ।

पुनरावेदन / प्रतिवादी राजेश यादवलाई लगाइएको कसुर सम्बन्धमा हेर्दा, मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार (नियन्त्रण) ऐन, २०६४ को ४ (२) (क) मा कसैले किन्ने वा बेच्ने उद्देश्यले मानिसलाई विदेशमा लैजाने कार्य गरेमा मानव ओसारपसार गरेको मानिने छ भन्ने उल्लेख गरेको पाइन्छ भने त्यस्तो कसुर अपराध गर्नेलाई हुने सजाय सोही ऐनको दफा १५ (१)(ड) (१) मा किन्न, बेच्न वा वेश्यावृत्तिमा लगाउने उद्देश्यले मानिसलाई विदेश लैजानेलाई दश वर्षदेखि पन्ध्र वर्षसम्म कैद र पचास हजार रुपैयाँदेखि एक लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना र बालबालिका लगेको भए पन्ध्र वर्षदेखि बिस वर्षसम्म कैद र एक लाख रुपैयाँदेखि दुई लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना हुने कानूनी व्यवस्था रहेको पाइन्छ । प्रस्तुत वारदातमा यी पुनरावेदक / प्रतिवादीसमेतले मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार (नियन्त्रण) ऐन, २०६४ को ४ (२) (क) अनुसार पीडित "क" कुमारी (परिवर्तित नाम) लाई किन्ने वा बेच्ने उद्देश्यले विदेश भारतमा लैजाने कार्य गरेको नभई वेश्यावृत्तिमा लगाउने वा शोषण गर्ने उद्देश्यले झुक्याई, जालसाज गरी प्रपञ्च मिलाई बसिरहेको आफ्नै घरबाट छुटाई विदेश भारतमा लगी अरु कसैलाई दिने कार्य गरेको पुष्टि भएबाट अभियोग दाबीबमोजिम सोही ऐनको दफा १५ (१)(ड)(१) बमोजिम सजाय गर्न मिल्ने नदेखिने ।

प्रस्तुत वारदातमा उच्च अदालत

तुलसीपुर, बुटवल इजलासले पुनरावेदक / प्रतिवादी राजेश यादवले गरेको कसुर मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार (नियन्त्रण) ऐन, २०६४ को दफा ४ (२)(ख) विपरीतको अपराध कसुर ठहर गरेकोमा सोही ऐनको दफा १५ (१)(च) अनुसार सजाय गर्नुपर्नेमा भुलवश दफा १५ (२)(च) उल्लेख गरी दफा १५ (१)(च) मा उल्लेख गरेअनुसारकै २ (दुई) वर्ष कैद सजाय गरेको देखिँदा यी पुनरावेदक / प्रतिवादी राजेश यादवलाई मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार (नियन्त्रण) ऐन, २०६४ को दफा ४ (२)(ख) विपरीतको अपराध कसुर अपराधमा सोही ऐनको दफा १५ (१)(च) अनुसार २ (दुई) वर्ष कैद सजाय हुने गरी सो हदसम्म संशोधन गरिदिएको छ । तसर्थ, यी पुनरावेदक / प्रतिवादी राजेश यादवलाई मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार (नियन्त्रण) ऐन, २०६४ को दफा ४ (२)(ख) विपरीतको कसुरमा सोही ऐनको दफा १५ (१)(च) अनुसार २ (दुई) वर्ष कैद सजाय हुने ठहर गरेको उच्च अदालत तुलसीपुर, बुटवल इजलासको मिति २०७४।०२।१२ को फैसलालाई अन्यथा भन्न मिल्ने नदेखिँदा सो फैसला बदर गरी सुरु अभियोग दाबीबाट सफाइ पाउँ भन्ने प्रतिवादी राजेश यादवको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने ।

अतः पुनरावेदक / प्रतिवादी राजेश यादवलाई मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार (नियन्त्रण) ऐन, २०६४ को दफा ४ (२)(ख) विपरीतको कसुर अपराधमा ऐ. ऐनको दफा १५ (१)(च) बमोजिम २ (दुई) वर्ष कैद हुने ठहर गरेको उच्च अदालत तुलसीपुर, बुटवल इजलासको मिति २०७४।०२।१२ को फैसला मिलेको देखिँदा सदर

हुने ।

इजलास अधिकृत : शिवप्रसाद पराजुली

कम्प्युटर: हर्क माया राई

इति संवत् २०७६ साल भाद्र ४ गते रोज ४ शुभम् ।

३

मा.न्या.श्री पुरुषोत्तम भण्डारी र मा.न्या. श्री हरिप्रसाद फुयाल, ०७६-WH-०१५४, बन्दीप्रत्यक्षीकरण, कमानकिरण नकालसमेत वि. गृह मन्त्रालय सिंहदरबारसमेत

रिट निवेदकहरू कमानकिरण नकाल र बाबुलाल शाक्यलाई राजनीतिक पूर्वाग्रह तथा प्रवृत्त भावना राखी पटकपटक मुद्दा चलाई निरन्तर थुनामा राखेको देखिएको, उल्लिखित घटनाका सम्बन्धमा पक्राउ नै गर्नुपर्ने र थुनामै राख्नुपर्ने वस्तुनिष्ठ आधार र कारण नदेखिएको, निवेदकलाई पक्राउ गर्दा र अनुसन्धानको क्रममा थुनामा राख्दा सारवान् तथा कार्यविधि कानूनद्वारा निर्दिष्ट प्रक्रियाको अवलम्बन नगरी हिरासतमा राखेको देखिएकोले यस्तो निरन्तर रूपमा थुनामा राख्ने उद्देश्यसहितको कार्य सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०७३ को नियम ३७(क) विपरीत देखिँदा बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी गरिदिएको छ । यस्तो वस्तुगत प्रमाणबेगर कुनै फौजदारी कार्य वा विध्वंशात्मक कार्यमा संलग्न नरहेको अवस्थामा विचार आस्थाकै आधारमा फेरि पनि निज निवेदकहरूलाई गिरफ्तार नगर्नु भन्ने निर्देशनात्मक आदेशसमेत जारी गरिदिएको ।

यस अदालतको आदेश कार्यान्वयन नभएमा र निज निवेदकलाई अदालतकै परिसरभित्रैबाट पुनः पक्राउ गरेमा वा बदनियत

र प्रवृत्त भावनाले निज निवेदकहरूलाई यस अदालतको आदेशले छुट्टने बित्तिकै पक्राउ गरेमा यस्तो कार्य अदालतको अवहेलनाको विषयसमेत हुन सक्ने स्मरण गराउनुपर्ने अवस्थामा यो अदालत पुनपुनर् अवस्था आउन नदिन सम्बन्धित निकायलाई संविधानको धारा १२८(४) बमोजिम अवहेलनामा कारबाही चलाई सजाय गर्न सक्ने छ भन्ने अवस्थाको ध्यानाकर्षण गराइने ।

इजलास अधिकृत: अरुणकुमार कोइराला

कम्प्युटर: हर्क माया राई

इति संवत् २०७६ साल मङ्सिर १८ गते रोज ४ शुभम् ।

४

मा.न्या.श्री पुरुषोत्तम भण्डारी र मा.न्या.श्री हरिप्रसाद फुयाल, ०७४-CR-१२३८, ज्यान मार्ने उद्योग, नेपाल सरकार वि. मनिष भन्ने टेकेन्द्र लामगादे

प्रतिवादी टेकेन्द्र लामगादेले पीडिताको शरीरमा तेजाब जस्तो घातक पदार्थ खन्याउनुपर्ने कुनै रिसइवी र कारणसमेत नदेखिएको, प्रतिवादीले पीडिताको शरीरमा खन्याएको भनिएको तेजाब बोकेर लगेकोसमेत नदेखिएको, प्रतिवादी र अर्का प्रतिवादी दिपेन्द्र विश्वकर्माबिच तेजाब खनाउने सम्बन्धमा पूर्वयोजना र कुनै सरसल्लाह भएकोसमेत नदेखिएको, प्रतिवादीले घटनास्थलमा गएर पीडिताको शरीरमा तेजाब खन्याउन अर्को प्रतिवादी दिपेन्द्र विश्वकर्मालाई कुनै सहयोग गरेकोसमेत नदेखिएको र प्रतिवादीले पीडिताको शरीरमा तेजाब खन्याएकोसमेत नदेखिएको अवस्थामा प्रतिवादीले आफ्नो अपाङ्ग साथी प्रतिवादी दिपेन्द्र विश्वकर्माको कुरा मानी निजलाई

पीडिता बसेको घरसम्म पुन्याएकै आधारमा मात्र ज्यान मार्ने उद्योग जस्तो गम्भीर कसुरमा प्रतिवादीलाई कसुरदार ठहर गर्न मिल्ने नदेखिने ।

माथि प्रतिवादी टेकेन्द्र लामगादेसमेतले पीडिता निर्मला सुजीको शरीरमा एसिड खन्याई निजलाई गम्भीर घाइते बनाई ज्यान मार्ने उद्योगको कसुर गरेको भन्ने अभियोग मागदाबी वादी नेपाल सरकारतर्फबाट तथ्ययुक्त प्रमाण पेस गरी पुष्टि गर्न सकेको नदेखिँदा यी प्रतिवादी टेकेन्द्र लामगादेसमेतलाई अभियोग मागदाबीबमोजिम सजाय गरिपाउँ भन्ने वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने ।

अतः प्रतिवादी मनिष भन्ने टेकेन्द्र लामगादेलाई अभियोग मागदाबीबाट सफाइ दिने ठहर्नाई सुरु झापा जिल्ला अदालतले मिति २०७१।०२।०७ मा गरेको फैसला सदर हुने ठहर गरेको उच्च अदालत विराटनगर, इलाम इजलासको मिति २०७३।०८।०८ को फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृत : अरुणकुमार कोइराला

कम्प्युटर: समी नेपाली

इति संवत् २०७६ साल मङ्सिर १८ गते रोज ४ शुभम् ।

इजलास नं. १४

१

मा.न्या.श्री बमकुमार श्रेष्ठ र मा.न्या.श्री सुष्मालता माथेमा, ०६९-CI-०४२५, निर्णय बदर दर्ता हक कायम, सूर्यमाया राजथलाको मु.स. गर्ने नेपालमान राजथला वि. अष्टमाया श्रेष्ठको मु.स. गर्ने राजु

श्रेष्ठसमेत

वादी चन्द्रमान श्रेष्ठ र प्रतिवादी कुचा भन्ने आसामान राजथलासमेत भएको जग्गा निस्कासन गरिपाउँ भन्ने मुद्दामा आसामानले दिएको प्रतिउत्तरमा, “वादीले श्री ५ जिज्यू मुमा वडामहारानीको बिर्ताको मोही हुँ भनी लेखेबाट पनि वादीबिचको मोही रहेछन् भन्ने कुरा देखिएको भन्ने” जुन बेहोरा छ, त्यसले चन्द्रमान विवादित जग्गाको मोही भन्ने कुरालाई आशामानले स्वीकारै गरेको र बिचको मोही भन्ने आशामान स्वयम्ले स्वीकारेको अवस्थामा जग्गाधनीसँगको प्रत्यक्ष सम्बन्ध राख्ने मोही चन्द्रमान नै भएको र त्यसपछि जोताहाको हैसियत प्राप्त व्यक्ति भन्ने आशामान देखिएको।

स्रेस्ता कागज प्रमाणद्वारा देखिएको र प्रमाणित भई स्थापित भएको कुरामा तर्कको कुनै गुन्जायस हुँदैन। साथै लिखित प्रमाणले स्थापित कुरालाई तर्ककै भरले अन्यथा भन्न मनासिब नहुने हुँदा फिल्डबुकमा जोताहा लेखेको एक मात्र आधारले स्वयं आसामानले बिचको मोही भनी चन्द्रमानलाई मोही स्वीकार गरी लेखिएको यस्तो अवस्थामा विवादित जग्गाको मोही चन्द्रमान होइनन् रहेछ भनी भन्न नमिल्ने।

साबिक दर्तावाला मोहीलाई जग्गावाला कायम गर्ने मिति २०२६।६।१३ को राजपत्रको सूचनाअनुसार मिति २०२८।४।१६ मा निवेदन दिई उक्त निवेदनउपर मालपोत कार्यालयले उपर्युक्त सबुत प्रमाणको मूल्याङ्कन गरी विधिवत् रूपमा दर्ता गरेको निर्णयलाई दूषित भन्न मिल्ने अवस्था नभएकोले वादी दाबी पुग्न नसक्ने ठहर्‍याएको तत्कालीन पुनरावेदन अदालत पाटनको फैसला मिलेकै देखिँदा अन्यथा गरिरहनपर्ने नदेखिने।

मालपोत कार्यालयको निर्णय र दर्ता बदरसमेत हुने ठहर्‍याएको सुरु ललितपुर जिल्ला अदालतको फैसलालाई उल्टी गरी वादी दाबी पुग्न नसक्ने भनी

पुनरावेदन अदालत पाटनबाट मिति २०६८।१०।२६ मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने।

इजलास अधिकृत: भूमिप्रसाद शर्मा

कम्प्युटर: विष्णुदेवी श्रेष्ठ

इति संवत् २०७७ साल माघ ११ गते रोज ४ शुभम्।

■ यसै लगाउको ०७४-CR-०८७७, जालसाजी, सूर्यमाया राजथलाको मु.स. गर्ने नेपालमान राजथला वि. अष्टमाया श्रेष्ठको मु.स. गर्ने राजु श्रेष्ठसमेत भएको मुद्दामा पनि यसैअनुसार फैसला भएको छ।

२

मा.न्या.श्री बमकुमार श्रेष्ठ र मा.न्या.श्री सुष्मालता माथेमा, ०७७-WH-०३३७, बन्दीप्रत्यक्षीकरण, सन्दिप लिम्बु वि. ईलाम जिल्ला अदालतसमेत

केही नेपाल कानूनलाई संशोधन, एकीकरण, समायोजन र खारेज गर्ने ऐन, २०७४ को दफा ३९ (२)(ख) (ग) को व्यवस्थाबमोजिम निवेदकलाई लागेको कैद र जरिवानाबापतमा प्रचलित अपराध संहिता, २०७४ को दफा २४४ बमोजिम कैद र जरिवाना कार्यान्वयन हुने अवस्था भई उक्त कानूनी व्यवस्थाबमोजिम निवेदकलाई लागेको अभियोगमा अपराध संहिता, २०७४ को दफा २४४ को (२) (क)(ख) बमोजिमको कसुरमा ऐ. ३ (क) बमोजिमको सजाय हुनेमा निजलाई फैसलाबाट भएको कैद वर्ष ६ नै घटी भएकोले सोही ६ वर्ष कैदको सजाय कार्यान्वयन हुने अवस्था देखियो। जरिवानाको हकमा हेर्दा मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ को दफा २४४ (३) को खण्ड (क) बमोजिम निवेदकलाई सत्तरी हजारदेखि एक लाख चालिस हजार रूपैयाँसम्म जरिवाना हुनसक्ने व्यवस्था भएकोले तत्काल प्रचलनमा रहेको कानूनअनुसारको जरिवानाभन्दा हाल हुने जरिवानाको अङ्क कम हुने भएकोले केही नेपाल कानूनलाई संशोधन, एकीकरण, समायोजन र खारेज गर्ने ऐन, २०७४ को दफा ३९

अनुसार संहिताको व्यवस्था नै हुने ।

निवेदकलाई लागेको कैदको हकमा दिइएको पुर्जालाई अन्यथा भन्न सकिने अवस्था नरहेको र सोबमोजिम कैद भुक्तान गर्न बाँकी नै देखिएकोले निज गैरकानूनी थुनामा रहेको नदेखिँदा बन्दीप्रत्यक्षीकरण निवेदन खारेज हुने ठहर्छ । जरिवानाको हकमा हेर्दा मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ को दफा २४४ (३) को खण्ड (क) बमोजिम रु. ७०,०००।- देखि रु. १,४०,०००।- सम्म मात्र जरिवाना हुने व्यवस्था देखिएकाले निवेदकलाई रु.५,०५,५००।- जरिवाना असुल गर्ने गरी दिएको कैदी पुर्जी सो हदसम्म हाल प्रचलनमा रहेको माथि उल्लिखित ऐनको प्रचलित प्रावधानअनुसार उत्प्रेषणको आदेशले बदर हुने ।

मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ को ३ को खण्ड (क) को कानूनी व्यवस्थाअनुसार निवेदकबाट रु. १,४०,०००।- (एक लाख चालिस हजार मात्र) मात्र जरिवाना असुल गर्ने गरी जरिवानाको हकमा सम्म उक्त कैदी पुर्जी संशोधन गरी अरूमा कानूनबमोजिम गर्नु भनी विपक्षीका नाममा परमादेशसमेत जारी हुने ।

इजलास अधिकृत: ओजा लामिछाने

कम्प्युटर: विजय खड्का

इति संवत् २०७८ साल जेष्ठ २४ गते रोज २ शुभम् ।

३

मा.न्या.श्री बमकुमार श्रेष्ठ र मा.न्या.डा.श्री मनोजकुमार शर्मा, ०७३-CI-०८३३, अपुताली हक कायम जग्गा दर्ता बदर दर्ता, सुशिलादेवी चौधरी वि. क्षेत्रीय कृषि विकास बैंकको कार्यालय राजविराजसमेत

वादीले कानूनबमोजिम अपुताली पाउने अवस्था भए निजले अपुतालीको महलबमोजिमको हदम्यादभित्र अपुतालीको महलबमोजिम नै दाबी लिई आउनुपर्ने हुन्थ्यो तर वादीले अपुतालीको महलबमोजिमको दाबी लिई आएको अवस्था पनि देखिँदैन भने अपुताली हक कायम गराएर आएको

भन्ने पनि देखिँदैन । अपुतालीको महलको २० नं. मा “यस महलमा अन्यत्र हदम्याद लेखिएको कुरामा बाहेक अपुताली परेको तीन वर्षभित्र नालिस नदिए लाग्न सक्दैन” भन्ने व्यवस्था भएकोबाट अपुताली परेको तीन वर्षभित्र नालिस दिइसक्नुपर्ने गरी हदम्याद निर्धारण गरेको देखिन्छ । यी वादीकी आमा मरहनिया थरूनीको मिति २०४४।३।२७ मा नै मृत्यु भएको र सो तथ्यलाई वादी स्वयंले फिरादपत्रमा समेत उल्लेख गरेको देखिन्छ । जग्गा धनी मरहनिया थरूनीको मृत्यु भएको धेरै वर्षपछि अर्थात् ऐनको हदम्याद तीन वर्ष नघाई लामो समयपछि मात्र प्रस्तुत फिराद गरेको अवस्था रहेको देखिँदा अपुताली हक कायम गराएर आएको अवस्था पनि होइन । त्यसैले विवादित जग्गा वादीले अपुताली हकको स्वरूप प्राप्त गर्न सक्ने अवस्थाको समेत नदेखिने ।

वादीकी आमा आफू जीवित छँदाका अवस्थामा निजले खाएको ऋणबापतमा निजका नाउँका जग्गाहरू डाँक लिलाम भई कसैले नसकारी स्वयं साहु कृषि विकास बैंकले सकार गरी आफ्ना नाउँमा दाखिल खारेज गरिसकेको र २०६५/६६ को बजेट वक्तव्यबाट ऋण मिन्हा भए पनि सोपूर्व अर्थात् २०५०।२।२७ मा नै लिलामको प्रक्रिया सुरु भई कसैले लिलाम नबोलेपछि धनी बैंक आफैँले सकार गरेको अवस्था हुँदा वादीको आमाको नाउँमा हक स्वामित्व नै नभई हक स्वामित्व हस्तान्तरण भइसकेको जिल्ला सप्तरी ठेलिया वडा नं. ४क कि.नं. १३ को क्षेत्रफल ०-१४-१६, कि.नं. १५२ को क्षेत्रफल ०-२-१० र ऐ. वडा नं. ४ख कि.नं. १९० को क्षेत्रफल ०-९-१० समेतको जग्गाहरूको वादी दाबीबमोजिम डाँक लिलाम र प्रतिवादीका नाउँमा कायम भएको दर्ता खरेस्ता बदर हुने देखिएन । अतः वादी दाबी नपुग्ने भनी सप्तरी जिल्ला अदालतबाट मिति २०७०।३।५ मा भएको फैसलालाई सदर गरी भएको पुनरावेदन अदालत राजविराजको मिति

२०७२।२।२६ को फैसला मिलेको देखिँदा सदर हुने ठहर्छ । पुनरावेदकको पुनरावेदन जिकिर पुग्न नसक्ने ।
इजलास अधिकृत: गेहेन्द्रराज रेग्मी
कम्प्युटर: शान्ति तामाङ
इति संवत् २०७७ साल माघ १३ गते रोज ३ शुभम् ।

इजलास नं. १७

मा.न्या.श्री प्रकाशकुमार हुंगाना र मा.न्या.श्री सुष्मालता माथेमा, ०७१-८।-१५९३, १५९४, लिखत तथा दा.खा. दर्ता बदर, नेवबहादुर वली वि. पुष्पा नेपालसमेत, पुष्पा नेपालसमेत वि. नेवबहादुर वली

कि.नं. ६५८ को सम्पूर्ण जग्गाको ३ भागको २ भाग लिखत दा.खा. बदर गरिपाउँ भन्ने पुनरावेदक वादी पुष्पा नेपालको पुनरावेदन जिकिरतर्फ विचार गर्दा, मुलुकी ऐन, अंशबन्डाको महको १९(१) नं. ले "पिता पुर्खाका पालाको चल अचल गैह्र सम्पत्तिको हकमा चलमा सबै र अचलमा आधिसम्म व्यवहार चलाउनलाई स्वास्नी, छोरा, एकासगोलका छोरी र विधवा बुहारीको मन्जुरी नभए पनि आफूखुस गर्न पाउँछ" भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको स्थितिमा कि.नं. ६५८ को क्षेत्रफल ०-४-२-३ जग्गा बिक्री गर्दा सोको आधा जग्गासम्म प्रतिवादी बाबुराम नेपालले आफूखुस गर्न पाउनेमा पूरै जग्गा बिक्री गरेको देखियो । जग्गा बिक्री गर्दाका बखत एक्काइस वर्ष उमेर पुगेकी वादीमध्येकी पुष्पा नेपालको मन्जुरी लिएर मात्र पूरै जग्गा बिक्री गर्न सक्नेमा उक्त जग्गा बिक्री गर्दा निजको मन्जुरी लिएको देखिएन । यस दृष्टिकोणबाट

बिक्री भएको कि.नं. ६५८ को पूरै जग्गाको आधा भागमा घरको मुख्य व्यक्ति वादीका पतीले कसैको मन्जुरी नलिई बिक्री गर्न सक्ने र बाँकी आधा अर्थात् ०-२-१-१^१/_३ जग्गामा पुष्पा नेपालको अंश हकको ३ भागको १ भागसम्मको लिखत दा.खा. दर्ता बदर हुने भनी उच्च अदालत तुलसीपुर, बुटवल इजलासबाट भएको फैसला मिलेकै देखिँदा यस अदालतबाट मिति २०७५।३।२० मा भएको प्रत्यर्थी झिकाउने आदेशमा लेखिएको आधार र कारण एवम् वादी प्रतिवादी दुवैको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने ।

तसर्थ, बाबुराम नेपाल लिने नेवबहादुर वली भएको र.नं. ४२५३ मिति २०६९।१।३१ को कि.नं. ६५८ को ज.रो. ०-४-२-३ जग्गामध्ये आधा प्रतिवादी बाबुराम नेपालले घर व्यवहार चलाउन बिक्री गरेको देखिँदा सदर हुने र बाँकीमध्येको आधा जग्गा ०-२-१-१^१/_३ मध्ये वादी पुष्पा नेपालको अंश हिस्सा ३(तीन) भागको १(एक) भागसम्मको लिखत बदर हुने एवम् वादीमध्येकी सुविसा नेपाल लिखत हुँदाका अवस्थामा ७(सात) वर्षको देखिँदा मुलुकी ऐन, अंशबन्डाको १९(१) नं. ले निजको मन्जुरी लिइरहनु नपर्ने भई निजको हकसम्मको लिखत बदरतर्फको र सम्पूर्ण लिखतको ३ (तीन) भागको २(दुई) भाग लिखत बदर गरिपाउँ भन्नेसम्मको वादीको पुनरावेदन जिकिर पुग्न नसक्ने गरी भएको उच्च अदालत तुलसीपुर बुटवल इजलासको मिति २०७१।५।१६ को फैसला कानूनसम्मत भई मिलेको देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृत : प्रेमप्रकाश थापा
कम्प्युटर : चन्द्रा तिमल्सेना

इति संवत् २०७७ साल माघ ६ रोज ३ शुभम् ।